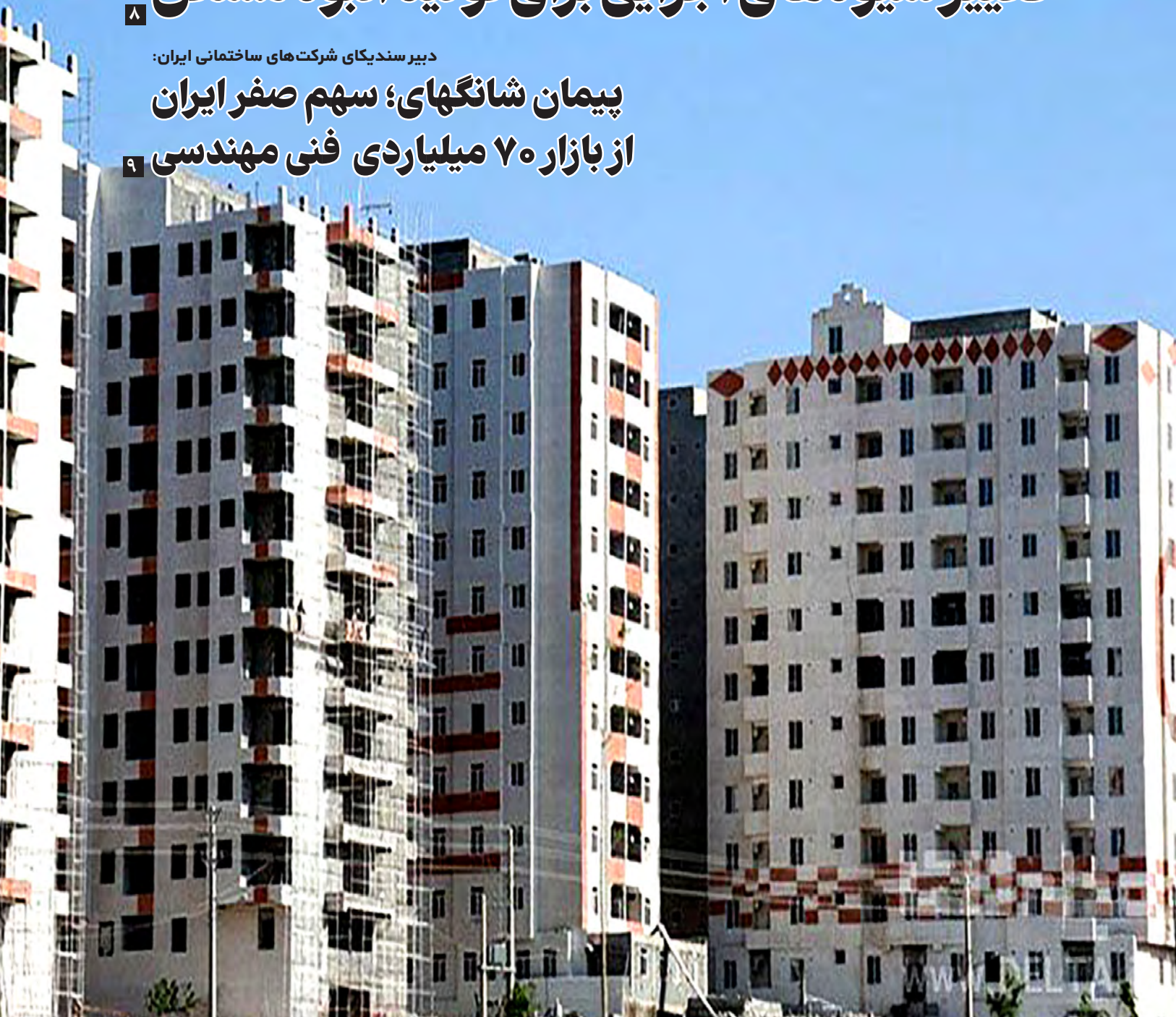

تغییر شیوه‌های اجرایی برای تولید انبوه مسکن

دبیر سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران:

پیمان شانگهای؛ سهم صفر ایران
از بازار ۷۰ میلیاردی فنی مهندسی

Iran Piston **IPMC Manufacturing Company (IPMCo)**

تولید پیستون ماشین آلات راهسازی و معدنی

مطابق با استانداردهای بین المللی

پیستون موتور 3306 کاترپیلار

پیستون موتور 6D102 کوماتسو

شرکت آرمن راه پارت صنعت نمایندگی رسمی شرکت IPMC

آدرس: سه راه آذری، ۴۵ متری زرند، پلاک ۱۰۳

تلفن: ۰۲۱-۶۶۶۹۹۹۹۲

ایمیل: info@arpsco.com

وب سایت: www.arpsco.com

اینستا: [arps_co_](https://www.instagram.com/arps_co_)

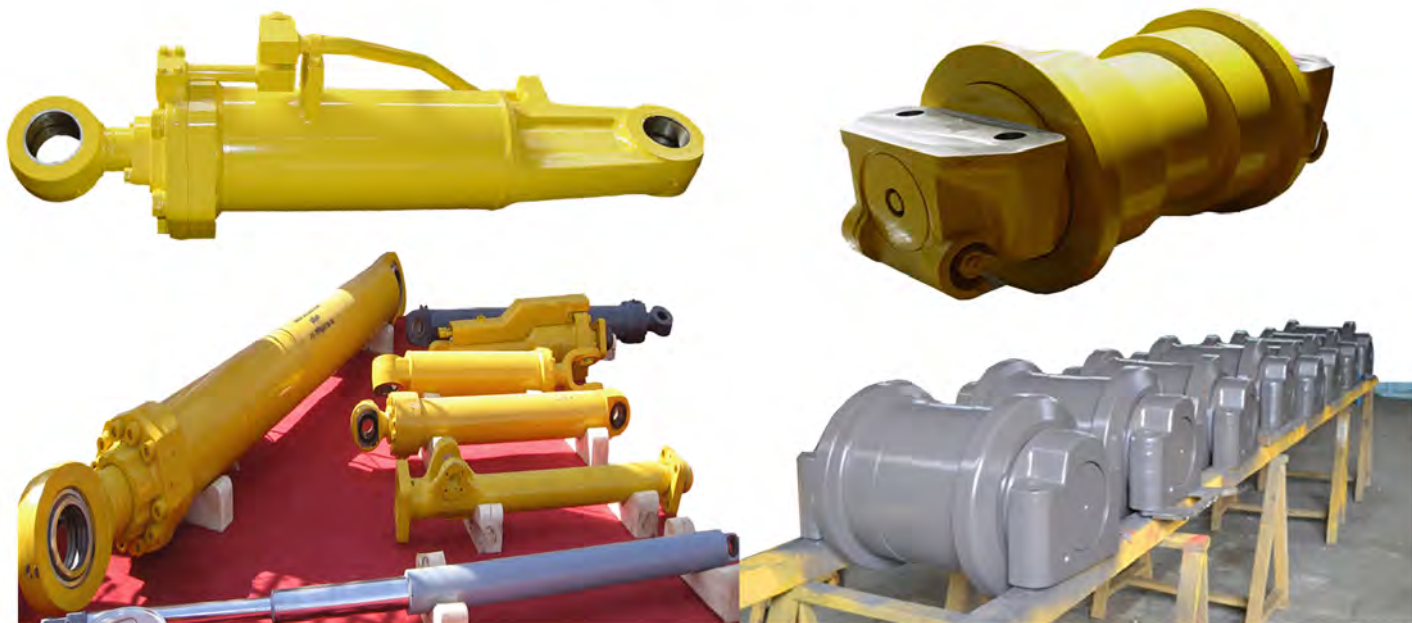
HEPCO

ENGINEERING & PARTS CO

شرکت مهندسی و قطعات ماشین آلات راهسازی ایران

تولید کننده رولیک و جک های هیدرولیکی ماشین آلات راهسازی و معدنی

محصولات سایز کوچک راهسازی

آدرس: تهران کیلومتر ۱۹ جاده قدیم کرج نبش خیابان لطیف جباری تلفن تماس: ۴۴۹۸۱۴۵۴ - ۴۴۹۸۸۹۱۷ دورنگار: ۴۴۹۸۸۹۱۵ - ۰۲۱

Email: Hepcoengineering@GMAIL.COM

تلفن همراه: ۰۹۱۲۳۲۲۴۰۰۱ - ۰۹۱۲۲۴۰۸۵۴۷

اینترنت بانک خاص شرکت‌ها

بانک خاورمیانه
Middle East Bank

www.middleeastbank.ir
info@middleeastbank.ir

اینترنت بانک شرکتی یکی از خدمات تخصصی بانک خاورمیانه برای شرکت‌ها و فعالان اقتصادی است که در آن اشخاص حقوقی می‌توانند اغلب نیازهای بانکی خود را بدون مراجعه به شعب برطرف کنند. انتقال وجه گروهی، انتقال وجه زمان‌بندی شده، مشاهده چک‌های واگذار شده به حساب شرکت، انتقال چک، دریافت گزارش کامل تسهیلات اقساطی و وضعیت ضمانت‌نامه‌ها ارزی و ریالی، ایجاد دسترسی‌های متفاوت برای هر یک از افراد معرفی شده توسط شرکت، ایجاد تراکنش‌های مالی توسط حسابدار یا مسئول امور بانکی، امکان تایید یا رد تراکنش توسط امضاداران از طریق اینترنت بانک یا موبایل بانک و... از جمله امکانات پرشمار و متمایز اینترنت بانک ویژه شرکت‌ها و اشخاص حقوقی بانک خاورمیانه است. ما به عنوان تخصصی‌ترین بانک شرکتی ایران همواره در تلاشیم کامل‌ترین خدمات بانکداری شرکتی را با راحت‌ترین ابزارهای دیجیتال برای فعالان اقتصادی فراهم آوریم.

کانکس پیلاد

تولید، خرید و فروش انواع
کانکس، کاراوان و کانتینر
(با ثلث قرن تجربه تولید)

رابط کریم، میدان امام خمینی (ره)، ابتدای جاده وهن آباد، جنب شرکت جهان مهران
۵۵۸۶۵۲۵۲ - ۵۶۴۳۶۳۹۴ - ۰۹۱۲-۱۲۲۵۴۷۳

گلچینی از بهترین خدمات شرکتهای بیمه

هدیه ای از پارس همگام برای شما

شرکت کارگزاری بیمه

با پارس همگام به فردایی بهتر بیاورید

بیمه مسئولیت کارفرما در مقابل کارکنان

بیمه تمام خطر منطقه کاران

بیمه بدنه و شخص ثالث

بیمه ماشین آلات سنگین

بیمه درمان و حوادث

www.parshamgam.com

تلفن: ۶-۸۸۸۱۱۲۴۵ فکس: ۳-۸۸۳۲۱۷۳۲
تهران، خیابان طالقانی، بین خیابان موسوی (فرمت) و ایرانشهر،
شماره ۱۸۳، طبقه دوم، کدپستی ۱۵۸۳۶۳۸۷۱۹

- حروفچینی، امور بازرگانی و اشتراک: فریبا پور آقا
- خبرنگار: آرزو نوری
- عکس و صفحه‌آرایی: داود خانی
- مسئول تبلیغات و آگهی: سید مهدی برقی
- لیتوگرافی و چاپ: پیمان نواندیش (۸۸۸۲۸۷۳۴)

- صاحب امتیاز: سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران
- مدیرمسئول: مهندس جواد خوانساری
- شورای سیاست‌گذاری:
- مهندس منوچهر ملکپانی فرد (نماینده هیأت مدیره)
- مهندس جواد خوانساری (مدیرمسئول)
- مهندس بهمن دادمان (رئیس هیأت مدیره)
- دکتر ایرج گلابتونچی (دبیر سندیکا)
- مهندس سالار علپاری (خزانه‌دار سندیکا)
- مهندس محمود مصطفی‌زاده (سر دبیر)
- رئیس کمیسیون انتشارات: مهندس علی ورزنده
- سر دبیر: مهندس محمود مصطفی‌زاده
- کمیسیون انتشارات و تحریریه:
- مهندس علی ورزنده (رئیس کمیسیون انتشارات)
- مهندس محمود مصطفی‌زاده (سر دبیر)
- مهندس محمدعلی پور شیرازی (کمیسیون عضویت و پیگیری)
- مهندس سیامک مسعودی (کمیسیون قوانین و مقررات)
- مهندس علاءالدین سادات باریکانی

فهرست مطالب

راندمان ماشین‌آلات در پروژه‌های عمرانی مهندس محمد رضا حبیب‌زاده	۲۵	تغییر شیوه‌های اجرایی برای تولید انبوه مسکن سرمقاله	۶
سخنی کوتاه با وکلا و فعالان حقوق ساخت مهندس سلمان حاتمی	۲۳	پیمان شانگهای؛ دروازه‌ای به سوی اوراسیا و شرق آسیا / مقاله	۸
دوره انجام کار در محاسبه تعدیل مهندس شایان ایکانی	۳۱	سهم صفر ایران از بازار ۷۰ میلیاردی فنی مهندسی سازمان شانگهای / دبیر سندیکا	۹
بررسی حقوقی تعیین ضمانت اجرا برای عدم تامین منابع مالی پروژه‌ها / مهندس احمد فتحعلیان	۳۳	نهاد تعامل؛ ثمره یک‌قرن فعالیت مهندسی در کشور / کتاب	۱۲
پیگیری سهمیه واکسن کرونا پیگیری سندیکا	۳۶	حرکت به سمت مصرف بهینه انرژی در صنعت ساخت و ساز / سمینار	۱۳
نمایشگاه بین‌المللی صنعت ساختمان برگزار شد / خبر	۳۷	اسناد خزانه اسلامی مشکلات موانع انتظارات / مقاله	۱۷
مکاتبات سندیکا مکاتبات	۴۱		

نوشته‌های نویسندگان، لزوماً نظرات نشریه نیست. نقل مطالب نشریه فقط با ذکر مآخذ مجاز است.

کمیسیون انتشارات در رد یا قبول مقالات ارسالی مختار است و در ویرایش علمی، ادبی و خلاصه‌سازی آن مجاز است. در ضمن مقالات ارسالی عودت داده نمی‌شود

تهران، خیابان طالقانی، بین میدان فلسطین و خیابان ولیعصر، خیابان شهید برادران مظفر (صبای جنوبی)،
شماره ۸۶، ک.پ: ۱۴۱۶۹۶۴۶۹۱ | تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۶۴۲۶۱-۶۶۴۶۴۲۶۱-۶۶۴۰۲۰۳۷
فکس: ۰۲۱-۶۶۴۶۴۰۸۴ | پست الکترونیکی:
payamabadgaran@yahoo.com
نشانی الکترونیکی: www.acco.ir

تغییر شیوه‌های اجرایی برای تولید انبوه مسکن

خصوصی برای ساخت مد نظر باشد باید از دو جنبه این پتانسیل استفاده شود: یکی استفاده از پتانسیل کاری این بخش است. قابل ذکر است در حال حاضر بیش از ۵۰ هزار شرکت پیمانکاری و ۴۳۰۰ مهندس مشاور تعیین صلاحیت شده‌اند که توانایی طراحی و اجرا کارها را دارند. موضوع مهم دیگر تأمین مالی با استفاده از پتانسیل بخش خصوصی است.

دولت می‌تواند بخشی از تأمین مالی را از بازار سرمایه انجام دهد، استفاده از منابع متقاضیان، استفاده از تهاتر با سازندگان، استفاده از بودجه دولت (بدون ایجاد تورم)... روش‌های دیگر تأمین مالی است. در حال حاضر دولت باید برنامه‌ای متقن تدوین نماید که یک سوی آن استفاده از توان فنی، مالی و کاری بخش خصوصی و یک سوی آن هم برنامه‌های اجرایی باشد. اگر برنامه‌ها با در نظر گرفتن جوانب و شرایط مختلف تدوین شود به هدف نزدیک می‌شود در غیر این صورت برنامه به ایجاد تورم و دور شدن از هدف اصلی منجر می‌شود.

توجه به معیارهای مختلف در طراحی و اجرای این طرح مهم نیز ضروری است، از جمله توجه به شرایط اقلیمی و جغرافیایی هر منطقه می‌تواند یکی از نکاتی باشد که در ساخت مسکن در نقاط مختلف کشور به عنوان یک معیار اصلی مورد توجه قرار گیرد. وجود اقلیم متفاوت در نقاط مختلف کشور و توجه به بافت اجتماعی و فرهنگی هر منطقه می‌باید در طراحی و احداث مسکن به دقت مورد نظر مسئولین امر باشد. قطعا طراحی یکسان و یکنواخت برای تمامی استان‌ها و مناطق شهری و روستایی کشور

وجود دارد که به اجرای این برنامه قوت می‌بخشد، با این تفاوت که برنامه جدید دولت یعنی ساخت یک میلیون مسکن در سال قرار است با مقیاس بزرگتری انجام شود.

برای ساخت مسکن در این مقیاس، باید برنامه و مدل‌های مختلفی در اجرا پیاده شود. نکته این است که اگر دولت بخواهد یک میلیون مسکن را در سال بسازد باید سرعت ساخت را بالا ببرد. برای افزایش سرعت ساخت و ساز، دولت می‌تواند از روش‌های مختلف صنعتی‌سازی استفاده کند. اگر ساخت مسکن به روش سنتی صورت گیرد، دو مشکل بروز خواهد کرد اولین مشکل زمانبندی اجرای کار و دومین مشکل نیاز به حجم بالای مصالح است. پس دولت برای ساخت یک میلیون مسکن باید از روش‌های بهینه‌سازی و صنعتی‌سازی استفاده کند. در دنیا و در کشور ما نمونه‌هایی از این نوع ساخت اجرا شده است، مانند پروژه مسکن مهر و اوآن در اسلامشهر که به روش صنعتی ۱۵۰۰ واحد مسکونی با سرعت ساخته شد. بنابراین دولت برای اینکه بتواند زمان را از دست ندهد باید سرعت ساخت را بالا ببرد و روش فنی مناسب برای این ساخت اتخاذ نماید. بی شک در روش‌های طراحی و اجرا باید این نکات مورد توجه قرار گیرد. نکته مهمتر تأمین منابع مورد نیاز برای ساخت یک میلیون مسکن است.

اگرچه تدارک مصالح، موجب فعال شدن تولید در بخش‌های صنعتی می‌شود اما باید مباحث تورمی طرح هم کنترل شود. نکته مهم بعدی تأمین منابع مالی برای اجرا است. اگر استفاده از پتانسیل بخش

ساخت مسکن با قیمت مناسب برای مردم بخصوص برای تأمین مسکن اقشار کم‌درآمد، یکی از محورهای اصلی در برنامه‌های دولت سیزدهم اعلام شده است. راهبردهای اعلام شده از سوی وزیر محترم راه و شهرسازی نشان می‌دهد دولت می‌خواهد هم برنامه‌های قبلی ساخت مسکن را ادامه دهد، هم قصد دارد فعالیت بخش مسکن را افزایش دهد. برای اینکه دولت فعالیت بخش مسکن را افزایش دهد، باید عملکرد دوسویه‌ای داشته باشد. **نخست** اینکه از تمام ظرفیت‌های موجود برای ساخت مسکن استفاده کند که برای این هدف، به تعبیری بخش خصوصی باید وارد بازار کار اجرای مسکن شود.

دوم اینکه دولت باید برای ساخت و ساز مدلی را پیاده کند که تورم‌زا نباشد، یعنی همان ایرادی که به مسکن مهر وارد شد که موجب افزایش تورم شده است، این برنامه‌ها اثرات تورمی نداشته باشد. اگر پتانسیل مناسب برای ساخت تجهیز شود و مدل مناسبی نیز برای اجرا برنامه‌ریزی شود، با توجه به تجربه ساخت مسکن مهر، با رفع مشکلات آن طرح، می‌توان به مدل بهتری برای ساخت مسکن در سال‌های آینده دست پیدا کرد. سؤال این است که آیا دولت می‌تواند ساخت و ساز مسکن را با این حجم در بازه زمانی مد نظر اجرا کند؟ با توجه به تجربه مسکن مهر، می‌توان بیان نمود که دولت با یک برنامه‌ریزی مناسب و استفاده از منابع و توان موجود در کشور می‌تواند به این مهم دست یابد. از سوی دیگر تجربه‌های دیگری هم مانند ساخت و ساز در شهرهای اقماری یا شهرک‌سازی در کارنامه ساخت و ساز کشور

نه تنها از منظر کارایی و مناسب بودن باعث عدم تحقق اهداف برنامه احداث مسکن می شود بلکه نمی تواند به احداث سازه مناسب برای سکونت اقشار مختلف مردم بیانجامد.

توجه به اینکه ساخت مسکن مثلاً در نقاط شمالی کشور نسبت به جنوب و شرق و غرب کشور معیارهای مختلفی برای طراحی و اجرا را دارد یک معیار مهم و اساسی در طراحی و اجرا است. نمی توان سکونتگاهی که براساس معیارهای مناسب یک مسکن در یک ناحیه اقلیمی طراحی شده، برای اسکان متقاضیان دیگر نقاط اقلیمی کشور مورد استفاده قرار داد. این معیارها از نوع مصالح، شکل و روش ساخت تا چگونگی اسکان متقاضیان را می باید در برداشته باشد.

اما نکته مهم دیگر چگونگی ساخت با توجه به فصول مناسب احداث است. به دلیل آب و هوای اقلیمی مختلف در ایران و اختلاف در فصول مختلف کاری باید برای تحقیق زمان برنامه، چگونگی و مناسبترین زمان شروع و پایان احداث در مناطق مختلف کشور نیز مدنظر طراحان و سازندگان قرار گیرد. برای این منظور روش های مختلف احداث مسکن باید در طول اجرا و برای نقاط مختلف کشور تعیین و بکار گرفته شود. نرخ مختلف لریزه خیزی و توجه به بلایای طبیعی در کشور نیز معیار مهم دیگری در طراحی و اجرا است. براساس آیین نامه ها مختلف برای نقاط کشور باید در طراحی سازه ها با رعایت حداکثر ایمنی و پایداری آنها در مقابل زلزله و دیگر بلایای طبیعی مدنظر باشد. آیین نامه های مربوطه باید به دقت مورد توجه قرار گیرند تا مشکلاتی مثل خرابی های سازه ها در زلزله غرب کشور مجدداً بروز نکند.

در ساخت مسکن روستایی علاوه بر توجه به نکات فوق باید معیارهای دیگری از جمله امکان اسکان مناسب دام و دیگر مولفه های زندگی در روستاهای کشور نیز به خوبی مدنظر بوده، مسکن احداث شده بتواند نیازهای این گروه مهم از متقاضیان مسکن را برآورد نماید.

نوسازی بافت های روستایی کشور و احداث مسکن مناسب برای این اقشار زحمت کش کشور باید در برنامه احداث مسکن در سرلوحه کارها باشد. چنانچه در روستاهای کشور مسکن مناسب با زیرساخت های به

روز و کارآمد احداث گردد قطعاً می تواند از مهاجرت بی رویه به شهرهای کشور به میزان قابل توجهی بکاهد و از سوی دیگر می تواند به رشد و توسعه فعالیت های روستایی و به ویژه بالا بردن فعالیت های اشتغالزایی در بخش کشاورزی و دامپروری و دیگر صنایع و حرف روستایی که بسیار برای رشد اقتصادی کشور مهم و موثر هستند بیانجامد.

بدون تردید مسئولین محترم در وزارت راه و شهرسازی به تمامی معیارهای ذکر شده اشراف کامل دارند و از درس آموخته های مسکن مهر و احداث مسکن در شهرهای اقماری و جدید کشور و دیگر طرح های احداث مسکن در احداث بیش از یک میلیون مسکن در سال برای رسیدن به اهداف برنامه ای طرح استفاده خواهند کرد.

اما این مسئله که امروز به یک دغدغه اساسی برای بخش خصوصی مبدل شده است این است که این حجم مسکن را چه کسانی می خواهند طراحی و احداث کنند و چه کسانی با چه معیارهایی می خواهند بر آنها نظارت کنند؟

بی تردید طراحی و ساخت این حجم مسکن بدون توجه به ظرفیت های بخش خصوصی کشور در صنعت ساختمان و توجه به معیارهای فوق از منظر سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران سرانجام خوبی نخواهد داشت.

اگرچه زمره هایی مبنی بر مشارکت پیمانکاران و سازندگانی از کشورهای ترکیه و چین در روزهای اخیر برای مشارکت و احداث بیش از یک میلیون مسکن در سال در کنار نهادها و سازمانهای غیر

بی تردید طراحی و ساخت این حجم مسکن بدون توجه به ظرفیت های بخش خصوصی کشور در صنعت ساختمان و توجه به معیارهای فوق از منظر سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران سرانجام خوبی نخواهد داشت.

خصوصی و دولتی شنیده می شود و این اخبار برای بخش خصوصی کشور ناامید کننده و آزاردهنده است اما رجاء واثق دارد که مسئولین امر در دولت و حاکمیت قطعاً از توان بخش خصوصی اطلاع کامل دارند و بی تردید برنامه هایی را تدوین و اجرا خواهند نمود که در این امر خطیر از مشارکت مردم، نهادها و بنگاه های خصوصی کشور، بهره لازم را ببرند.

درحالی که بخش خصوصی کشور به خوبی ظرفیت و توان کار برای مشارکت با دولت خدمتگزار برای احداث این حجم مسکن در نقاط مختلف کشور را دارد استفاده از این ظرفیت و توان باید در برنامه های مدنظر دولتمردان به ویژه بخش سیاستگذاری دولت باشد.

صحت این نیست که از فضای رقابتی دوری جست، چنانچه سندیکای شرکت های ساختمانی ایران همواره به وجود فضای رقابتی در تمامی کارها عمرانی و اجرایی کشور آن هم با شرایط یکسان و مساوی که در آن امکان رقابت سالم مهیا باشد تاکید دارد بلکه سخن اصلی این است که وقتی دانش مهندسی کشور در پرتو برکات ناشی از انقلاب اسلامی به درجه خودکفایی و خودباوری رسیده و مهندسین و کارگران ایرانی می توانند بزرگترین و پیچیده ترین سازه های مهندسی را در ایران و دیگر نقاط جهان اجرا کنند چرا باید در برنامه ای به این مهمی از نظر اسکان اقشار مختلف کشور، توان اعضای این سندیکا و دیگر بنگاه ها و شرکت های بخش خصوصی به چشم نیاید و مورد استفاده قرار نگیرد.

به هر حال سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران به عنوان قدیمی ترین تشکل مردم نهاد مهندسی کشور و اعضای این تشکل مهندسی آمادگی خود را برای مشارکت در برنامه های دولت در توسعه و آبادانی کشور همواره اعلام نموده اند و با فراغ بال و آمادگی کامل منتظر فراخوان دولت برای انجام وظیفه هستند. انجام وظیفه ای که در تمام دوران سازندگی کشور در قبل و بعد از انقلاب در سازه های مختلف در جای جای ایران اسلامی نمود یافته و امروز باعث افتخار و سربلندی مهندسین و کارگران خدوم صنعت احداث بوده است. چنین افتخاری قطعاً با توجه بیشتر دولت به ظرفیت بخش خصوصی برای مشارکت در اجرای این برنامه تداوم خواهد داشت.

پیمان شانگهای؛ دروازه‌ای به سوی اوراسیا و شرق آسیا

کشورمان می‌افزاید. ایران زمانی که عضو ناظر بود پیشنهاد داده بود برای مکانیزم مواجهه با تحریم‌های اعضای شانگهای، ساز و کاری تعیین شود و اکنون که به عضویت درآمده، می‌تواند خود، پیشنهاددهنده اصلی این موضوع باشد. ضمن این که اغلب کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای مصرف کننده نفت هستند و ایران می‌تواند تامین کننده انرژی این کشورها باشد.

ایران به دلیل موقعیت آب و هوایی گوناگون و همچنین دارا بودن معادن مختلف امکان تولید اغلب کالاهای کشاورزی و صنعتی را دارد و کافی است برای تولیدات خود چند مشتری پرو پاقرص در نظر بگیرد. ایران امکان صادرات محصولات کشاورزی به کشورهایی مانند روسیه و کالاهای صنعتی و نیمه صنعتی و خدمات فنی مهندسی را به کشورهای قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان، پاکستان و ازبکستان دارد. البته همکاری اقتصادی ایران با کشورهای چین، هند و روسیه قدمت فراوان دارد و از چند سال پیش با این کشورها تفاهم نامه‌هایی برای افزایش حجم تجارت امضا شد اما بازگشت تحریم‌ها کمی معادلات را برهم زد ولی تجارت در همان سطح قبلی باقی ماند. حالا ایران رفع تحریم‌ها و شروع مذاکرات را دنبال می‌کند تا با کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای بتواند مرادات بیشتری داشته باشد.

موانع

با همه اینها آنچه تا حدودی امکان دارد بهره‌برداری و بهره‌مندی از منافع این عضویت را در حوزه‌های اقتصادی، تجاری، پولی و بانکی کاهش دهد، قرار داشتن نام ایران در فهرست سیاه FATF است که مانع جدی در مبادلات پولی بانکی ما محسوب می‌شود. از سوی دیگر مناقشات و کارشکنی‌های آمریکا در ادوار گذشته و تحمیل تحریم‌های ظالمانه چه در چارچوب برجام و چه به شکل ثانویه از دیگر موانع عدم تحقق انتظارات ایران از این سازمان در آینده است.

اما حال که این اتفاق مهم و قابل اعتنا در حوزه سیاست خارجی به عنوان یک گام موثر و قابل تقدیر رقم خورده است باید منتظر باشیم تا ببینیم آیا دولت سیزدهم به جهت تحقق اهداف خود در نگاه به شرق می‌تواند مناقشات با غرب را حل نماید یا نگاه به شرق همچنان گروگان مناقشات با غرب می‌ماند.

می‌توان از اقتصاد بهره برد. بررسی وضعیت اقتصادی برخی کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای نشان می‌دهد قدرت خرید آنها افزایش یافته که این موضوع می‌تواند به تجارت بیشتر آنها با ایران منجر شود. در ضمن برخی از این کشورها با ایران هم زبان و هم فرهنگ هستند. به گفته کارشناسان اقتصادی، عضویت دائم ایران در سازمان همکاری شانگهای می‌تواند تحولات اقتصادی را به دنبال داشته باشد. به طوری که اغلب این کشورها مصرف کننده کالاهایی هستند که امکان تولید آن در ایران وجود دارد و از آنجا که با برخی از آنها همسایه هستیم هزینه حمل و نقل تا حد زیادی کاهش می‌یابد.

روسیه، شریک راهبردی و استراتژیک ایران است و با حمایت این کشور ایران توانست به عضو اصلی سازمان همکاری شانگهای در بیاید. روسیه همکاری نظامی با ایران دارد و در بخش اقتصادی نیز مراداتی دارند و البته همکاری نظامی ایران و روسیه بیشتر از همکاری اقتصادی است که کارشناسان در این باره می‌گویند در صورت افزایش مبادلات تجاری دو کشور امکان حضور ایران در نمایشگاه‌های بین‌المللی روسیه وجود دارد و می‌توان از این طریق مشتریان اروپایی یافت. محصولات کشاورزی از جمله نیازهای روسیه است که ایران در این زمینه جزو کشورهای صادرکننده است.

کارشناسان معتقدند عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای به تنهایی موانع تحریم را کنار نمی‌زند اما ایران می‌تواند با کشورهای عضو این سازمان همکاری‌های دو جانبه زیادی انجام دهد؛ به این صورت که ایران با چین مرادات خود را بدون واسطه انجام دهد که تاکنون تنها سند همکاری دو کشور برای اجرا مدنظر بود و اکنون عضویت ایران در این سازمان نیز به قدرت راهبردی

سازمان همکاری‌های شانگهای (Shanghai Cooperation Organization) سازمانی میان‌دولتی است که برای همکاری‌های چندجانبه امنیتی، اقتصادی و فرهنگی تشکیل شده است. این سازمان در سال ۱۹۹۶ توسط رهبران چین، روسیه، قزاقستان، قرقیزستان و تاجیکستان پایه‌گذاری شد. اندکی بعد، ازبکستان هم به این سازمان پیوست و این سازمان رسماً به «سازمان همکاری شانگهای» تغییر نام داد. چین و روسیه دو عضو تأثیرگذار در این سازمان هستند و نقش اصلی و تعیین‌کننده را ایفا می‌کنند. از بدو تاسیس، به مرور بر تعداد اعضای دائم این سازمان افزوده شد؛ به طوری که با اضافه شدن کشورمان به عنوان عضو دائم این سازمان در تاریخ ۱۷ سپتامبر ۲۰۲۱، تعداد اعضای اصلی آن به ۹ کشور رسید. در حال حاضر علاوه بر ایران، کشورهای هند، قزاقستان، چین، قرقیزستان، پاکستان، روسیه، تاجیکستان و ازبکستان، اعضای اصلی سازمان همکاری‌های شانگهای هستند و سه کشور افغانستان، بلاروس و مغولستان به عنوان عضو ناظر و شش کشور آذربایجان، ارمنستان، پادشاهی کامبوج، نپال، ترکیه و سریلانکا نیز از شرکای گفت‌وگوی این سازمان محسوب می‌شوند.

کشورهای عضو و ناظر سازمان همکاری شانگهای روی هم بیشترین تولیدکننده و مصرف کننده انرژی در جهان هستند. مساحت کشورهای عضو این سازمان در مجموع حدود یک چهارم سطح خشکی‌های زمین است. همچنین ۹ کشور عضو سه میلیارد و ۱۵۴ میلیون نفر جمعیت دارند که تقریباً ۴۲ درصد جمعیت جهان را شامل می‌شود.

ماهیت حضور ایران در سازمان همکاری شانگهای اقتصادی است و نکته مهم اینجاست که چگونه با حضور در این سازمان

دبیر سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران:

سهم صفر ایران از بازار ۷۰ میلیاردی فنی مهندسی سازمان شانگهای

مشروح آن به شرح زیر است.

ظرفیت ۱۵۰ میلیارد دلاری صادرات فنی مهندسی شرکت‌های ایرانی

ایرج گلابتونچی دبیر سندیکای شرکت‌های ساختمانی در گفت و گو با خبرگزاری مهر با اشاره به سفر هفته جاری رئیس جمهور به تاجیکستان برای حضور در اجلاس سازمان همکاری‌های شانگهای درباره صادرات خدمات فنی-مهندسی به حوزه کشورهای CIS، آسیای میانه و روسیه اظهار کرد:

بازارهای اطراف ما مانند آسیای
میانه و بازارهای منطقه‌ای در
شرق و غرب کشورمان، بازارهای
اصلی و هدف ما هستند.

ظرفیت کل شرکت‌های فنی
مهندسی ایران ۲۵۰ میلیون
میلیارد تومان معادل ۱۴۰ تا ۱۵۰
میلیارد دلار است که بخشی از
آن می‌تواند به کشورهای عضو
اجلاس شانگهای هدایت شود.

به گفته دبیر سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران در حالی که کشورهای عضو سازمان شانگهای و آسیای میانه بازاری ۷۰ میلیارد دلاری برای خدمات فنی مهندسی دارند، سهم ایران از این بازار تاکنون تقریباً هیچ بوده است. این در حالی است که ایران به عنوان یکی از کشورهای پیشرفته در حوزه خدمات فنی - مهندسی که در سال‌های اخیر پروژه‌های مهمی چون آزادراه تهران-شمال با ویژگی‌های پیچیده آن، آزادراه غدیر، سدهای کارون ۳ و ۴، خط آهن قزوین-رشت که از روی بخشی از دریاچه سد منجیل عبور کرده و یک شاهکار زیبای مهندسی است، بزرگراه دو طبقه صدر، تونل توحید، تونل البرز در قطعه ۲ آزادراه تهران-شمال و بسیاری پروژه‌های دیگر از سوی مهندسان ایرانی را به جهانیان معرفی کرده است، می‌تواند سهم بزرگی از پروژه‌های عمرانی مهم دنیا را اینک با الحاق به سازمان شانگهای به عنوان عضو اصلی، فرصت مناسبی فراهم شده تا ظرفیت‌های پیمانکاران ایرانی، در صدور خدمات فنی-مهندسی در بازار کشورهای عضو سازمان فعال شود. به خصوص که چین در اجرای پروژه کمربند-راه مصمم تر شده و می‌توانیم بخشی از فعالیت‌های عمرانی و زیرساختی این ابتکار را به سمت شرکت‌های ساختمانی ایرانی منتقل کنیم.

خبرگزاری مهر در همین زمینه مصاحبه‌ای با دکتر ایرج گلابتونچی دبیر سندیکای شرکت‌های ساختمانی انجام داده است که

بازارهای اطراف ما مانند آسیای میانه و بازارهای منطقه‌ای در شرق و غرب کشورمان، بازارهای اصلی و هدف ما هستند.

وی افزود: در حوزه آسیای میانه، کشورهای محصور در محدوده CIS همگی در بخش توسعه زیرساخت‌ها مانند راهسازی، راه آهن، جاده، ساختمان سازی و سد سازی، با کمبودهایی مواجهند که بازار خوبی برای صادرات خدمات فنی-مهندسی ما ایجاد کرده‌اند؛ برای دستیابی به بازارهای فنی مهندسی هر یک از این کشورها، باید مختصات و ویژگی‌هایی را در نظر گرفت که از جمله آنها، اختلافات درونی برخی از این کشورها بایکدیگر است. وی گفت: ظرفیت کل شرکت‌های فنی مهندسی ایران ۲۰۵ میلیون میلیارد تومان معادل ۱۴۰ تا ۱۵۰ میلیارد دلار است که بخشی از آن می‌تواند به کشورهای عضو اجلاس شانگهای هدایت شود.

مختصات ورود به بازار خدمات فنی مهندسی آسیای میانه

دبیر سندیکای شرکت‌های ساختمانی گفت: با توجه به روابط خوب و نزدیک اقتصادی - سیاسی که برخی کشورهای حوزه CIS و اتحادیه اوراسیا مانند ارمنستان با ایران دارند، پیمانکاران ما می‌توانند به بازار توسعه زیرساخت‌های این کشور وارد شوند؛ در ازبکستان به عنوان عضو سازمان شانگهای هم مشکلی برای ورود نداریم و شرکت‌های پیمانکاری ایرانی به راحتی ورود می‌کنند و

پیام‌آبادگران
مهر و آبان ۱۴۰۰
شماره ۳۹۸

پیمانکاران ایرانی دارد نسبت به کشورهای پیرامونی خود هم در خصوص راهسازی، مستعدتر است؛ با این حال اختلافات گازی ایران و ترکمنستان مانع از آن شده که ما در بازار ترکمنستان به خصوص راهسازی ورود کنیم.

جایگاه عجیب ترکیه در صادرات خدمات مهندسی دنیا با درآمد باورنکردنی ۴۵۰ میلیارد دلاری

وی رقیب اصلی ایران در حوزه CIS را ترکیه دانست و یادآور شد: در طول ۴۰ سال اخیر، بیشترین صادرات خدمات فنی مهندسی ترکیه به روسیه بوده است؛ ترکیه حدود ۴۵۰ میلیارد دلار حجم خدمات فنی مهندسی در طول ۴۰ سال داشته است که ۲۰ درصد آن را به روسیه صادر کرده است. ترکیه ۱۹۳۰ پروژه عمرانی در روسیه انجام داده است که حجم مبادلات آنها ۶۶ میلیارد دلار بوده است. در قزاقستان ۲۸۰ پروژه با ۲۱.۵ میلیارد دلار اجرا کرده است؛ این کشور در آذربایجان ۳۶۳ پروژه عمرانی به ارزش ۱۱.۵ میلیارد دلار اجرا کرده است؛ ترکیه ۲۰۵ پروژه در گرجستان با ارزش ۴.۵ میلیارد دلار معادل یک و نیم درصد صادرات خدمات فنی مهندسی آنهاست؛ ترکیه ۹۸۷ پروژه عمرانی به ارزش ۴۷ میلیارد دلار در ترکمنستان اجرا کرده که معادل حدود ۱۴ درصد کل صادرات خدمات فنی مهندسی این کشور بوده است؛ ترکیه ای‌ها مجموعاً ۷ هزار و ۹۵۰ پروژه در دنیا اجرا کرده اند. ۴۰ شرکت مهندسی ترکیه در میان ۲۰۰ شرکت برتر مهندسی دنیا قرار دارند؛ این کشور توانسته دومین صادرکننده مصالح ساختمانی شود. گلاتونچی گفت: بنابراین بازاری که در حوزه صدور خدمات فنی-مهندسی در بالای سر ما وجود دارد، ظرفیتی بین ۵۰ تا ۷۰ میلیارد دلاری است.

سهم ایران از صادرات خدمات مهندسی به CIS چه قدر بوده است؟

وی تأکید کرد: شرکت‌های مهندسی ایران در ۴۰ سال اخیر در ازبکستان ۳ پروژه، در تاجیکستان ۶ پروژه عمرانی، در قزاقستان ۷ پروژه و در ترکمنستان و آذربایجان هر کدام تنها یک پروژه اجرا شده است. در فدراسیون روسیه هم هیچ پروژه‌ای نداشته ایم که این موضوع با روابط خوب سیاسی ما با روس‌ها

ترکیه‌ای‌ها مجموعاً ۷ هزار و ۹۵۰ پروژه در دنیا اجرا کرده اند. ۴۰ شرکت مهندسی ترکیه در میان ۲۰۰ شرکت برتر مهندسی دنیا قرار دارند؛ این کشور توانسته دومین صادرکننده مصالح ساختمانی شود. بنابراین بازاری که در حوزه صدور خدمات فنی-مهندسی در بالای سر ما وجود دارد، ظرفیتی بین ۵۰ تا ۷۰ میلیارد دلاری است.

شرایط پذیرش شرکت‌های ساخت و ساز ایرانی سریع‌تر انجام می‌شود. اما در قزاقستان و آذربایجان به دلیل آنکه تأثیرپذیری آنها از کشورهای دیگر بیشتر است، تحریم‌های ایران را جدی نمی‌گیرند و شرایط ورود شرکت‌های پیمانکاری ایرانی سخت‌تر شده است. اگرچه در قزاقستان به خصوص در حوزه راهسازی پیمانکارانی از ایران پروژه‌های نسبتاً مهمی را به انتها رسانده اند در حال حاضر هم در قزاقستان پروژه‌های عمرانی داریم اما ورود به بازار خدمات فنی مهندسی آنها به دلیل اینکه باید مجدداً تأیید صلاحیت شوند، با مشکلات ناشی از تحریم‌ها روبرو است که کار را سخت کرده است.

وی ادامه داد: در تاجیکستان، پیمانکاران ایرانی بیشتر در حوزه آب، انتقال خط لوله آب و سدسازی ورود کرده اند؛ قبلاً ورود به تاجیکستان و صادرات خدمات مهندسی به این کشور راحت‌تر بود.

گلاتونچی درباره بازار خدمات فنی مهندسی ترکمنستان اظهار کرد: این کشور به دلیل داشتن دسترسی راحت تر و نیز داشتن مرز مشترک با کشورمان، قرابت بیشتری با

در تناقض است اما با وجود آنکه روابط سیاسی ترکیه و روسیه مانند روابط تهران-مسکو نیست، اما توانسته اند در بازار روسیه ورود کرده و حدود ۲ هزار پروژه عمرانی اجرا کنند.

۳ دلیل برای عدم توفیق ایرانی در سهم خواهی از بازارهای خدمات مهندسی

عضو هیات مدیره انجمن صادرکنندگان خدمات فنی - مهندسی درباره علت عدم توفیق ایران در کسب بازار این خدمات اظهار کرد: یکی از دلایل آن نبود حمایت از طرف دولت ها بوده است البته به نظر می رسد دولت سیزدهم به دنبال احیای این بخش است؛ علت دیگر این است که صادرات خدمات فنی - مهندسی در اولویت های صادراتی کشور قرار نداشته است؛ علت سوم هم این است که باید به شرکت های مهندسی خود کمک کنیم تا با ارتقای سطح کیفی و سازمانی خود بتوانند با رقبای اصلی شامل ترکیه و چین رقابت کنند.

۵۴ هزار شرکت خدمات فنی مهندسی داریم!

وی با بیان اینکه ما در سال بیش از ۲۰۰ هزار فارغ التحصیل مهندسی داریم که در قالب شرکت های جدید، بنگاه های خدمات فنی مهندسی ایجاد می کنند؛ در حال حاضر بیش از ۵۰ هزار شرکت پیمانکاری رتبه بندی شده در سازمان برنامه و بودجه و ۳۵۰۰ شرکت مشاور داریم که حدود ۵۴ هزار شرکت خدمات فنی مهندسی تأیید صلاحیت شده و دارای رتبه هستند تعدادی هم تأیید صلاحیت نشده هستند؛ بنابراین در داخل کشور برای این حجم شرکت دیگر کار نیست و چاره ای جز صادرات خدمات فنی مهندسی به حوزه CIS، افغانستان، پاکستان، عراق و جنوب خلیج فارس نداریم.

درآمد ۳۲ میلیارد دلاری ایران از صادرات خدمات مهندسی در ۴۰ سال اخیر

گلاتونچی نقش دولت را برداشتن موانع حضور شرکت های مهندسی در بازارهای خدمات فنی مهندسی منطقه عنوان و تصریح کرد: از سال ۱۳۷۳ که شروع فعالیت صادرات خدمات فنی مهندسی بعد از انقلاب به صورت رسمی است تا سال ۱۳۹۸، کل صادرات خدمات فنی مهندسی ما ۳۲ میلیارد دلار در قالب ۹۰۰ پروژه بوده است.

پاکستان؛ عضو سازمان شانگهای است ولی فقط یک پروژه آنجا اجرا کرده ایم

وی اولین صادرات خدمات فنی مهندسی بعد از انقلاب را اجرای پروژه راهسازی در منطقه سیستان پاکستان معرفی کرد و گفت: اما بعد از آن دیگر پروژه ای در پاکستان نداشتیم و نتوانستیم این حضور را ادامه دهیم؛ ضمن اینکه به دلایلی، گرفتن پروژه های عمرانی در پاکستان چندان راحت نیست. دبیر انجمن شرکت های ساختمانی بزرگترین مشکل صادرات خدمات فنی مهندسی را ناتوانی شرکت های ایرانی در اخذ ضمانت نامه های بانکی در خارج از کشور بیان کرد و افزود: اگر دولت می خواهد در بازارهای آسیای میانه فعال شود، باید اول مشکل اخذ ضمانت نامه های بانکی را از طریق مذاکرات سیاسی برطرف کند.

بیشترین درآمد از صادرات خدمات مهندسی را از عراق داشته ایم

وی بیشترین میزان صادرات خدمات فنی مهندسی ایران را در ۴۰ سال بعد از انقلاب به عراق دانست و بیان کرد: ۴۰ شرکت ایرانی ۶۰ پروژه را در این کشور اجرا کرده اند که ظرفیت ۵ میلیارد دلاری ایجاد کرده است.

ظرفیت صادرات خدمات مهندسی ایرانی ها: ۱۵۰ میلیارد دلار

این فعال صنعت ساختمان، ظرفیت کل شرکت های فنی مهندسی ایران را ۲۰۵ میلیون میلیارد تومان معادل ۱۴۰ تا ۱۵۰ میلیارد دلار اعلام و تصریح کرد: ما پتانسیل تا ۱۵۰ میلیارد دلاری و به همین اندازه هم

بازارهای هدف داریم که اگر فقط ۲۰ درصد این ظرفیت بزرگ خدمات فنی مهندسی صادر شود، تا ۲۵ میلیارد دلار برای کشور سالانه ارزآوری دارد.

اردوغان در تهران قبل از دیدار با روحانی با پیمانکار ترکیه ای مسکن مهر پرند و پردیس دیدار کرد

گلاتونچی با انتقاد از اینکه یک دستگاه به طور خاص متولی صدور خدمات فنی مهندسی نیست گفت: ۱۷ دستگاه در حوزه خدمات فنی مهندسی از قبیل سازمان توسعه تجارت، صندوق ضمانت صادرات، وزارت نیرو، وزارت راه و شهرسازی، وزارت نفت و... دخیلند اما یک نهاد متمرکز مانند شورای عالی صادرات خدمات فنی مهندسی که بتواند در حوزه صدور خدمات فنی مهندسی، استراتژی سازی و برنامه ریزی کند تا بر اساس آن برنامه های حمایتی جاری شود، نداریم. صادرات خدمات فنی مهندسی نباید در سفرهایی با این سطح کلان، زینت المجالس باشد، بلکه باید مقامات ارشد کشورمان از پیمانکاران ایرانی حمایت کنند؛ وزیر راه ترکیه به کشورهای مختلف سفر می کند تا بتواند برای شرکت های مهندسی ترکیه ای پروژه بگیرد. به عنوان مثال وقتی اردوغان رئیس جمهور ترکیه وارد تهران شد، قبل از دیدار با حسن روحانی، با مدیر شرکت «کوزو» پیمانکار ترکیه ای پروژه مسکن مهر شهرهای جدید پرند و پردیس دیدار کرد که سیگنال حمایت از این شرکت را به دولت ایران می داد.

نهاد تعامل؛ ثمره یک قرن فعالیت مهندسی در کشور

پیام‌آبادگران
مهر و آبان ۱۴۰۰
شماره ۳۹۸

نهاد تعامل نمونه بازاری از مردم‌سالاری در برنامه‌ریزی و پدیدآوری طرح‌های عمرانی و روایت موفقیت بخش خصوصی در تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی برای آبادانی کشور است.

این کتاب روایتگر راه پرفراز و نشیبی یکصد ساله مهندسان و آبادگران کشور است که در آن مردمی‌ترین نیروهای متخصص در قالب تشکلهای ۸ گانه به سازمان برنامه‌ریزی و توسعه کشور وارد شده‌اند، تا قالب «نهاد تعامل» توان مهندسی خود را در خدمت اهداف برنامه‌ریزان قرار دهند.

کتاب حاضر ثمره مستندسازی علمی و مدیریت دانش در حوزه نظام فنی و اجرایی و با نگاه به سال‌ها تجربه تعامل بخش خصوصی و دولتی است و بیانگر یکی از توفیق‌ها در فرآیند توسعه ایرانی و در بومی‌کردن مفهوم مشارکت در فرآیند سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اجرا به شمار می‌رود. جایی که در دو دهه اخیر بخش خصوصی در نظام تصمیم‌گیری با بخش دولتی در صنعت احداث گره خورده است.

شایان ذکر است که این کتاب طی مراسمی از سوی شورای هماهنگی تشکلهای مهندسی با حضور نویسندگان آن و نمایندگان تشکلهای عضو روز دوشنبه ۸ شهریورماه ۱۴۰۰ در سالن اجتماعات جامعه مهندسان مشاور ایران رونمایی شد.

کتاب «نهاد تعامل» به صورت مجموعه مقالات و همچنین متضمن برخی گزارش‌ها و توضیحات در ۳۰۰ صفحه و در قطع وزیری با یک دیباچه و شش فصل از سوی انتشارات مهندسين مشاور پایاب طرح منتشر شده است.

«نهاد تعامل؛ ثمره یک قرن فعالیت مهندسی در کشور» با تدوین و گردآوری «مهندس غلامحسین حمزه مصطفوی»، از مدیران ارشد ستادی سازمان برنامه و بودجه کشور منتشر شد.

«نهاد تعامل؛ ثمره یک قرن فعالیت مهندسی در کشور» مروری بر دستاوردهای یکصد سال صنعت مهندسی کشور و حاصل تجربه ارزشمندی است که تدوین و گردآوری آن را «مهندس غلامحسین حمزه مصطفوی»، از مدیران ارشد ستادی سازمان برنامه و بودجه کشور عهده‌دار بوده است. این کتاب مجموعه‌ای از مقالات بیش از ۲۰ نفر از بزرگان و پیشکسوتان صنعت احداث و مستندسازی دو دهه فعالیت نهادهای مدنی این صنعت در تعامل با سازمان برنامه و بودجه است.

مقالات منتشر شده در این کتاب به قلم تعدادی از پیشکسوتان صنعت احداث از جمله چون **مهندس غلامحسین حمزه مصطفوی**، **مهندس جواد خوانساری**، **زنده یاد مهندس بهاءالدین ادب**، **مهندس منوچهر ملکبانی فرد**، **مهندس محمدرضا انصاری**، **مهندس غلامرضا شافعی**، **آقای عطاءاله آیت الهی**، **مهندس احمد خرم**، **مهندس احمد تائب**، **مهندس نسرين ابوالحسنی**، **زنده یاد مهندس حسن سعادت‌مند**، **مهندس مهدی محزون**، **مهندس عزت اله خواجه نوری**، **مهندس پرویز تیوای**، **دکتر محمدحامد امام جمعه زاده**، **مهندس میرفرید مصطفوی**، **مهندس علی اکبر هوشمند**، **دکتر فروزان عبدالهی**، **نمین**، **مهندس سیروس وقایع نگار**، **مهندس حمیدرضا دهکردی**، **مقدم**، **مهندس علی آزاد** و ... است.

در سمینار دو جانبه ایران و ایتالیا مطرح شد

حرکت به سمت مصرف بهینه انرژی در صنعت ساخت و ساز

به صورت نیمه مجازی و نیمه حضوری تشکیل گردید. برگزارکنندگان این سمینار سفارت ایتالیا در ایران، انجمن مدیران فنی اجرایی ایتالیا Ambrosetti، و دفتر تجارت ایتالیا ITA بودند.

سمینار دو جانبه ایران و ایتالیا روز دوشنبه مورخ ۲۹ شهریور ماه مصادف با ۲۰ سپتامبر ۲۰۲۱ با موضوع روابط سیاسی-اقتصادی و با تمرکز بر بهینه سازی مصرف انرژی به ویژه انرژی های تجدیدپذیر،

بر موضوع بسیار مهم "توجه به محیط زیست و مصرف بهینه انرژی" و با تمرکز بر دو قسمت می باشد، بخش اول با رویکرد روابط دو جانبه سیاسی-اقتصادی دو کشور به تحلیل ساختار کنونی سیاسی-دیپلماتیک می پردازد. بررسی مسایل کنونی منطقه و وضعیت انرژی هسته ای دارای اهمیت است چرا که ایتالیا باور دارد تفاهم در برجام در ثبات و امنیت منطقه بسیار موثر و کلیدی است. وی ثبات امنیت منطقه را بستری دانست برای همکاری های دوجانبه بهتر در رسیدگی به سایر مشکلات مشترک جهانی از جمله محیط زیست.

آقای Perrone بخش دوم این سمینار را نیز بخش توسعه اقتصادی با رویکرد اقتصادی پایدار معرفی نمود که با حضور نمایندگان دولت ها و بخش خصوصی دو کشور به

آقای جوزپه پرونی سفیر کبیر ایتالیا:

بررسی مسایل کنونی منطقه و

وضعیت انرژی هسته ای دارای اهمیت

است چرا که ایتالیا باور دارد تفاهم

در برجام در ثبات و امنیت منطقه

بسیار موثر و کلیدی است. وی ثبات

امنیت منطقه را بستری دانست

برای همکاری های دوجانبه بهتر در

رسیدگی به سایر مشکلات مشترک

جهانی از جمله محیط زیست.

این سمینار در ادامه گردهمایی چرنوبیو Cernobbio در ایتالیا که یکی از گردهمایی های بسیار مهم این کشور است تشکیل شد. گردهمایی چرنوبیو با تمرکز بر مسایل اقتصاد جهانی و به عنوان مقدمه ای بر کنفرانس بزرگ سالیانه MED (دیالوگ در مدیترانه) تشکیل شد که توسط وزارت خارجه ایتالیا و دانشگاه علوم سیاسی این کشور در سطح بین المللی برگزار می گردد.

در این همایش آقای جوزپه پرونی Guisepp Perrone سفیر کبیر ایتالیا در ایران ضمن ابراز خوشحالی از استقبال گسترده از این سمینار با تماشای چینی متجاوز بر ۶۵۰ شرکت ایرانی و ایتالیایی در صنعت و به طور کلی بالغ بر هزار شرکت کننده حاضر، در مورد هدف از این گردهمایی صحبت کرد. وی اعلام نمود که محوریت این سمینار

پیام آبادگران
مهر و آبان ۱۴۰۰
شماره ۳۹۸

تحلیل روابط دو جانبه خواهد پرداخت و ابراز نمود "در این بخش تمرکز بر حرکت به سمت اقتصادی سبز است به ویژه با توجه به سابقه همکاری های ایران و ایتالیا در صنعت ساختمان، اولویت ما در حال حاضر برای همکاری با ایران در این است که چطور به سمت مصرف بهینه انرژی در صنعت ساخت و ساز حرکت نماییم."

تفاهم در بازنگری برجام؛ قدم اول در ایجاد ثبات در منطقه

اولین سخنران بخش سیاسی دکتر **Ugo Tramballi** عضو ارشد دانشگاه علوم سیاسی ایتالیا، به اهمیت روابط ایران و ایتالیا پرداخت و با توجه به وضعیت کنونی افغانستان و حکومت طالبان، امکان ایجاد ثبات در منطقه توسط ایران که قدم اول آن تفاهم در بازنگری برجام می باشد را متذکر گردید. وی همکاری هایی که در حال حاضر با دکتر سجادپور معاونت محترم وزارت خارجه ایران صورت می پذیرد را بسیار حائز اهمیت دانست.

■ دکتر سید محمد کاظم سجادپور، معاون محترم وزیر خارجه ایران نیز اهمیت روابط سیاسی دو کشور را متذکر گردیده و همکاری های فعالانه اخیر را مورد قدردانی قرارداد و با توجه به حضور ایران در چند سال اخیر در کنفرانس مهم بین المللی MED (دیالوگ در مدیترانه)، مسیر این سمینار دو جانبه را به سمت چگونگی بهبود

و توسعه روابط ایران و ایتالیا متمرکز نمود. وی اعلام کرد: دارایی با ارزش ما در روابط دو جانبه دو کشور این است که مداخلات جانبی هیچگاه تاثیری در این رابطه نداشته و در زمینه های مختلف به صورت شفاف سالهاست که دو کشور به همکاری می پردازند.

وی مهم ترین دارایی این رابطه را افرادی دانست که چه در دولت ها و چه در بخش خصوصی سال هاست در توسعه این روابط صادقانه تلاش می کنند و تاکید کرد امروزه همین افراد در توسعه فعالیت های اجرایی موثر هستند. دکتر سجادپور با اشاره به وضعیت افغانستان و لزوم برقراری امنیت و ثبات در منطقه، نقش هرگونه رابطه دو جانبه ای را به مثابه یک اتاق فکر دانست که همراهی ایشان فضاهایی با امکان همکاری بسیار موثرتر را فراهم می سازد.

مرور وضعیت ایران در دوران پسابرجام

■ آقای حمید بیات سفیر محترم ایران در ایتالیا سخنران سوم از این پنل بود که به مرور وضعیت ایران در دوران پسابرجام پرداخت. وی با وجود مشکلات اقتصادی در این دوران، شکوفایی شرکت های ایرانی و خود اتکایی ایرانی به ویژه با کارآفرینی های بسیار در نسل جدید را به شرکت های ایتالیایی اعلام نمود و توصیه کرد تا به اشتراک گذاری تکنولوژی های جدید با ایران پردازند.

وی به عنوان سفیر ایران در ایتالیا ابراز خوشحالی نمود که با وجود شرایط سخت اقتصادی که در پسابرجام بسیاری از

شرکت های ایتالیایی را مجبور به ترک ایران نمود، مشاهده می نماید که بسیاری از این شرکت ها همچنان رابطه خود را حفظ نموده و علاقه مند و آماده ادامه همکاری خود با ایران می باشند.

■ دکتر Nicola Pedde مدیرکل موسسه

تحقیقات جهانی در ایتالیا نیز آخرین سخنران از این پنل بود که اهم صحبت های ایشان بر این موضوع تمرکز داشت که تشکیل چنین سمیناری و پشتیبانی و حضور پررنگ شرکت ها در اینجا حاکی از امیدی است که همه بر موفقیت زودهنگام صحبت ها در مورد برجام دارند. وی یکی از دلایل به تاخیر افتادن این تفاهم را دو انتخابات ریاست جمهوری در ایران و آمریکا دانست. به اعتقاد او تمامی طرفین علاقه مند به تفاهمی جدید هستند. Pedde با اشاره به وضعیت روابط عربستان سعودی، امارات متحده، یمن و سایر تنش های موجود در منطقه، جمع بندی نمود که چگونه ثبات در همکاری های بین المللی با ایران و رسیدن به یک تفاهم، مورد نیاز تمامی کشورهای منطقه می باشد.

فرصت های ایران برای تولید و تبادل انرژی

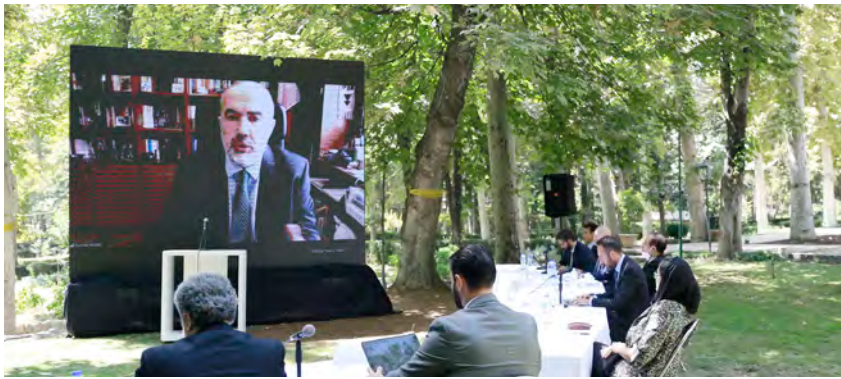
بخش بعدی این سمینار با تمرکز بر مسائل اقتصادی برگزار شد.

در این بخش ابتدا دکتر **Luca Miraglia** مدیر قسمت خاورمیانه انجمن مدیران ایتالیا **Ambrosetti** ضمن مدیریت پنل، به مرور مسایل مطرح گردیده در گردهمایی چرنوبیو Cernobbio پرداخت که ۱۳ شهریور ۱۴۰۰ برگزار گردیده بود.

■ دکتر مجید میرهاشمی، معاون سیاسی

دفتر ریاست جمهوری اولین سخنران در این قسمت بود که عنوان کرد: با توجه به مطالبات افکار عمومی برای سمت سالم سازی محیط زیست در جهت حذف گاز کربنیک و گازهای گلخانه ای، و با توجه به معاهده زیست محیطی پاریس برای کاهش

پشتیبانی از رابطه دوجانبه ایران ایتالیا به ویژه در صنایع می باشد، اعلام نمود مصرف صحیح انرژی در صنعت احداث در حفظ محیط زیست جهانی تاثیر به سزایی دارد و چالش های بسیاری در زمینه وجود دارد. وی اشاره اجمالی نمود به فعالیت هایی که دولت ایتالیا در این راستا انجام داده و حجم بالای صادرات تکنولوژی ایتالیا در این زمینه.

چالش های عمده صنعت احداث

■ **خانم دکتر مریم خوانساری به عنوان نماینده سندیکی شرکت های ساختمانی ایران** صحبت های خود را با بیان شرایط اقتصادی سخت کنونی ناشی از فشار اصلی تحریم ها بر بخش خصوصی ایران آغاز نمود که نتیجه آن بی رغبتی بخش خصوصی به انجام پروژه های دولتی به دلیل مشکلات مالی دولت است.

خوانساری با بیان فعالیت های انجام شده در صنعت احداث در راستای بهینه سازی مصرف انرژی از ۱۰ سال گذشته تاکنون از جمله تاسیس سازمانها و شرکتهای مرتبط با بهینه سازی مصرف انرژی در کشور، تدوین مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان، تدوین و الزامی شدن برجسب انرژی برای بیشتر محصولات مرتبط، به عدم رعایت الزامات قانونی و عدم مدیریت صحیح این موارد اشاره نمود.

وی به برخی چالش های عمده صنعت احداث از جمله لزوم حمایت شهرداری در دادن امتیازات ویژه به طرح های پایدار و اجرایی نمودن این پروژه ها، مصرف بالای

اصلاح الگوی مصرف انرژی مصوب مجلس شورای اسلامی و تاکید بر استفاده از انرژی های تجدیدپذیر اشاره کرد. به اعتقاد وی اکنون که شاهد قطعی های پی در پی برق در یک سال اخیر در ایران از جمله در تهران بوده ایم، زندگی مردم و تجارت ها از این موضوع صدمه دیده است. همچنین عدم امکان واردات دستگاه ها و تجهیزات در صنعت انرژی، نشان از تاثیر سنگین تحریم ها بر ایران دارد. توافق نامه پاریس و تاثیر آن بر ایران، امکان بالا بردن تولید انرژی در ایران با توجه به پتانسیل بالای تولید انرژی بادی، پروژه های آماده راه اندازی پس از برجام که متاسفانه به دلیل برگشت مجدد تحریم ها رها گردیدند، دیگر مواردی بود که Zampini بر آنها تاکید نمود.

■ **دکتر Stefano Falconio نماینده شرکت Carl Maresca Spa در ایران** پس از معرفی اجمالی شرکت خود، به عنوان شرکتی که از سال ۲۰۱۶ در ایران مشغول فعالیت می باشد به سختی های کار در ایران در شرایط کنونی اشاره کرد. وی فعالیت های انجام شده این شرکت در راه اندازی نیروگاه انرژی ۱۰ مگاواتی جزیره قشم، و دو نیروگاه انرژی ۲۰۰ مگاواتی در دامغان و گرمسار را حاصل پشتیبانی بخش خصوصی و موسسات بومی دانست.

■ **دکتر Giancarlo Albano رئیس دفتر تجارت ایتالیا** موضوع سمینار را به صنعت احداث و نقش آن در بهینه سازی مصرف انرژی معطوف کرد. وی ضمن بیان این موضوع که نقش دفتر تجارت ایتالیا

گازهای گلخانه ای، جهان دارد به سمت کاهش گازهای گلخانه ای و استفاده از انرژی های پاک و سالم و سازگار با محیط زیست حرکت می کند. وی ابراز امیدواری نمود متخصصان و شرکتهای ایرانی و ایتالیایی ضمن گسترش همکاری ها در این زمینه مثل همیشه ارتباطات خوبی داشته باشند و از امکانات همدیگر در این زمینه استفاده کنند تا مرحله گذر از انرژی های فسیلی به سمت انرژی های نوین و پاک به خوبی انجام شود و در صناعی که ایران و ایتالیا همکاری دارند از جمله فولاد و خودروسازی همکاری های خوبی داشته باشند تا محیط زیست سالمی برای مردم جهان داشته باشیم.

■ **دکتر محمدعلی فرحناکیان معاون وزارت نیرو** نیز موضوع صحبت را به محور اصلی سمینار که بهینه سازی مصرف انرژی و نقش روابط دوجانبه ایران و ایتالیا بر این موضوع بود هدایت نمود. وی حضور پررنگ شرکت های ایتالیایی در بحث انرژی را یادآوری نموده و اعلام کرد جمهوری اسلامی ایران یکی از باثبات ترین کشورهای منطقه است که در مبادلات اقتصادی از همکاری های دوجانبه و چندجانبه چه در منطقه و چه فرامنطقه ای، استقبال می کند. وی پتانسیل و ظرفیت چندین هزار مگاواتی ایران در تولید نیروی بادی و خورشیدی ایران را با توجه به موقعیت جغرافیایی کشور، فرصتی برای امکان تولید و تبادل انرژی دانست.

دیدگاه بخش خصوصی

پس از صحبت های سران دولتی، نوبت به بخش خصوصی دو کشور رسید. در این قسمت از ایتالیا چهار نماینده و از ایران دو نماینده حضور داشتند.

■ **مهندس Giuseppe Zampini رئیس هیات مدیره** یکی از بزرگترین شرکت های انرژی در ایتالیا INSALDO که سابقه همکاری بالایی با ایران دارد با اشاره به تجربه همکاری خود با ایران و پیشرفت در طی شش سال گذشته پس از برجام و فعالیت های صورت گرفته از جمله قانون

مصلح ساختمانی به دلیل عدم انجام اکثریت پروژه‌های زیربنایی به صورتی که از لحاظ محیط زیستی پایدار باشند، اشاره کرد و افزود: البته باید بر چالش بزرگ مالی در حال حاضر اشاره کرد که خواب پروژه‌ها رابه دنبال دارد و لذا بی‌ رغبتی کارفرمایان برای سرمایه‌گذاری اولیه بالاتر جهت استفاده از طرح‌هایی مبتنی بر انرژی‌های تجدیدپذیر را به همراه داشته است.

وی در ادامه با بیان توانایی‌های بالای بخش خصوصی از منظر مهندسی و البته پتانسیل بالای ایران در تولید انرژی‌های تجدید پذیر، به بحران شدید آب در ایران اشاره کرد و یکی از فرصت‌های همکاری دو جانبه ایران و ایتالیا را در توسعه تکنولوژی در این بخش جهت افزایش تصفیه خانه‌های فاضلاب و همچنین لزوم بهینه سازی هر چه سریع‌تر مصرف بالای آب در صنعت احداث نمود.

خوانساری در جمع‌بندی بیان کرد که به دلیل حجم و سهم مصرف بسیار بالای انرژی در بخش ساختمان که حدود ۴۰ درصد کل مصرف انرژی کشور می‌باشد و از آنجا که اجرای پروژه‌های بهینه‌سازی در این بخش از منظر زمان و هزینه بسیار قابل توجیه می‌باشد، ما نیازمند یک نهضت و انقلاب کیفی‌سازی در ساخت و ساز با کمک همه دست اندرکاران این صنعت می‌باشیم و به اولویت فرهنگ‌سازی در مصرف بهینه انرژی در جامعه و دولت اشاره نمود.

■ **آقای مهندس محمدفرشاد کاوه پیشه** نیز سخنران بعدی از ایران به عنوان نماینده جامعه مهندسان مشاور ایران اعلام کرد ایران به عنوان کشوری در حال

توسعه یکی از بزرگترین کشورهای مصرف کننده انرژی در دنیاست. وی با اشاره به ماده ۴۸ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه در ارتباط با افزایش توان تولید برق تا ۲۵ هزار مگاوات و آنکه این حجم برابر است با ۳۰٪ از کل ظرفیت نیروگاه‌های حال حاضر کشور، به تعهد دولت برای این موضوع اشاره کرد. موضوعاتی مانند مصرف بیشتر از آنچه تولید می‌کنیم و لذا ضرورت بالای کنترل و بهینه سازی مصرف، ضرورت وجود قانون و حمایت دولت جهت اجرایی نمودن این قوانین، میزان بالای مصرف انرژی در ساخت و ساز که حدود ۴۵٪ از کل مصرف انرژی کشور می‌باشد که بیش از نیمی از آن مربوط به تسهیلات حرارتی است لزوم برنامه‌ریزی صحیح در این زمینه از جمله استفاده از انرژی‌های تجدید پذیر دیگر مواردی است که مهندس کاوه پیشه به آنها اشاره نمود.

دکتر خوانساری:

باید بر چالش بزرگ مالی در حال حاضر اشاره کرد که خواب پروژه‌ها را به دنبال دارد و لذا بی رغبتی کارفرمایان برای سرمایه‌گذاری اولیه بالاتر جهت استفاده از طرح‌هایی مبتنی بر انرژی‌های تجدیدپذیر را به همراه داشته است.

وی در ادامه با تمرکز بر فرصت‌های موجود در ایران به ویژه در صنعت انرژی و با تمرکز بر انرژی‌های پایدار با توجه به منابع بسیار بالای این کشور، برخی فعالیت‌های انجام شده را مثال زد از جمله پروژه‌ای که به عنوان یک پروژه پایلوت در صنعت ساخت با مصرف انرژی تقریباً صفر طراحی گردیده، پروژه‌ای با زیربنای یک هزار مترمربع که مصرف انرژی آن سالیانه حدود ۲۱ تا ۲۵ کیلووات- ساعت در هر مترمربع می‌باشد. این درحالیست که به گفته وی یک ساختمان معمولی سالیانه حدود ۴۰۰ تا ۴۵۰ کیلووات-ساعت در هر متر مربع انرژی مصرف می‌نماید.

■ **دکتر Roberto Carpaneto** نایب رئیس انجمن مهندسان مشاور و معماران در ایتالیا آخرین سخنران بود که با معرفی انجمن خود شامل ۴۰۰ شرکت عضو و ۲۵۰۰ مهندس طراح ایتالیایی، به معرفی برخی پروژه‌های طراحی شده پایدار و ساختمان‌های اجرا شده ایتالیایی با رویکرد انرژی پایدار در کشورهای مختلف دنیا به ویژه خاورمیانه پرداخت و اشاره نمود که هر کجا این مهندسين موفق بوده‌اند به دلیل همکاری تنگاتنگ ایشان با مهندسين بومی آن منطقه بوده است و اهمیت بالای بهینه‌سازی مصرف انرژی در صنعت احداث را تاکید نمود.

این سمینار پس از پرداختن به قسمت پرسش و پاسخ توسط شرکت‌های حاضر در سمینار که اهم تمرکزشان بر صحبت‌های آقای دکتر Zampini و خانم دکتر خوانساری بود، به پایان رسید.

اسناد خزانه اسلامی

مشکلات | موانع | انتظارات

دکتر ایرج گلابتونچی - دبیر و عضو هیات مدیره سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران
محمد تکی - کارشناس حقوقی سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران

مقدمه:

اسناد خزانه ابزار مالی مبتنی بر بدهی دولت به نظام بانکی، ذی نفعان و تامین کنندگان منابع بوده و به وسیله خزانه داری کل وزارت امور اقتصاد و دارائی منتشر می شود.

به این گونه که دولت می تواند با انعقاد قراردادهای مربوط به مبادله های واقعی، اوراق بهادار خزانه را برای سررسید در اختیار بانک ها، پیمانکاران یا تامین کنندگان نیازهای جاری و به طور کلی طلبکاران دولت قرار دهد. این اوراق ابتدا در بازار اولیه به وسیله دولت برای تامین مالی هزینه های جاری منتشر می شود و سپس در بازار ثانویه خرید و فروش می شود.

اسناد خزانه سود پرداختی میان دوره ندارند و صرفاً مبلغ اسمی اوراق در سررسید قابل پرداخت است.

این اوراق قابلیت عرضه ثانویه را نیز دارند؛ به این معنی که اگر تمایل به نگهداری اوراق تا سررسید را ندارید، می توانید آن را در بازار ثانویه به فروش برسانید.

این اوراق به پیمانکاران غیردولتی طلبکار از دولت واگذار و سپس در صورت نیاز به نقدینگی از جانب ایشان، این اوراق با کسر قیمت اسمی (تنزیل در بازار ثانویه) در بازار فرابورس قابلیت معامله دارند.

بازپرداخت قیمت اسمی اسناد خزانه در سررسید، توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی به نمایندگی از سوی دولت تضمین شده است.

قانون اسناد خزانه اسلامی جدید

برای اولین بار سال ۱۳۹۲ در قانون بودجه استفاده از ظرفیت اسناد خزانه اسلامی مورد استفاده قرار گرفت.

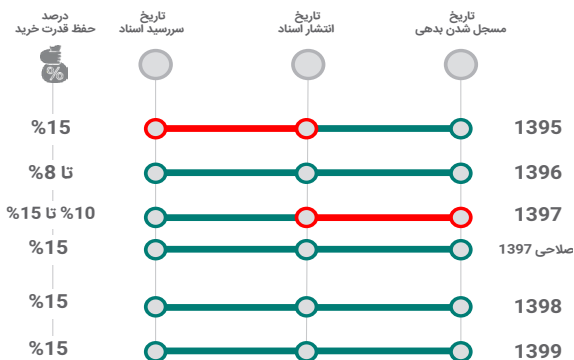
ماده ۴۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۲	۶۰.۰۰۰ میلیارد ریال
بند ۶ تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۳	۳۰.۰۰۰ میلیارد ریال
بند ۶ تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۴	۵۰.۰۰۰ میلیارد ریال
بند ۵ تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۵	۷۵.۰۰۰ میلیارد ریال
بند ۵ تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۶	۹۵.۰۰۰ میلیارد ریال
بند ۵ تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۷	۹۵.۰۰۰ میلیارد ریال
بند ۵ تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۸	۱۳۰.۰۰۰ میلیارد ریال
بند ۵ تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۹	۲۰۰.۰۰۰ میلیارد ریال
بند ۵ تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۴۰۰	۶۵۵.۰۰۰ میلیارد ریال

نگاهی گذرا به بخشی از مبالغ و میزان اسناد خزانه در سال های گذشته (فقط انتشار اسناد توسط دولت مد نظر قرار گرفته است)

موانع و مشکلات اسناد خزانه اسلامی

۱- حفظ قدرت خرید و بازه زمانی اسناد خزانه اسلامی

با فراگیر شدن این اسناد از سال ۱۳۹۵ و استفاده از آن توسط دولت برای پرداخت مطالبات پیمانکاران، نرخ سود (حفظ قدرت خرید) و بازه زمانی آن، و سایر مشکلات جانبی، به عنوان موضوعات ناشی از اسناد خزانه اسلامی بروز کرد و پیگیری آن در دستور کار قرار گرفت.

در تصاویر بعدی نرخ حفظ قدرت خرید و بازه زمانی توام با مشکلات آن در سال های ۹۵، ۹۶ و ۹۷ قابل ملاحظه است.

شرح عملکرد دولت در سال ۱۳۹۵:

سال ۱۳۹۵

نرخ سود: ۱۵٪

عدم تعلق حفظ قدرت خرید اسناد در بازه زمانی انتشار تا سررسید

علت توجیهی دولت:

ربوی بودن پرداخت حفظ قدرت خرید در بازه زمانی مذکور

نتیجه:

رفع مشکل در شورای فقهی بورس (از سال ۹۶ به کل بازه زمانی، حفظ قدرت خرید تعلق گرفت.)

پیام آبادگران
مهر و آبان ۱۴۰۰
شماره ۳۹۸

شرح عملکرد دولت :

سال 1396

نرخ سود: 8% تا 0%

- رفع مشکل سال گذشته در پرداخت حفظ قدرت خرید در تمامی بازه‌های زمانی
- تقلیل نرخ سود به "۸٪"

علت توجیهی دولت:

مبنای محاسبه براساس نرخ تورم سال

نتیجه:

کلمه «تا» باب تفسیر و اختیار برای دستگاه‌های اجرایی جهت پرداخت سود ایجاد نموده و در نتیجه در مواردی پرداخت حفظ قدرت خرید به کمتر از ۸ درصد نیز رسیده بود.

شرح عملکرد دولت :

سال 1397

نرخ سود: 10% تا 15%

پیام‌آبادگران
مهر و آبان ۱۴۰۰
شماره ۳۹۸

- عدم تعلق حفظ قدرت خرید اسناد در بازه زمانی مسجل شدن بدهی تا تاریخ انتشار اسناد
- عدم اصلاح واژه "تا" و مشکلات تفسیری قانون

نتیجه:

با پیگیری و اعتراضات بخش خصوصی اصلاحیه آئین نامه در تاریخ ۱۷ مهر همان سال به شرح ذیل ابلاغ گردید:

- تعلق حفظ قدرت خرید از زمان مسجل شدن بدهی تا تاریخ سررسید اسناد

- تثبیت نرخ حفظ قدرت خرید به ۱۵ درصد

- شمول حفظ قدرت خرید به اسناد واگذاری به سازمان تامین اجتماعی جهت تسهیل صدور مفاصاحساب پیمانکاران
- پذیرش بخشی از هزینه تنزیل اسناد خزانه اسلامی بعنوان هزینه قابل قبول مالیاتی

۲- هزینه تنزیل اسناد خزانه اسلامی و عدم پوشش حفظ قدرت

خرید فعلی با هزینه‌های تنزیل اسناد

دستگاه‌های اجرایی جهت پرداخت به پیمانکاران از مکانیزم تخصیص اسناد خزانه اسلامی با سررسیدهای دو تا سه ساله و جهت دیرکرد پرداختها نرخ ۱۵٪ علاوه بر اصل تعهدات با عنوان حفظ قدرت خرید مازاد بر اصل طلب، به پیمانکاران تخصیص می دهند.

در صورتی که پیمانکاران جهت تسویه تعهدات پروژه قبل از سررسید ناگزیر به فروش و تنزیل این اوراق با نرخ‌های بسیار بالا می باشند که در نهایت پیمانکاران نسبت به مطالبات خود ۲۳٪ تا ۲۵٪ زیان از بابت تنزیل را متحمل می شوند.

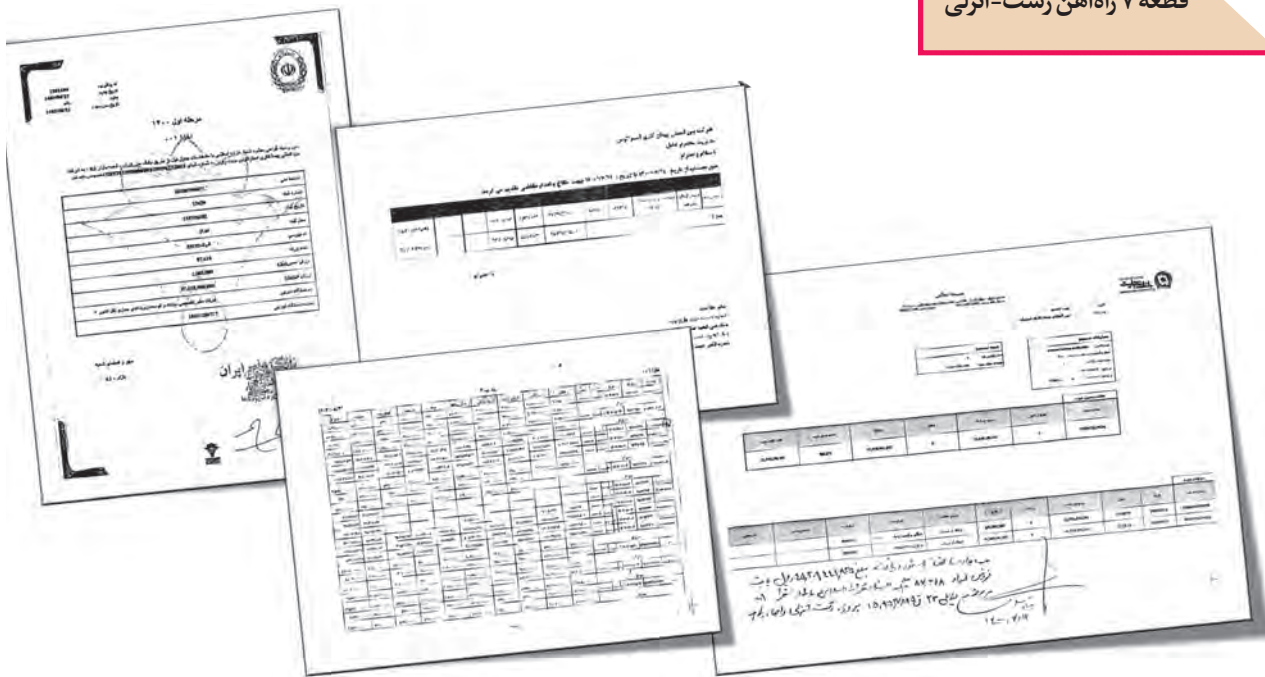
در ادامه به چند نمونه تنزیل‌های واقعی براساس مستندات اشاره می گردد.

اصل مطالبات (تعدیل ۲۳)	اصل ارزش افزوده	اصل مطالبات + ارزش افزوده	حفظ قدرت خرید اصل مطالبات	حفظ قدرت خرید ارزش افزوده	جمع اسناد خزانه + ارزش افزوده + حفظ قدرت خرید
53.505.000.000	5.447.000.000	58.952.000.000	26.049.000.000	2617.000.000	87.618.000.000

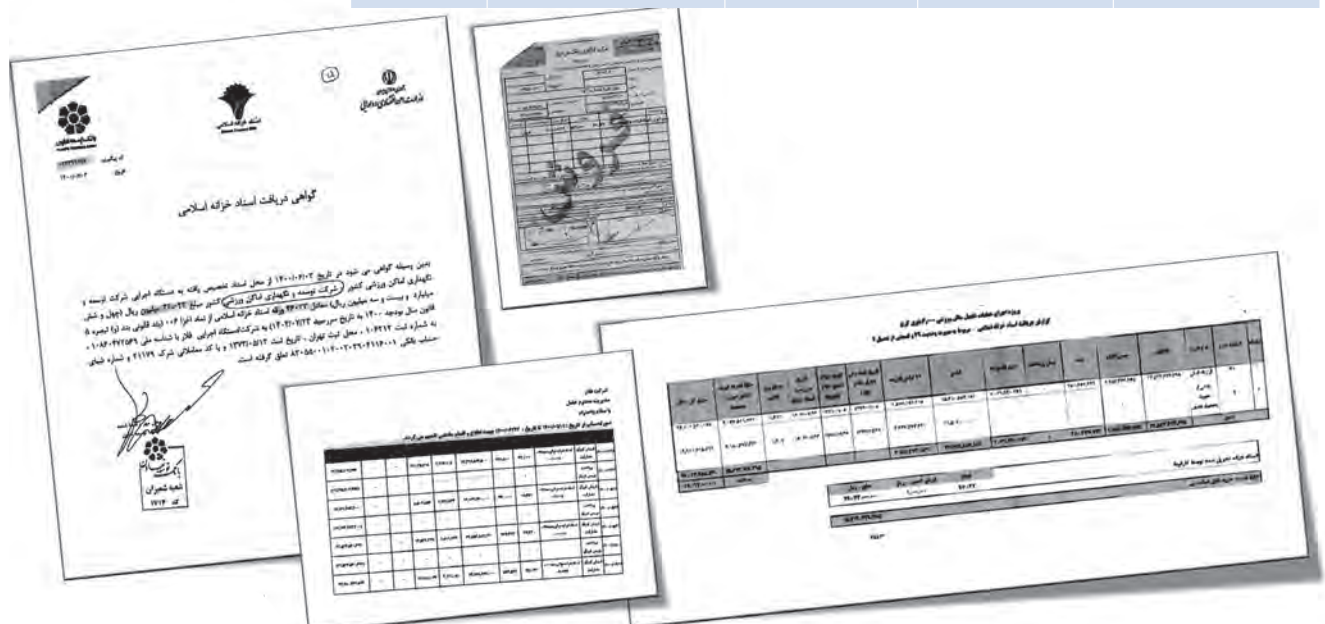
نماد اسناد	مبلغ فروش	زمان تنزیل	مانده پس از کسر ارزش افزوده	درصد تنزیل
اخزا 1001 سررسید 21 آبان 1403	45.309.000.000	13.643.000.000	39.862.000.000	25.5

نام پروژه:
قطعه ۷ راه آهن رشت-انزلی

اصل مطالبات (صورت وضعیت+پشتی از تعدیل)	اصل ارزش افزوده	اصل مطالبات + ارزش افزوده	حفظ قدرت خرید اصل مطالبات	حفظ قدرت خرید ارزش افزوده	جمع اسناد خزانه + ارزش افزوده + حفظ قدرت خرید
26.997.884.18 4	3.811.373.839	30.809.258.025	13.331.669.446	1.882.072.52 9	46.023.000.00 0
نماد اسناد	مبلغ فروش	زمان تنزیل	مانده پس از کسر ارزش افزوده	درصد تنزیل	
اخزا 006	24.968.443.983	5.840.814.042	21.157.070.144	21.6	

نام پروژه:
تکمیل سالن ورزشی کرج

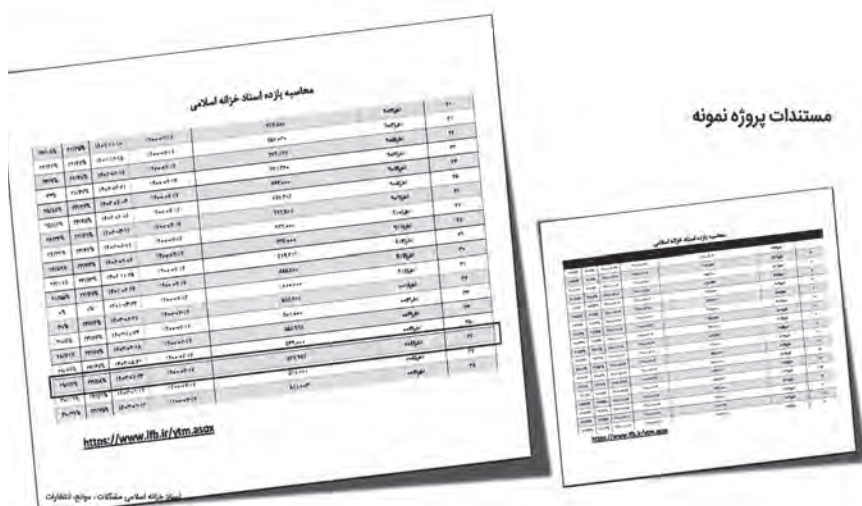

پیام آبادگران
مهر و آبان ۱۴۰۰
شماره ۳۹۸

اصل مطالبات	اصل ارزش افزوده	اصل مطالبات + ارزش افزوده	جمع مطالبات + ارزش افزوده + حفظ قدرت خرید
1.000.000	90.000	1.090.000	1.580.000

نماد اسناد	مبلغ فروش	زمان تنزیل	مانده پس از کسر ارزش افزوده	درصد تنزیل
اخزا 006 تاریخ سررسید 23 مهر 1403	527.398 در تاریخ 17 مهر 1400	257.000	833.000	23.58

نام پروژه:
قطعه ۷ راه آهن رشت-انزلی

پیام‌آبادگران
مهر و آبان ۱۴۰۰
شماره ۳۹۸

جدول محاسبه دریافتی
پیمانکار از اسناد خزانه
(در سه بازه زمانی متفاوت)

سررسید اسناد	شماره اخزا	مدت انتظار اسناد	واحد فرضی صورت وضعیت	مالیات ارزش افزوده	سود متعلقه یا توجه به مدت	پرداخت دستگاه اجرایی یا حفظ قدرت خرید	پرداخت دستگاه اجرایی یا حفظ قدرت خرید و مالیات ارزش افزوده	نرخ خرید بورس	مبلغ خرید کارگزاری	دریافتی بعد از کسر مالیات ارزش افزوده	نرخ زمان واقعی برای پیمانکار
دی 1401	902	20 ماه	100	9	25	125	134	71.3 %	95.54	86.54	13.46 %
اردیبهشت 1402	905	24 ماه	100	9	30	130	139	66.4 %	02.29	83.39	16.71 %
دی 1402	914	32 ماه	100	9	40	140	149	57.8 %	86.12	77.12	22.88 %

فهرست اسناد خزانه اسلامی
و درصد فروش
و قیمت پایانی معامله

#	نماد	قیمت پایانی معامله	تاریخ سررسید	YTM	حجم معاملات (تعداد)
1	اخزا 902	713.438	19 دی 1401	22.64 %	74.926
2	اخزا 905	664.944	18 اردیبهشت 1402	22.88 %	214.553
3	اخزا 914	578.226	25 دی 1402	22.76 %	21.130

منبع: کارگزاری بانک ملی ایران

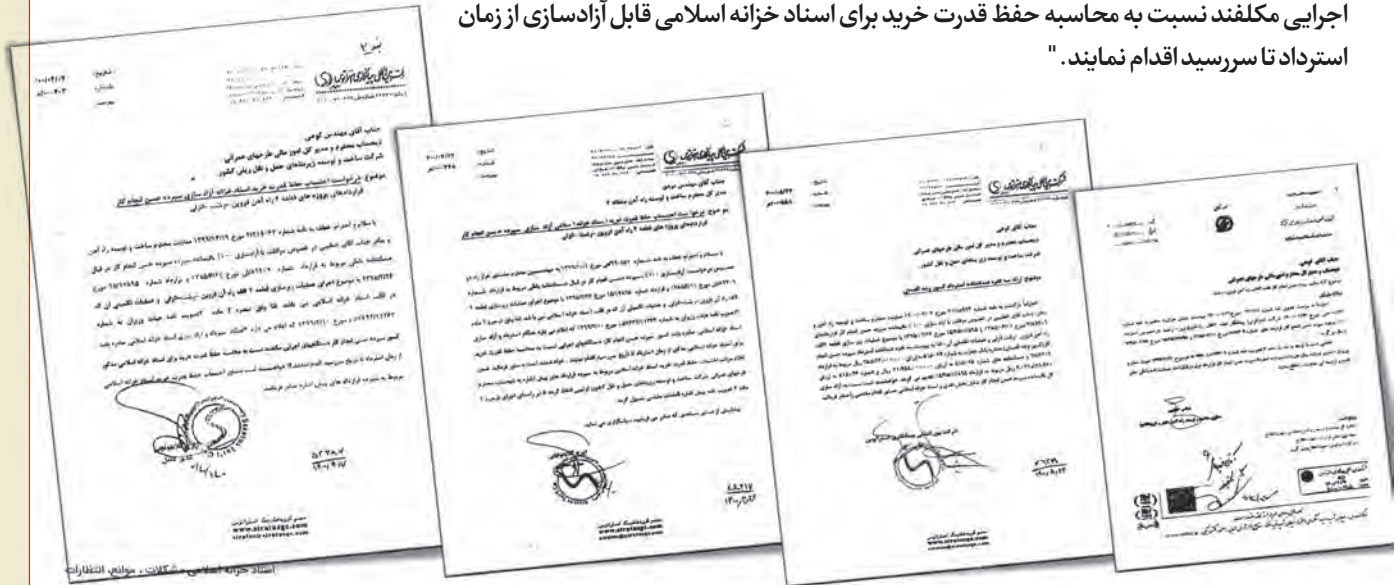
موانع و مشکلات اسناد خزانه اسلامی

۳- عدم احتساب حفظ قدرت خرید در آزادسازی اسناد خزانه اسلامی تخصیص یافته بابت ۱۰٪ سپرده حسن انجام مکسوره از کارکردهای پیمانکار درقبال ارائه ضمانت‌نامه بانکی پیمانکاران معمولاً "جهت رفع مشکلات نقدینگی"، وفق آئین‌نامه معاملات دولتی درخواست آزادسازی مطالبات کسور سپرده حسن

انجام کار که در قالب اسناد خزانه اسلامی می‌باشد را قبل از تحویل پروژه می‌نمایند.

ذیحسابی کارفرمایان از احتساب حفظ قدرت خرید بابت این اسناد خوداری می‌نمایند و آزادسازی این نوع سپرده‌ها را منوط به اعلام کتبی عدم ادعا نسبت به جبران تادیه بدهی‌های دولتی (حفظ قدرت خرید) می‌نمایند تا سپرده حسن انجام کار را که در قالب اسناد خزانه اسلامی می‌باشد را با ارائه تضمین معتبر مسترد نمایند.

تبصره ۲ ماده ۳ تصویب نامه هیات محترم وزیران به شماره ۵۷۶۲۲ / ۱۱۳۶۳ ه مورخ ۱۳۹۹/۲/۱۰
"هنگام استرداد و آزادسازی اسناد خزانه اسلامی بابت کسور سپرده حسن انجام کار، دستگاه‌های اجرایی مکلفند نسبت به محاسبه حفظ قدرت خرید برای اسناد خزانه اسلامی قابل آزادسازی از زمان استرداد تا سررسید اقدام نمایند."

درخواست پیمانکار و ارائه ضمانت نامه بانکی معادل اصل هر قسط پیش پرداخت را بدون احتساب حفظ قدرت خرید اقدام به تخصیص اسناد خزانه اسلامی می نماید.

در صورتی که سیستم بانکی کشور ۱۰٪ ارزش ضمانت نامه را بعنوان سپرده نقدی و ۲۵٪ را بابت کارمزد سالیانه از مشتریان اخذ می نماید.

لذا پیش دریافت عملاً قبل از موعد سررسید اسناد خزانه اسلامی از کارکردهای پیمانکاران کسرو مستهلک می گردد و در صورت فروش این اوراق قبل از سررسید، پیمانکاران متحمل زیان ناشی از تنزیل به شرح ذیل می گردند.

عدم تخصیص سود پیمانکاران پس از تنزیل ۲۰ الی ۳۰ درصدی این اوراق، عملاً کمتر از ۸٪ از مطالبات سپرده ۱۰٪ را دریافت می نمایند و همچنین هزینه مالی سپرده نقدی و کارمزد بانکی سالیانه تمدید ضمانت نامه کسور وجه الضمان را بایستی پرداخت نماید.

۴- عدم تخصیص حفظ قدرت خرید بابت اقساط پیش پرداخت درقبال ارائه ضمانت نامه بانکی
 نظریه اینکه دستگاه اجرایی معمولاً منابع نقدی جهت پرداخت اقساط پیش پرداخت به پیمانکاران طرف قرارداد خود را ندارند لذا کارفرما با

اخزا ۹۰۸
تاریخ سررسید:
۶ شهریور ۱۴۰۲

اصل پیش دریافت	حفظ قدرت (سود) پیش پرداخت	جمع اسناد خزانه تخصیص یافته	مبلغ فروش کارگذاری	زیان تنزیل اصل پیش دریافت	هزینه سپرده نقدی بابت ضمانت + کارمزد ۱۲.۵ درصد بانکی (۱۰ + ۲.۵)
64.459.000.00	0	64.459.000.00	43.639.000.00	20.820.000.00	8.057.375.000

پیام آبادگران
 مهر و آبان ۱۴۰۰
 شماره ۳۹۸

سایر موانع و مشکلات:

۹- تعریف پروژه‌های جدید بر مبنای واگذاری اسناد خزانه اسلامی به جای پرداخت نقدی

۱۰- عدم همکاری سازمان مالیاتی در دریافت اسناد (در مواردی هم که مورد قبول واقع شده فرآیند تعریف شده جهت واگذاری دشوار و زمان بر است.)

۱۱- عدم قبول لیست بیمه پرسنل کارگاه توسط سازمان تامین اجتماعی تا دریافت اسناد خزانه

تخصیص اسناد از خزانه‌داری برای سازمان بصورت کلی می‌باشد که این موضوع باعث مشکلات می‌گردد.

۵- عدم رعایت مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در تدوین آئین نامه اسناد خزانه اسلامی و عدم توجه به پیشنهادات بخش خصوصی

۶- عدم تناسب حفظ قدرت خرید با کاهش ارزش پول ملی ناشی از تورم و تحریم

۷- مدت زمان سه ساله اسناد خزانه اسلامی

۸- پرداخت مطالبات حال پیمانکاران از طریق واگذاری اسناد خزانه اسلامی

پیام‌آبادگران
مهر و آبان ۱۴۰۰
شماره ۳۹۸

درخواستها، انتظارات و پیشنهادات

■ رعایت مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مبنی بر استفاده از نظر تشکل‌های بخش خصوصی در تدوین قوانین و مقررات و آئین نامه‌های اسناد خزانه اسلامی و توجه به پیشنهادات بخش خصوصی

■ اجتناب از تعریف پروژه‌های جدید با استفاده از روش واگذاری اوراق مالی اسلامی (مکانیسم اسناد خزانه)

■ پرداخت مطالبات قراردادی به روش نقدی و پرهیز از تعریف ترم‌های جدید پرداخت از قبیل اسناد خزانه اسلامی با روش فعلی و .... (دولت ترم جدیدی برای تامین منابع بودجه‌های عمرانی تعریف نماید)

■ حل مشکلات برشمرده فوق با اصلاح نرخ واقعی حفظ قدرت خرید و جبران هزینه تنزیل تحمیلی به پیمانکاران

بخشنامه ۱۰۰/۷۶۵۷۴ مورخ ۱۳۷۸/۸/۱۹ مصوب معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، با موضوع دستورالعمل نحوه ارائه پیشنهاد قیمت از سوی پیمانکاران به تفکیک فصل‌های فهرست بها، به تصریح مفاد بخشنامه، از نوع مقررات گروه اول و لازم‌الاجرا بوده و سالانه پیمان‌های متعددی مبتنی بر این بخشنامه منعقد می‌شوند. رعایت مفاد این بخشنامه در دو مرحله لازم است:

نخست مرحله برگزاری مناقصه: که در این مرحله لزوم تکمیل و تدوین جداول مندرج در بخشنامه و انضمام آنها در اسناد مناقصه ضروری بوده و به تصریح بندهای ۳ و ۴-۱ از بخشنامه مزبور، نقص یا اشتباه در تنظیم ارقام این جداول از موجبات رد مناقصه‌گر خواهد بود.

دوم مرحله اجرای قرارداد: که در این مرحله مبالغ، ضرایب و ارقام مندرج در جداول ارائه شده از جانب پیمانکار، معیار و مبنای بخشی از محاسبات و صورت وضعیت‌های ارسال شده و حسب مورد می‌تواند حقوقی را برای طرفین قرارداد ایجاد نماید.

از آنجا که ارائه پیشنهاد قیمت مستلزم صرف زمان و هزینه فراوانی برای مناقصه‌گران بوده و قراردادهای عمرانی نیز دربردارنده مبالغ بسیاری است، دقت و کارایی در تدوین مقررات بخشنامه موضوع نوشتار، چه در مرحله مناقصه و چه در مرحله اجرا، اهمیت فراوان می‌یابد.

ذیل بخشنامه تبصره‌ای وجود دارد که مفاد آن مورد اعتراض بسیاری از شرکت‌های پیمانکاری بوده است. تبصره مزبور ذیل مورد ۵-۲ از بند ۵ بخشنامه بوده و اشعار می‌دارد: "سقف مبلغ ناشی از افزایش و یا کاهش مقادیر ردیف‌هایی که ضریب پیشنهادی جزء فصل مربوط بیشتر از ضریب پیشنهادی کل باشد (با رعایت محدودیت‌های مندرج در ماده ۲۹ شرایط عمومی پیمان) حداکثر تا ۲۵ درصد مبلغ فصل مذکور مجاز است. برای افزایش مقادیر این ردیف‌ها، بیش از سقف یادشده، ضریب پیشنهادی کل ملاک است. مفاد این تبصره در مورد قیمت‌های جدید موضوع بند (۵-۳) نیز حاکم و رعایت آن الزامی است." این تبصره که به

سخنی کوتاه با وکلای و فعالان حقوق ساخت

مهندس سلمان حاتمی

کارشناس عمران و کارشناس حقوق

و مدیر حقوقی فنی

شرکت آباد بوم پارس

پروژه احداث و اجرای بسترسازی و هسته مرکزی ندامتگاه ۵۰۰ نفره آمل

به دلیل ایجاد بستر اجحاف به فعالان عرصه و صنعت ساختمان ابطال کند. این مهم پس از مشورت با مهندسين پیش‌کسوت دفتر فنی در عرصه پیمانکاری و کارفرمایی و همچنین حقوق دانان کار آشنا و مسلط به حوزه حقوق پیمان / حقوق احداث انجام شده و در ابتدای سال جاری دعوای مزبور اقامه گردید و مراتب از طریق ارسال لایحه و مراجعات مکرر پیگیری شد. ظرف کمتر از ۳ ماه از ثبت دعوای مزبور و در کمال شگفتی، دادنامه‌ای مبنی بر قرار رد درخواست مستند به ماده ۸۵ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ صادر و اعلام گردید.

استدلال هیأت تخصصی اقتصادی مالی دیوان عدالت اداری در رد درخواست، سابقه طرح دعوای مشابه، صدور حکم

ضریب کمینه مشهور است، نیاز به بازبینی، تغییر و (به نظر نگارنده) حذف دارد. لزوم بازبینی این مقرر گذشته از صرف ادعای ذی نفعان بوده و در مکاتبات متعددی از طریق سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران پیگیری شده و حتی سازمان برنامه و بودجه کشور نیز لزوم این بازبینی را پذیرفته است.

بررسی تفصیلی ادله غیرمنصفانه بودن این تبصره فصل مشبعی را می‌طلبد که در آینده و در نوشتاری مستقل به آن پرداخته خواهد شد.

نگارنده به سبب مواجهه مستقیم با این مقرر و ذی‌نفعی در پروژه‌هایی که حقوق شرکت متبوع به سبب اعمال تبصره مذکور تضییع شده است، بر آن شد تا با طرح دعوای ابطال از دیوان عدالت اداری درخواست نماید تا تبصره ذیل این مقرر را

داشته است.)

جان مایه این نوشتار و روی صحبت آن با وکلا و حقوق دانان گران قدر، فعالان حوزه ساختمان، همکاران عرصه حقوق پیمان و انجمن های صنفی بوده و آن است که:

ضمن احترام به وکلا و حقوق دانان پیشکسوت، نظر به تخصصی شدن امور از جمله عرصه حقوق، شایسته آن است که پیش از طرح هر دعوایی که حقوق بخش قابل ملاحظه ای از فعالان یک حوزه در گرو آن بوده و از آن متأثر است و هر تالی فاسد آن می تواند ضرباتی جبران ناپذیر به این بخش از جامعه وارد آورد (کما اینکه در این مورد وارد آورده است) از مشورت متخصصین و فعالان حرفه ای همان حوزه نیز بهره مند شده و حتی الامکان از ظرفیت قابل اعتنای متخصصین بینارشته ای (فعالان حقوق پیمان/حقوق احداث و مهندسين حقوق خوانده) استفاده نموده و از بروز مواردی این چنین جلوگیری نمایند. همچنین مدیران بخش های مختلف صنعت ساختمان اعم از پیمانکار مشاور و کارفرما نیز با نیازسنجی و شناسایی کاستی ها، مسیر اصلاح را از طریق متخصصین پیگیری نمایند.

پرواضح است چنان چه کارگروهی با اشراف به تمام ابعاد یک مقرر مقرر طرح دعوی ابطال را رقم بزنند، مجال بحث کارشناسی و مذاقه در آن فراهم آمده و آرائی صادر خواهد شد که با واقعیت قرین بوده و حقوقی را تضییع ننماید.

ایجاد نموده و با استدلالی فنی و کارشناسی ضمن بهره گیری از اصول و قواعد حقوقی، امکان ابطال تبصره و جلوگیری از تضییع حقوق بخش عمده ای از فعالان صنعت ساختمان فراهم بود.

حسرت صدور رای قبلی آن جا دوچندان می شود که سازمان برنامه و بودجه کشور، علی رغم تکلیف قانونی، در مقام پاسخ برنیامده و عملاً فرصتی گران بها برای احقاق حق از بین رفته است. (البته بعید نیست که سازمان برنامه و بودجه کشور نیز با علم به غیرمنصفانه بودن مقرر، دفاع را جایز ندانسته و خود امید به ابطال تبصره

در حدود موضوع درخواست و برخورداری از اعتبار امر مختوم می باشد. بدو به نظر رسید که امکان اشتباه غیرمحمتمل نبوده و ممکن است هیأت موصوف مقرر دیگر را جایگزین این مقرر پنداشته و یا در فرضی دیگر، پیشتر تقاضای ابطال کلی بخشنامه شده بود و اعمال قاعده "اعتبار امر مختوم" در فقره ما نحن فیه جایز نباشد. لیکن پس از بررسی و یافتن دادنامه استنادی ملاحظه شد که نظر هیأت صحیح بوده و در کمال دقت صادر شده است.

با بررسی دادنامه قبلی، که دقیقاً خواستار "ابطال تبصره ذیل مورد ۵-۲ بند ۵ بخشنامه ۱۰۰/۷۶۵۷۴" بوده است، معلوم شد یکی از وکلای کانون وکلای مشهد در سال ۱۳۹۸ طرح دعوی مشابهی نموده و علی رغم عدم پاسخگویی سازمان برنامه و بودجه کشور، رای به بی حقی ایشان صادر شده است. اگرچه متن درخواست وی در دسترس نبود، لیکن در دادنامه اصداری استدلال های ایشان بیان شده و به وضوح دیده می شود که استدلال های مذکور بدون در نظر گرفتن موجبات واقعی ابطال مقرر و صرفاً با تمرکز بر عمومات حقوقی تنظیم شده و از قوت و قدرت کافی برای نقض این مقرر برخوردار نمی باشد. دیوان عدالت اداری نیز رای بر عدم مخالفت تبصره مذکور با مقررات و قوانین صادر نموده است.

این امر در حالی است که مقرر یادشده موجبات سوءاستفاده و ایراد ضرر به غیر را

نظر به تخصصی شدن امور از جمله عرصه حقوق، شایسته آن است که پیش از طرح هر دعوایی که حقوق بخش قابل ملاحظه ای از فعالان یک حوزه در گرو آن بوده و از آن متأثر است و هر تالی فاسد آن می تواند ضرباتی جبران ناپذیر به این بخش از جامعه وارد آورد از مشورت متخصصین و فعالان حرفه ای همان حوزه نیز بهره مند شده

مهندس محمد رضا حبیبزاده

راندمان ماشین آلات در پروژه‌های عمرانی

قسمت اول

چون ادامه این وضعیت منطقاً شرکت را به سرعت به ورشکستگی خواهد کشاند به خصوص اگر تعداد ماشین آلات زیاد باشد.

در هر حال زمان اختصاص داشتن ماشین به پروژه که ماشین در سایت پروژه بوده و عدم نیاز هم نشده باشد به دلایل زیر کمتر از زمان یا دوره‌ای است که ماشین در تملک شرکت قرار دارد:

۱ - ماشین خریداری شده در حال نقل و انتقال است،

۲ - ماشین به پارکینگ شرکت منتقل شده در حال بازدید و بررسی و آزمایش مسئول ماشین آلات است،

۳ - ماشین آماده به کار است اما هنوز به پروژه‌ای اختصاص پیدا نکرده است،

۴ - ماشین به پروژه اختصاص داده شده، اما به دلایلی انتقال آن دچار تاخیر شده است،

۵ - ماشین برای کار در پروژه‌ای که به آن اختصاص داده شده در حال نقل و انتقال است،

۶ - ماشین در طول اجرای پروژه یا اتمام پروژه عدم نیاز شده و در حال انتظار برای اختصاص و انتقال به پروژه بعدی و یا پارکینگ شرکت است،

۷ - ماشین در حال انتقال به پروژه بعدی و یا پارکینگ شرکت است،

۸ - ماشین در پارکینگ شرکت و در حال بازدید توسط مسئول ماشین آلات است،

۹ - ماشین بازدید می‌شود و چون مشکلاتی دارد برای آماده به کار شدن به سایت تعمیرگاه منتقل می‌شود،

۱۰ - ماشین بازدید می‌شود و چون آماده به کار

در کشور ما برای انجام فعالیتهای پروژه ای خود به سه صورت ماشین آلات را به خدمت می‌گیرند:

۱ - خریداری می‌کنند و مالک ماشین می‌شوند و سازو کاری برای مدیریت بر آنها می‌گذارند،

۲ - در زمان مورد نیاز ماشین را اجاره می‌کنند، با ویا بدون سوخت و راننده، در این حالت معمول است که مدیریت نگهداری و تعمیر آن به عهده مالک دستگاه گذاشته شود،

۳ - ترکیبی از دو روش فوق.

به روش دیگری هم می‌توان اشاره کرد و آن لیز کردن ماشین آلات است که فعلاً در کشور ما مصطلح نیست بنابراین در این مقاله بدان پرداخته نمی‌شود گویا اینکه می‌تواند در اجرای پروژه‌های برون مرزی بسیار مطرح و مهم باشد.

در این مقاله به بحث راندمان ماشین آلاتی می‌پردازیم که شرکتها آنها را خریداری کرده و مالک آنها هستند، این ماشین آلات در شرکتها در دو حالت می‌توانند باشند:

۱ - زمانی خریداری شده و در انبار شرکت یا محلی برای انجام کار در آینده پارک شده باشند (آماده به کار)،

۲ - زمانی خریداری شده، پروژه‌ای که به آن ماشین نیاز دارد اعلام نیاز کرده است و قرار است ماشین به زودی به آن پروژه منتقل و در سایت پروژه مستقر شود.

بدیهی است که اگر ماشین آلات برای مدت زیادی منتظر بمانند شرکت دچار زیان ناشی از توقف سرمایه و صرف هزینه‌های مالکیتی و نگهداری و پارکینگ خواهد شد، بنابراین مدیران تصمیم‌گیر باید چاره‌ای بیندیشند

مسئله راندمان ماشین آلات در شرکت‌های انجام دهنده پروژه‌های عمرانی یکی از مسائل بسیار مهم حوزه ی ماشین آلات عمرانی است که باید با حوصله بیشتری به آن پرداخت، به خصوص که تعریفها و توضیحات و شاخص‌های متنوعی هم در این زمینه وجود دارد، به علاوه اینکه اگر چه مقوله راندمان ماشین آلات یک بحث کلی و فراگیر است اما از آنجا که کار پیمانکاری و اجرایی پروژه‌های داخلی در کشور ما با شرایط خاصی روبروست جا دارد که به این ویژگی‌ها هم در ارتباط با راندمان توجه شود، به همین دلیل موضوع راندمان ماشین آلات عمرانی به عنوان مقوله‌ای که نیازمند بررسی‌های کارشناسی است در دستور کار جلسات کمیسیون ماشین آلات انجمن شرکتهای راه سازی قرار گرفت.

برگرفته از موارد طرح شده و بررسی‌های کارشناسی کارشناسان ماشین آلات که حاصل بررسی‌های مستقل کارشناسی و سپس به اشتراک گذاری و تبادل نظر و هماهنگ سازی در چندین جلسه کمیسیون می‌باشد این مقاله تدوین گردید تا کلیه ذینفعان و صاحب نظران را برای روشن نمودن موضوع راندمان در حوزه ماشین آلات پروژه‌های عمرانی و دستیابی به یک تعریف فراگیر و نهایی به چالش بکشاند.

یاد آوری می‌گردد که در این مقاله سعی می‌شود مجموع مراحل یا گاه‌هایی که ماشین در پروژه "از حضور تا نتیجه واقعی عملکردش" ناشی از شرایط شرکت، پروژه، مدیریت پروژه، مدیریت ماشین آلات، فعالیت‌ها و ماشین‌های مربوطه و خود ماشین و مکانیسم‌های آن در آن مراحل یا گاه‌ها قرار می‌گیرد و ضرایب مربوط به گره‌های این گاه‌ها یا نقطه عبور از هر مرحله به مرحله بعدی را توضیح داده و تعریف و نامگذاری نماید (بخش اول)، و سپس (بخش دوم) به مقادیر این ضرایب با فرض شرایط مطلوب و عوامل تاثیرگذار اشاراتی داشته باشد.

بخش اول

مراحلی از چرخه حضور ماشین در شرکت‌های عمرانی، شناسایی و توضیح ضرایبی که در هر مرحله بر عملکرد نهایی ماشین اثرگذار است، رسیدن به ضریب نهایی و به تبع آن راندمان نهایی،

مرحله یک

شرکتهای انجام دهنده پروژه‌های عمرانی

پیام آبادگران
مهر و آبان ۱۴۰۰
شماره ۳۹۸

۶- همواره گزارش وضعیت این ضریب را از مسئولین مربوطه بخواهند،
۷- برای افزایش این ضریب انگیزه ایجاد نمایند.
این ضریب فارغ از مقدارش تنها می تواند مبنایی باشد برای ارزیابی و مقایسه در دوره های بلند مدت و هدایت مدیران ارشد تصمیم گیر برای اقدامات بهبود به منظور استفاده بهینه از سرمایه اختصاص داده شده به ماشین آلات در شرکت.

مرحله دو

مدیر پروژه و یا سایر مدیران اجرایی نمی توانند در تمام ۲۴ ساعت و هفت روز هفته برای ماشینی که به سایت پروژه منتقل شده و شبانه روز در سایت مستقر است برنامه کار تنظیم نمایند، چون:

- ۱- تعطیلات وجود دارد،
  - ۲- اپراتورها برای صرف صبحانه و ناهار و شام باید اوقات فراغتی داشته باشند،
  - ۳- اگر کارگاه چند شیفت باشد اوقاتی برای تعویض شیفت لازم است، (می توان به سادگی و با یک محاسبه سرانگشتی و فقط با منظور نمودن همین سه آیت به این نتیجه رسید که مدیران و مسئولین اجرایی به طور متوسط حدود ۱۷ ساعت در شبانه روز به ماشین دسترسی داشته و بقیه اوقات از دسترس آنها خارج است، یعنی کلاً ۷۰٪ زمان حضور ماشین در سایت ماشین برای برنامه ریزی در دسترس است)
- در مرحله دوم می توانیم ضریبی به نام "ضریب دسترسی" با توضیحات زیر تعریف کنیم:

زمانی که ماشین به پروژه اختصاص داده شده، در سایت پروژه و آماده به کار است و عدم نیاز هم نشده است
Assigned Time

زمانی از حضور ماشین در پروژه که از دسترس خارج است (غیر قابل برنامه ریزی)	زمان دسترسی به ماشین در پروژه (قابل برنامه ریزی) Accessible Time

$$Accessibility\ Rate = \frac{Accessible\ Time}{Assigned\ Time} \times 100 < 100\% (\approx 70\%)$$

شده است در انتظار اختصاص به پروژه بعدی است،
در مرحله یک می توانیم ضریبی به نام "ضریب اختصاص" با توضیحات زیر تعریف کنیم:

زمان یا دوره ای که ماشین در مالکیت شرکت است
Ownership Time

زمانی که ماشین به پروژه اختصاص داده نشده یا شده اما هنوز در سایت پروژه نیست و یا در سایت پروژه هست اما عدم نیاز شده	زمانی که ماشین به پروژه اختصاص داده شده، در سایت پروژه و آماده به کار است و عدم نیاز هم نشده است Assignment Time

$$Assignment\ Rate = \frac{Assigned\ Time}{Ownership\ Time} \times 100 < 100\%$$

اگر خرید ماشین آلات را در شرکت های پیمانکاری یک سرمایه گذاری فرض کنیم (نه تجهیزات برای کار) و بخواهیم که از این سرمایه گذاری بیشتر استفاده ببریم یعنی ضریب تعریف شده در این بخش را بزرگتر کنیم باید مدیر شرکت یا افرادی که در خرید ماشین و گرفتن پروژه ها موثرند به نکات زیر توجه نمایند:

- ۱- ضمن تلاش برای گرفتن پروژه های بیشتر حتی الامکان پروژه هایی را انتخاب نمایند که ماشین بری بیشتری دارند،
- ۲- ماشین آلاتی را خریداری نمایند که در پروژه ها کاربرد بیشتری دارند،
- ۳- در صورت امکان ماشین آلات چند کاره خریداری شود،
- ۴- اگر ماشینی اوقات بیکاری زیادی دارد نسبت به جایگزین کردن آن با ماشین اجاره ای فکر شود،
- ۵- توجه داشته باشند که در استخدام افراد مسئول که در گرفتن پروژه، برنامه ریزی فعالیتهای کارگاهی، جا به جایی، به کارگیری، اپراتوری، نگهداری و تعمیرات ماشین موثرند از این نظر دقت بیشتری شده باشد،

پیام آبادگران
مهر و آبان ۱۴۰۰
شماره ۳۹۸

مرحله سه

ماشین به پروژه ای اختصاص داده شده، به سایت هم منتقل شده در ساعاتی از شبانه روز (۷۰٪) مدیر پروژه بر فیزیک ماشین دسترسی داشته و می تواند برای آن برنامه ریزی کند.

کمتر پروژه ای را می توان مشاهده کرد که سه شیفت کار کند، اغلب پروژه ها به دلایل زیادی، از جمله هزینه های گزاف کار در شیفت های دوم و سوم، در یک شیفت کار می کنند اما ممکن است بتوان برای برخی از ماشین آلات یا برخی فعالیت های ماشین بر شیفت طولانی تری نسبت به ساعت کار کارگاه برنامه تنظیم کرد (به نظر می رسد منظور نمودن حداقل ۳۰۰ ساعت اجاره در ماه برای ماشین آلات اجاره ای هم به همین مناسبت باشد).

برخی از مدیران پروژه ها برای بالا بردن زمان برنامه ریزی روی ماشین و استفاده بیشتر از ماشین (البته برای مدت کوتاهی) سرویس های دوره ای را به ساعات خارج از شیفت و یا ساعات فراغت مثل ساعت ناهار منتقل می کنند و یا در ساعات خارج از شیفت تعمیرات ماشین تحت تعمیر را ادامه می دهند، گویانکه این ساعات را باید به ساعات برنامه ریزی ماشین اضافه نمود اما به دلایل زیر به سرعت از خیر آن می گذرند:

- ۱ - هزینه های اضافه کاری و تجهیزات و امکانات کار در شب،
- ۲ - تعطیل بودن سایر بخش های کارگاه مثل انبار و خدمات و وابستگی کار واحد سرویس و تعمیرات به آنها،
- ۳ - سختی کمک رسانی در صورت وقوع حادثه،
- ۴ - عدم کنترل های لازم به دلیل عدم حضور افراد کلیدی،
- ۵ - کم دقتی و سهل انگاری به دلیل خستگی،
- ۶ - دوباره کاری ها در شیفت بعدی،
- ۷ - در دسر ها و شکایت ها و گرفتن وقت افراد کلیدی و مدیران در شیفت یا روز بعد.

(مالکان ماشین آلات اجاره ای در صورتی که نگهداری و تعمیرات به عهده خودشان باشد، که اغلب به همین شکل است، از این امر مستثنی هستند).

تجربه نشان می دهد که اغلب کارگاه ها یک شیفت کار می کنند آن هم در شیفت روز و تابع نور خورشید و روشنایی روز هستند و در فصل های مختلف ساعات شیفت کم و زیاد می شود اما می توان متصور شد که متوسط طول شیفت کارگاه ها اغلب بیشتر از شیفت قانونی هشت ساعته و کمتر از یک و نیم شیفت قانونی بسته به اینکه در چه فصلی باشیم می - باشد (یادآوری می گردد که اگر شیفت به تاریکی و شب برسد

هزینه های اضافه کاری در شب را خواهیم داشت که آن هم می تواند یکی از پارامترهای محدود کننده طول شیفت باشد).

پارامترهایی که بر این ضریب تاثیر گذارند عبارتند از:

- ۱ - اراده مالک پروژه (با در نظر گرفتن زمان، هزینه و کیفیت)،
- ۲ - استراتژی شرکت و برنامه ریزان پروژه،
- ۳ - نوع پروژه و فعالیت ها،
- ۴ - فصل های سال و شرایط آب و هوایی و جغرافیایی منطقه کار،
- ۵ - دستیابی به منابع مورد نیاز،
- ۶ - قوانین کار،
- ۷ - دیسیپلین ها و محدودیت های منطقه ای و محلی.

ناگفته نماند که اگر پارامترهای شمرده شده شیفت پروژه را مشخص و یا محدود نکنند مدیر پروژه می تواند تا حدودی ساعات شیفت کاری کارگاه و یا بخش هایی از فعالیت های کارگاهی را در چارچوب برنامه کاری پروژه کم و یا زیاد نماید.

در **مرحله سوم** می توانیم ضریبی به نام "ضریب برنامه" با توضیحات زیر تعریف کنیم:

زمان دسترسی به ماشین در پروژه (قابل برنامه ریزی)
Accessible Time

زمان برنامه ریزی برای ماشین یا شیفت کارگاه که با توضیحات داده شده می تواند یک شیفت طولانی تر از شیفت کارگاه هم باشد	مابه التفاوت ساعات شیفت کارگاه از ساعات دسترسی به ماشین
Scheduled Time	

$$Program Rate = \frac{Scheduled Time}{Accessible Time} \times 100 < 100\%$$

(که اگر ساعات برنامه ریزی را یک شیفت ۱۲ ساعته فرض کنیم و ساعات دسترسی را ۱۷ ساعت در شبانه روز این ضریب هم حدود ۷۰٪ خواهد شد)

مرحله چهار

ماشین به پروژه اختصاص داده شده به سایت پروژه منتقل شده و در ساعاتی (۱۷) از شبانه روز می توان برای آن برنامه ریزی نمود (شیفت پروژه

یا کمی بیشتر از آن)، لذا ماشین در برنامه کارگاه قرار دارد و توسط مدیران اجرایی میانی در فعالیتهای پروژه به کار گرفته می شود، اما چون ماهیتاً دارای مکانیسم های استهلاکی است و در شرایط کارگاهی کار میکند حتی اگر در چارچوب یک سیستم نگهداری پیشگیرانه هم مدیریت شود به دلیل برخی مسائل ناشی از:

- ۱- استهلاک مکانیسم ها،
  - ۲- پایین بودن کیفیت ماشین،
  - ۳- خطاهای اپراتوری،
  - ۴- استفاده از مصالح مصرفی و یدکی نامرغوب،
  - ۵- عدم انجام به موقع سرویس ها و تعویض های دوره ای مصالح و قطعات مصرفی،
  - ۶- کار در شرایط سخت یا نامناسب،
  - ۷- خطاهای مباحثین یا سرپرستان عملیات،
  - ۸- حوادث کارگاهی،
  - ۹- خطاها و کم توجهی های تیم های سرویس و نگهداری و تعمیرات،
  - ۱۰- استفاده از سوخت نامناسب،
  - ۱۱- کار در شرایط غیر عرف،
  - ۱۲- کار در شرایط غیر نرمال (با توجه به شرایط نرمال اشاره شده در دفترچه مشخصات ماشین) و بی توجهی به تنظیمات مورد نیاز در مکانیسم های ماشین در مقایسه با شرایط نرمال،
  - ۱۳- صدمه دیدن ماشین در حوادث طبیعی،
  - ۱۴- عدم استفاده از امکانات مناسب برای حمل و نقل ماشین در جا به جایی های طولانی کارگاهی،
  - ۱۵- عدم توجه به ظرفیت دستگاه با توجه به عمر ماشین،
- ماشین از نظر فنی دچار مشکل و اصطلاحاً خراب می شود و نمی تواند کار نماید و نیازمند برخی اقدامات تعمیراتی خواهد شد، ماشین در این اوقات اگرچه برنامه کار داشته و انتظار می رفته که کار نماید اما قادر به کار نیست و از دسترس استفاده کنندگان از ماشین در پروژه خارج است. در مرحله چهارم می توانیم ضریبی به نام "ضریب کاربرد" با توضیحات زیر تعریف کنیم:

زمان برنامه ریزی برای ماشین یا شیفیت کارگاه که با توضیحات داده شده می تواند یک شیفیت طولانی تر از شیفیت کارگاه هم باشد
Scheduled Time

زمانی که ماشین خراب یا تحت تعمیر بوده و قادر به کار نیست	زمانی که ماشین می تواند کار کند و خراب و تحت تعمیر نیست
Repair Time	Workable Time

$$Working Rate = \frac{Workable Time}{Scheduled Time (Workable Time + Repair Time)} \times 100 < 100\%$$

افرادی که در افزایش این ضریب موثر بوده و نیز اقداماتی که می توانند به همین منظور انجام دهند را می توان به شرح زیر برشمرد:

- ۱- عالی ترین مقام شرکت (هیأت مدیره یا مدیر عامل) در سیاستگذاری های کلان شرکت به منظور دستیابی به بهترین ها و دانش محور کردن شرکت و نهادهای نمودن تصمیم گیری بر اساس بررسی و تجزیه و تحلیل اطلاعات و توجه به روندها و نتایج اقدامات،

- ۲- مدیران ستادی میانی در پیروی از سیاست های کلان شرکت در اختصاص دادن منابع مناسب در زمان مناسب به پروژه ها و تدارک به موقع نیازها،

- ۳- مدیر پروژه مسلح به دانش مدیریت و مدیریت منابع بخصوص اطلاعات، نیروی انسانی و ماشین آلات،

- ۴- مدیران اجرایی میانی در همکاری و هماهنگی های دائمی به منظور دستیابی به اهداف پروژه در چارچوب برنامه تدوین شده برای اجرای پروژه،

- ۵- مدیر، مسئول یا سرپرست ماشین آلات دارای دانش مدیریتی و ماشین آلاتی و تجربه کاری مربوطه برای ایجاد شرایطی که پروژه در زمینه ماشین آلات و از زاویه ماشین آلات دچار وقفه نگردد،

- ۶- افراد کلیدی در زیر مجموعه مدیر (مسئول یا سرپرست) ماشین آلات، به منظور انجام صحیح و به موقع اقداماتی که باید بر روی ماشین آلات صورت گیرد،

- ۷- افراد فنی و ساده کمکی در زیر مجموعه افراد کلیدی برای انجام صحیح دستورات.

برخی پارامترهای کلی تر که می توانند تاثیر مثبتی در افزایش این ضریب داشته باشند عبارتند از:

- ۱- توجه به ۱۵ آئمی که در این مرحله مطرح شد، اقدامات پیشگیرانه به منظور حذف یا کم کردن تاثیر آنها،

- ۲- نو کردن دائمی ناوگان ماشین آلات و توجه به همسان سازی و کاهش تنوع برندها،

- ۳- پیاده نمودن سیستم نگهداری پیشگیرانه، در کنار یک سیستم ثبت، جمع آوری، تجزیه و تحلیل و گردش اطلاعات، تصمیم گیری بر اساس اطلاعات، اقدام و بررسی نتایج،

- ۴- تهیه کتب مربوط به قطعات، تعمیرات، سرویسها و اپراتوری ماشین و ملزم نمودن نیروهای ذیربط به انجام اقدامات بر اساس دستورالعمل ها،

- ۵- داشتن تعمیرگاه مرکزی مجهز و یا تجهیز کارگاه به یک تعمیرگاه مناسب با امکانات و تجهیزات لازم،

- ۶- داشتن ابزار مناسب و توجه به کالبره بودن آنها،

- ۷- داشتن یک سازو کار تهیه و تدارک و ذخیره مصالح و قطعات یدکی مناسب و بموقع و نگهداری مناسب آنها،

- ۸- مجهز نمودن ناوگان ماشین آلات کارگاه به سیستم های ارتباطی و کنترلی مخابراتی،

- ۹- آموزش افراد در مورد ماشین آلات جدید و نیز با توجه به اشکالات پیش آمده در کل مجموعه،

- ۱۰- توجه و اقدام به رفع شرایطی که ناراضی می پروراند و ایجاد یک سیستم انگیزشی تشویقی.

مرحله پنج

ماشین در شیفیت کارگاه است و تحت تعمیر هم نیست و مشکل فنی هم ندارد و می تواند کار کند اما پیوسته و همیشه به کار گرفته نمی شود، کار مداوم و پیوسته ندارد و اوقاتی را منتظر کار (آماده به کار) می ماند.

پارامترهایی که ماشین در پروژه ها را در چنین وضعیتی قرار می دهد می توان به شرح زیر توضیح داد:

- ۱- برنامه ای برای به کار گرفتن ماشین موقتاً وجود نداشته باشد،
- ۲- در برنامه کاری بوده، کارش را انجام داده و منتظر برنامه بعدی است،
- ۳- در برنامه کار بوده ولی به دلیل دستور توقف کار، شرایط آب و هوایی، حوادث طبیعی، شرایط جغرافیایی، آماده نبودن بستر کار، حوادث و

رخدادهای کارگاهی، آماده نبودن سایر ماشین آلات زنجیره کار، عدم حضور اپراتور یا مباشر عملیات ماشینی، برخورد با شرایط پیش بینی نشده در هنگام کار، اتمام سوخت و نرسیدن به موقع آن متوقف شده است. در **مرحله پنجم** می توانیم ضربی به نام " **ضریب فعالیت** " با توضیحات زیر تعریف کنیم:

زمانی که ماشین می تواند کار کند و تحت تعمیر نیست Workable Time	
زمانی که ماشین در حال کار است Working Time	زمانی که ماشین در شیفت کارگاه متوقف است، مشکل فنی هم ندارد

$$Activity Rate = \frac{Working Time}{Workable Time} \times 100 < 100\%$$

پارامترهای تاثیرگذار بر افزایش این ضریب اغلب مربوط می شوند به نوع پروژه، نیاز نداشتن به ماشین آلات متنوع، توالی فعالیت های ماشین بر پروژه، تکرار زیاد و بدون وقفه فعالیت ها، داشتن ماشین آلات پرکار و چند کاره، و اجاره نمودن ماشین آلاتی که کار دائمی ندارند و البته توجه برنامه ریزان و مدیریت پروژه به چگونگی تنظیم فعالیتها.

مرحله شش

ماشین مشکل فنی ندارد و در محلی از کارگاه باید کاری را انجام دهد و یا در محلی از کارگاه در حال کار است اما به دلایل زیر در زمان های توضیح داده شده کار انجام نمی دهد، به عبارتی زیر بار نیست یا اپراتور در حال اقداماتی است که ماشین (موتور روشن یا خاموش) فعال نیست:

- ۱- بازدیدها و اقدامات قبل از استارت ماشین،
- ۲- سوخت گیری قبل از شروع کار در صورت نیاز،
- ۳- آماده کردن ماشین قبل از شروع کار،
- ۴- رفتن ماشین به محل کار،
- ۵- بازدید محل کار و استقرار مناسب برای انجام کار،
- ۶- انتظار برای گرفتن دستور چگونگی انجام کار،
- ۷- توقف های حین کار برای رفع نیازهای اپراتور،
- ۸- برخی تنظیمات متعلقات ماشین در حین کار،
- ۹- سوخت گیری در حین کار در صورت نیاز،
- ۱۰- مشورت با مباشر عملیات،
- ۱۱- انتظار برای استقرار سایر ماشین آلات زنجیره کار،
- ۱۲- بازدیدهای روزانه سرویس کاران و گریس کاری و تعویضات و تنظیمات مورد نیاز،
- ۱۳- بازدیدها و اقدامات پس از اتمام کار با پایان شیفت،
- ۱۴- سوخت گیری قبل از اتمام شیفت در صورت نیاز،
- ۱۵- بازگشتن به محل استقرار ماشین (پارک ماشین در فاصله دو شیفت)،
- ۱۶- تاخیر در شروع کار،
- ۱۷- تعجیل در پایان کار،
- ۱۸- توقف یا کم کاری ناشی از خستگی اپراتور، مشکلات شخصی و یا

نارضایتی،
۱۹- توقف برای دریافت حقوق یا مذاکره با افراد ذیربط برای حل مسائل کاری و رفاهی،
۲۰- تنظیم و ارائه گزارش کارکرد و ترک کارگاه،

اگرچه مدیران و مباشران عملیاتی در کاهش این زمان ها نقش موثری دارند اما بخش هایی از موارد فوق را می توان گفت اقتضای طبیعت کار ماشین در پروژه های عمرانی است، برخی از صاحب نظران حوزه ماشین آلات مجموع این زمان ها را (به هر تعدادی که رخ دهند) در ضریب قبلی منظور می کنند و برخی آن را در ضریب بعدی که در ادامه در مورد آن صحبت خواهد شد می گنجانند و برخی هم برای آن تخمینی ۵ درصدی می زنند و در محاسبات مد نظر قرار می دهند، چون به هر حال واقعی است انکارناپذیر.

در **مرحله ششم** می توانیم ضربی به نام " **ضریب تولید** " با توضیحات زیر تعریف کنیم:

زمانی که ماشین در حال کار است Working Time (expected working all the time)

زمان های تلف شده در هنگام کار ماشین Wasted time	زمانی که ماشین واقعاً کار کرده Real Working Time

$$Productivity Rate = \frac{Real Working Time}{Working Time (Real Working Time + Wasted Time)} \times 100 < 100\%$$

مرحله هفت

ماشین آلات موجود در بازار در هر نوع و مدل و با هر کاربری دارای مشخصاتی هستند که در دفترچه معرفی یا کاتالوگ ماشین نوشته شده است، توجه به همه این ویژگی ها برای انتخاب و خرید ماشین ضروری هستند اما دو ویژگی که یکی ظرفیت و دیگری راندمان اسمی است بیشتر مد نظر قرار می گیرند چون در برنامه ریزی کاری که باید انجام گیرد، که نیاز به ماشین دارد، ضمن توجه به سایر مشخصات که همه اهمیت دارند این دو ویژگی شروط اول و دوم انتخاب ماشین هستند (به عبارتی کاری که باید طبق برنامه انجام شود چه ماشینی، با چه ظرفیتی و به چه تعداد باید به کار گرفته شود را رقم می زنند). در همین دفترچه یا کاتالوگ اشاره به شرایطی شده است به نام شرایط نرمال و تاکید دارد که این ظرفیت و راندمان در این شرایط محقق می شود یعنی اگر شرایط کاری خریدار ماشین با این شرایط تفاوت دارد نباید انتظار چنین ظرفیت و راندمانی را از ماشین داشته باشد.

مثلاً یک بلدوزر با مارک، مدل، و ظرفیتی خاص در شرایط نرمال می تواند x متر مکعب خاک با مشخصات خاصی را y متر در ساعت (یا هر واحدی از زمان) جا به جا نماید.

یا یک دستگاه تولید بتن با مارک، مدل و ظرفیتی مشخص در شرایط نرمال می تواند x متر مکعب بتن خاصی را در ساعت تولید نماید. یا یک کامیون با مارک، مدل، و ظرفیتی معین در شرایط نرمال می تواند

x متر مکعب مصالحی مشخص را با سرعتی تعریف شده به فاصله y متر در ساعت حمل نماید.

بدیهی است این ظرفیت و راندمان اسمی هم بستگی به ظرفیت اندام عملیاتی ماشین و توان برخی از مکانیسم‌های ماشین به خصوص موتور ماشین دارد و موتور ماشین هم به اکسیژن و سوخت متناسب با آن (مثلاً شرایط نرمال میزان اکسیژن را در هوای هم سطح دریا توصیف می‌کند و کیفیت سوخت را با استانداردهای بین المللی)، به علاوه اپراتوری ماهر که برای هر لحظه دور موتور مناسبی را برای قدرت مورد نیاز عملی خاص با فشار آوردن به پدال ماشین اعمال نماید و البته ماشینی که تازه از در کارخانه سازنده بیرون آمده باشد، شرایطی ایده‌آل که محال است ما چنین شرایطی را در پروژه‌ها تجربه کرده باشیم یا امید تجربه کردن داشته باشیم مگر در شرایطی بسیار خاص، کوتاه مدت و به راهبری اپراتوری ورزیده و با تجربه و با فشار آوردن به مکانیسم‌های ماشین بتوانیم به این اعداد نزدیک شویم که آن هم بیشتر جنبه نمایشی دارد.

معمولاً میزان این عدد (نوشته شده در کاتالوگ ماشین) در پروژه‌های عمرانی، با توجه به تجربه‌های میدانی، بسته به شرایط و برای ماشین آلات نو بین ۱۰ الی ۱۵ درصد کمتر است و چنانچه ماشین آلات کهنه باشند تا ۵۰ درصد کاهش را هم نشان داده است (هستند شرکت‌هایی که ماشین آلات با کاهش بیش از ۵۰ درصد این اعداد را هنوز بکار می‌گیرند ولی فرض این است که ماشین با کاهش بیش از ۵۰ درصد این اعداد را باید کنار گذاشت یا به روز کرد چون تبعات استفاده از چنین ماشین‌آلاتی نه تنها زمان اجرای برنامه کار را به شدت تحت الشعاع قرار می‌دهند که هزینه‌های نگهداری را هم بسیار زیاد کرده و شرکت‌ها را از رقابت خارج می‌نماید).

مثال بسیار روشن اثر کاهش این دو عدد را می‌توان در مورد جرثقیل‌ها زد مثلاً یک جرثقیل مارک، مدل و ظرفیتی خاص اگر در سال اول بعد از تولید باشد آن هم در شرایط نرمال می‌تواند x تن بار را در محدوده مثلث ایمنی خود برداشته و در زمانی مشخص جا به جا نماید، قطعاً در شرایط غیر نرمال و با گذشت زمان و استهلاک ناشی از کاربری و حتی گذشت زمان، توان موتور و در نتیجه ظرفیتش کاهش پیدا می‌کند، حوادث بسیار زیادی که در باربرداری و جابجایی بار توسط جرثقیل‌ها شاهدش هستیم در بسیاری از موارد ناشی از بی توجهی مالکان یا

اپراتورهای این نوع ماشین به کاهش این اعداد ناشی از شرایط غیر نرمال و عمر ماشین است.

در دفترچه یا کاتالوگ ماشین به مسئله دیگری هم اشاره شده و آن مصرف اقلام مصرفی ماشین است طبق دستورالعمل‌های کارخانه سازنده مثل روغن و گریس که دستیابی به آن نوع مصالح مصرفی هم خود داستان دیگریست که عدم رعایت آنها می‌تواند در کاهش این اعداد تأثیرگذار باشد و به همین ترتیب قطعات یدکی.

واضح است که قریب بالاتفاق پیمانکاران در شرایطی کار می‌کنند که رسیدن به چنین اعداد گفته شده برایشان محال است به خصوص با توجه به عمر ناوگان ماشین‌آلاتی موجود در کشور ما، بنابراین جا دارد که مرحله دیگری را هم برای رسیدن به راندمان نهایی ماشین‌آلات مطرح کنیم،

در مرحله هفتم می‌توانیم ضریبی به نام "ضریب بهره‌وری" با توضیحات زیر تعریف کنیم:

ضریبی که گویای نسبت زمان میزان کاری است که ماشین نو در شرایط استاندارد توضیح داده شده توسط کارخانه سازنده (شرایط نرمال) می‌تواند انجام دهد به زمان انجام همان میزان کار که ماشین موجود در شرایط کاری واقعی (غیر استاندارد و غیر نرمال) انجام می‌دهد، چون حجم کار ثابت است می‌توانیم آن را حذف و فقط زمان را مقایسه کنیم و با فرمول زیر محاسبه نماییم:

$$Efficiency Rate = \frac{Time of an activity under standard factory}{Time of the same activity in real condition} \times 100 < 100\%$$

شاید بتوان گفت که همه پارامترهایی که برای مثبت‌تر کردن ضرایب قبلی شمردیم در این ضریب هم موثرند اما بار دیگر به مهم‌ترین آن‌ها به شرح زیر اشاره می‌شود:

- ۱- خرید ماشین با کیفیت،
- ۲- داشتن سیستم نگهداری پیشگیرانه،
- ۳- به کارگیری اپراتور و مباحث عملیات و مدیر (سرپرست یا مسئول) ماشین آلات ماهر (منظور از مهارت یعنی هنر بکارگیری دانش و تجربه) و مسئول ترانسپورت با تجربه،
- ۴- داشتن سیستم کنترل وضعیت ماشین و تعویضات و تعمیرات به موقع و بهمین منظور داشتن نیروی انسانی و امکانات و تجهیزات مناسب و به روز،
- ۵- اورهال یا نو نمودن ماشین‌آلاتی که در زنجیره کار و یا زمان برنامه‌ریزی به دلیل کهنه بودن قادر به انجام کار با کیفیت و کمیت مناسب نیستند،
- ۶- داشتن یک سیستم ثبت و جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات و تصمیم‌گیری بر اساس نتایج آن، اقدام و بررسی نتیجه اقدامات و اصلاح تصمیمات،
- ۷- آموزش و ارزیابی مستمر و تشویق افرادی که به روند مثبت ضرایب کمک کرده‌اند.

ضریب مرحله ۲: Accessibility Rate عبارت است از نسبت زمان دسترسی به ماشین در پروژه (قابل برنامه‌ریزی) به زمانی که ماشین به پروژه اختصاص داده شده، در سایت پروژه و آماده بکار است و عدم نیاز هم نشده است
ضریب مرحله ۳: Program Rate عبارت است از نسبت زمان برنامه‌ریزی برای ماشین یا شیفت کارگاه که با توضیحات داده شده می‌تواند یک شیفت طولانی‌تر از شیفت کارگاه هم باشد به زمان دسترسی به ماشین در پروژه (قابل برنامه‌ریزی)
ضریب مرحله ۴: Working Rate عبارت است از نسبت زمانی که ماشین می‌تواند کار کند و تحت تعمیر نیست به زمان برنامه‌ریزی برای ماشین یا شیفت کارگاه که با توضیحات داده شده می‌تواند یک شیفت طولانی‌تر از شیفت کارگاه هم باشد
ضریب مرحله ۵: Activity Rate عبارت است از نسبت زمانی که ماشین در حال کار است به زمانی که ماشین می‌تواند کار کند و تحت تعمیر نیست
ضریب مرحله ۶: Productivity Rate عبارت است از نسبت زمانی که ماشین واقعاً کار کرده به زمانی که ماشین در حال کار است
ضریب مرحله ۷: Efficiency Rate عبارت است از نسبت زمان میزان کاری است که ماشین نو در شرایط استاندارد توضیح داده شده توسط کارخانه سازنده (شرایط نرمال) می‌تواند انجام دهد به زمان انجام همان میزان کار که ماشین موجود در شرایط کاری واقعی (غیر نرمال) انجام می‌دهد

جدول خلاصه ضرایب مراحل یک تا هفت

دوره انجام کار در محاسبه تعدیل

مهندس شایان ایکانی
کارشناس امور قراردادها

تعدیل در قراردادها و پیمان‌های صنعت احداث ثابت به معنی نگه داشتن سود است تا اگر در طول اجرا قیمت‌ها نسبت به دوره مبنا افزایش یافت این اختلاف به پیمانکار در قالب تعدیل پرداخت شود. در محاسبه تعدیل دو شاخص اهمیت دارد یکی شاخص دوره انجام کار و دیگری شاخص مبنا که در این مقاله مهندس شایان ایکانی به شاخص دوره انجام کار پرداخته است. وی معتقد است دوره انجام کار برای محاسبه تعدیل، همان صورت وضعیت تایید شده کارفرما می‌باشد که در آن دوره انجام کار (منتهی به تاریخ) نیز قید می‌گردد.

مقدمه

تعدیل در لغت به معنای عدل و عدالت و معتدل کردن، متعادل کردن، به حد وسط آوردن، تقسیم کردن از روی عدالت و در حرفه مهندسی در ارتباط با قراردادها و پیمان‌های صنعت احداث ثابت نگهداشتن سود که اگر در طول اجرا قیمت‌ها نسبت به دوره مبنا افزایش یافت این اختلاف به پیمانکار در قالب تعدیل پرداخت می‌شود تا سود ثابت بماند و یا اینکه در طول اجرا قیمت‌ها نسبت به دوره مبنا کاهش یافت این کاهش در قالب تعدیل از پیمانکار کسر می‌گردد تا سود آن ثابت بماند.

در سال ۱۳۸۲ از طرف نظام فنی اجرایی کشور، بخشنامه شماره ۱۰۱/۷۳۰۷۳ مورخ ۱۳۸۲/۰۹/۱۵ که از نوع گروه اول (لازم

الاجرا) بوده ابلاغ گردید و ملاک محاسبه تعدیل در قراردادها می‌باشد. در محاسبه تعدیل دو شاخص اهمیت دارد یکی شاخص دوره انجام کار و دیگری شاخص مبنا. در این مقاله به موضوع اصلی بخشنامه تعدیل که همانا شاخص دوره انجام کار می‌باشد پرداخته شده است. در خصوص شاخص مبنا اختلافی وجود ندارد.

- در مناقصات یک دوره قبل از تسلیم پیشنهاد

- در ترک تشریفات مناقصه، یک دوره قبل از دوره سه ماهه‌ای که پیشنهاد نهایی پیمانکار به صورت کتبی تسلیم کارفرما می‌گردد.

نقطه نظرات مختلفی در رابطه با شاخص

دوره انجام کار وجود دارد:
۱- دوره صورت وضعیت که در هر صورت وضعیت قید می‌گردد ملاک است
۲- دوره واقعی انجام کارها در کارگاه ملاک است.

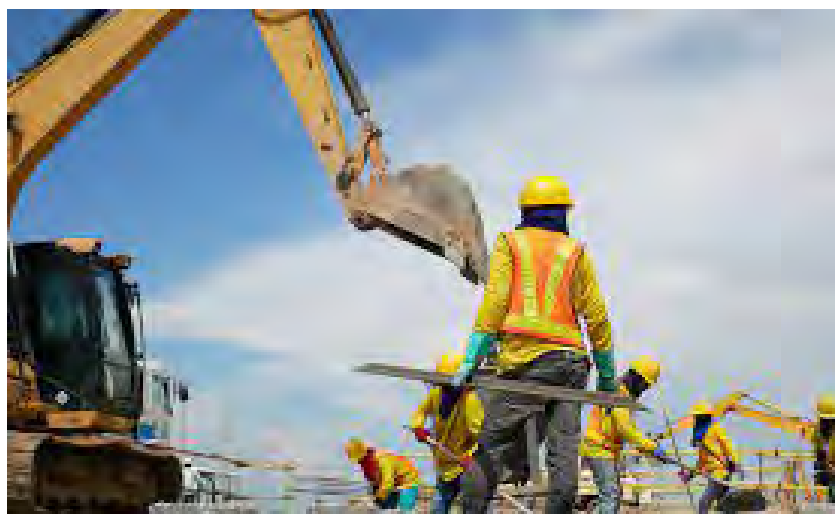
حال به بررسی این دو حالت می‌پردازیم: در بند ۹-۱ بخشنامه تعدیل عنوان شده است که پیمانکار مبالغ تعدیل آحاد بها را براساس صورت وضعیت‌های تایید شده توسط کارفرما محاسبه می‌نماید. دوره صورت وضعیت که عموماً در بالای تمام صفحات صورت وضعیت و حتی در نامه پیمانکار و مشاور نیز قید می‌گردد، ملاک است یا دوره انجام کار مطابق صورت جلسات کارگاهی؟ حال مگر نه اینکه، ملاک تهیه تعدیل فقط صورت وضعیت‌های تایید شده کارفرما می‌باشد لذا پس تعدیل را براساس صورت وضعیت می‌نویسند و می‌نویسیم و هر صورت وضعیت نیز دوره انجام کار در آن قید گردیده است.

به عنوان مثال صورت وضعیت موقت شماره ۲۰ قید گردیده منتهی به ۱۳۹۹/۵/۳۱ و فرض شماره ۱۹ (قبلی) ذکر شده منتهی به ۱۳۹۹/۰۲/۳۱ از این طریق دوره انجام کار محاسبه می‌گردد که در این خصوص می‌شود نسبت ۳۱ به ۹۳ مربوط به ۳ ماه اول ۱۳۹۹ و نسبت ۶۲ به ۹۳ مربوط به ۳ ماه دوم ۱۳۹۹، که این مورد نیز در فرم ضمیمه بخشنامه تعدیل نیز آمده است

حال سوال اینجاست که اگر پیمانکار کاری را

می شود در آخر هر ماه صورت وضعیت انجام شود. دقت شود کارهای انجام شده تا آن تاریخ تنظیم شود لذا ذکر شده است به منظور کاهش محاسبات فوق نکته دیگر: اصلا و اصلا تعدیل را بر چه اساسی باید بنویسیم براساس چه مدرکی بایستی نوشته شود؟ فقط و فقط صورت وضعیت تایید شده کارفرما ماده ۹-۱ پیمانکار مبالغ تعدیل آحاد بها را براساس صورت وضعیت تایید شده توسط کارفرما محاسبه نماید. در نشریه ۲۸۹ سازمان برنامه بودجه راهکار و روش محاسبه تعدیل آحاد بها پیمان ها آمده است:

- مبلغ ما به تفاوت صورت وضعیت قبلی و فعلی ملاک محاسبه تعدیل است (لاغیر)
- چنانچه صورت وضعیت به صورت ماهیانه تسلیم شود تفکیک مدت کارکرد به دوره ۳ ماهه منتفی می شود. لذا ملاحظه می شود نوشتن تعدیل بر اساس صورت وضعیت تایید شده کارفرما ملاک می باشد، مجددا تبصره ذیل ماده ۵-۱ می خوانیم:

به منظور تعیین دوره های سه ماهه هر صورت وضعیت برای مشخص شدن شاخص های دوره سه ماهه، تاریخ واقعی انجام کارها در کارگاه ملاک است و سایر زمان ها مانند تاریخ تهیه صورت وضعیت و یا تاریخ ارسال آن ملاک عمل نمی باشد. دقیقا درست است و منظور این است که اگر صورت وضعیت به جای ۱ماه، ۴ماه تنظیم شود، تاریخ تهیه که حتما بعد از اجرا و انجام است و یا تاریخ ارسال که قطعاً پس از تاریخ و زمان اجرا است، ملاک نمی باشد و نمی تواند باشد حتی در صورت وضعیت یک ماهه هم چنین نیست. در ادامه اینکه پیمانکار و مشاور و کارفرما، در نامه ها و در صورت وضعیت ها دوره کارکردی را ذکر می نمایند. لذا وقتی دوره کارکرد در نامه مشاور ذکر می گردد همان ملاک می باشد.

نتیجه گیری: دوره انجام کار برای محاسبه تعدیل، همان صورت وضعیت تایید شده کارفرما می باشد که در آن دوره انجام کار (منتهی به تاریخ) نیز قید می گردد.

وضعیت لحاظ و تایید می شود ملاک شاخص انجام کار است نه اینکه شش ماه قبل!

حال برمی گردیم به بخشنامه مربوطه و تفسیر آن: بخشنامه شماره ۱۰۱/۷۳۰۷۳ مورخ ۱۳۸۲/۰۹/۱۵ در رابطه با محاسبه تعدیل صورت وضعیت ها، بند ۵ بخشنامه فوق

یک الی پنج سطر اول را می خوانیم: برای محاسبه تعدیل هر صورت وضعیت ابتدا دوره مربوط به کارکرد آن صورت وضعیت مشخص می شود: یعنی اینکه اگر دوره یک صورت وضعیت بیش از یک ماه باشد یا اینکه اگر پیمانکار فرضاً به جای ماهیانه، ۴ ماهه تسلیم نموده است، حال برای تعیین اینکه هر ماه چقدر کار انجام داده است بایستی مقدار کار انجام شده در هر ماه ملاک باشد.

که در تبصره ذیل ماده ۵-۱ آمده است: به منظور تعیین دوره های سه ماهه هر صورت وضعیت، برای مشخص شدن شاخص دوره ۳ ماهه، تاریخ واقعی انجام کارها در کارگاه ملاک عمل است. یعنی اینکه برای هر ماه بایستی ببینیم این کارهایی که ظرف ۴ ماه انجام داده است، هر ماه چقدر است، (چون صورت وضعیت را ۴ ماهه تسلیم نموده)

نکته: این فقط برای زمانی است که صورت وضعیت ماهیانه نباشد. چون در یادآوری ذیل تبصره ماده ۵-۱ آمده است به منظور کاهش حجم محاسبات تعدیل تاکید

انجام دهد لیکن در صورت وضعیت موقت نیامده باشد و در صورت وضعیت های بعدی منظور گردد تعدیل و شاخص دوره انجام کار آن چگونه می شود؟ قطعاً در این حالت شاخص انجام کار زمانی است که در صورت وضعیت قید و منظور شود. و بر همین اساس تعدیل آن لحاظ و محاسبه گردد. چون اگر در صورت وضعیت نیامده و لحاظ نگردیده یعنی اینکه از نظر مشاور و کارفرما مشکلی داشته و قابل قبول نبوده لذا بدین معنی است که انجام نشده که منظور نگردیده است.

در این حالت مشاور یا کارفرما می بایستی نامه نگاری هایی در این خصوص با پیمانکار انجام می دادند که صورت وضعیت ناقص می باشد و کار انجام شده که مورد تایید نیز می باشد در آن لحاظ نشده است لذا در صورت عدم اعلام چنین مواردی، صورت وضعیت و کار انجام شده همین موارد ذکر شده در صورت وضعیت می باشد لاغیر.

یا در حالت دیگر اینکه پیمانکار کاری را انجام می دهد لیکن امکان پرداخت توسط مشاور وجود ندارد مانند اخذ تاییدیه از طرف کارفرما و در این مدت پیمانکار در هر صورت وضعیت مورد را می نویسد لیکن مشاور آن را خط می زند و فرضاً پس از شش ماه تاییدیه اخذ می شود. حال این کار و این عملیات بایستی با کدام دوره تعدیل شود. باز هم زمانی که عملیات در صورت

مهندس احمد فتحعلیان
مهندس عمران، مدیر
پروژه‌های عمرانی و کارشناس
ارشد حقوق خصوصی

بررسی حقوقی تعیین ضمانت اجرا برای عدم تامین منابع مالی پروژه‌ها

مقدمه:

همه متفق القول هستیم که در اغلب پروژه‌ها اگر تامین مالی به درستی صورت بگیرد، آمار دعاوی در دادگاهها بسیار کم می‌گردد و احتمال اتمام به موقع نیز بسیار بالاتر می‌رود اما در عمل اینگونه نیست و متأسفانه بسیاری از پروژه‌ها با تامین بودجه حداقلی وارد مناقصه شده و بعد از انعقاد قرارداد با برنده مناقصه، تازه مشکلات شروع می‌گردد. خواسته تمام فعالین صنعت عمران کشور این است که این مهم (پادار بودن هزینه‌های پروژه) قبل از مناقصه، صورت بگیرد تا آنها نیز در فرایند ساخت با کمترین مشکل مواجه باشند. این موضوع از نظر قانونگذاران نیز مهم بوده و به آن اندیشیده اند مثلاً در قانون برگزاری مناقصات و بخشنامه سرجمع نیز به آنها اشاره شده است:

■ در ماده ۹ قانون برگزاری مناقصات در جریان شمردن مراحل ۹ گانه مناقصات، اولین گام را تامین منابع مالی عنوان می‌کند و در ادامه در ماده ۱۰ همان قانون با عنوان "تامین منابع مالی" در دو بند الف و ب به نکات زیر اشاره دارد:

الف) انجام معامله به هر طریق مشروط بر آن است که دستگاه‌های موضوع بند «ب» ماده (۱) این قانون به نحو مقتضی نسبت به پیش‌بینی منابع مالی معامله در مدت قرارداد اطمینان حاصل و مراتب در اسناد

مرتبط قید شده باشد.

ب) موضوع پیش‌بینی منابع مالی و نحوه ضمان تأخیر تعهدات برای انجام معامله باید به صراحت در شرایط و اسناد مناقصه از سوی دستگاه مناقصه‌گزار قید و تعهد شود - در بخشنامه سرجمع نیز از شروط اساسی شروع مناقصات توسط دستگاههای اجرایی را پادار بودن هزینه‌ها عنوان میکند و تعهدات خارج از اعتبارات را تخلف دستگاههای اجرایی دانسته است.

متأسفانه با وجود صراحت موضوع در

قانون، به دلیل اینکه ضمانت اجرایی مناسب در قانون در نظر گرفته نشده است، دستگاههای اجرایی به دلایل مختلف اقدام به تعریف پروژه بدون پیش‌بینی تامین کامل منابع مالی می‌نمایند حال سوال اینجاست که آیا نباید در قوانین برای این عدم تامین منابع مالی، ضمانت اجراهای مناسبی در نظر گرفت تا منبذ شاهد این اتفاقات در سطح کشور نباشیم؟ این موضوع از منظر مسئولیت دولت در قبال افراد بحث شده و برای لزوم ضمانت اجرای موضوع فوق، از منظر حقوقی نیز به

آن پرداخته شده است.

مسئولیت دولت

آیا اساسا دولت مسئولیتی در قبال شهروندان و زیاندیدگان از تصمیمات خود، دارد؟ آیا مگر غیر از این است که دولت هر کاری میکند برای منفعت عموم جامعه است؟! و کسی که برای منفعت عمومی و رفاه جامعه فعالیت میکند باید مصون از این مسئولیتها باشد؟ چرا که نفع شخصی در این میان نیست و هرچه هست نفع عموم هست پس مسئولیت چه جایگاهی دارد؟ این همان تفکری است که با نظریه ژان ژاک روسو شروع شده بود و برخلاف ایده اصلی روسو برخی اینگونه فکر میکردند و دولت را مصون از جوابگویی میدانستند.

وقتی در بسترهای دموکراتیک امروزی صحبت می‌کنیم مجبوریم نگاهی نیز به نظریه ژان ژاک روسو با عنوان "قرارداد اجتماعی" داشته باشیم. طبق نظریه روسو، افراد، حالت طبیعی و پراز هرج و مرج خود را داوطلبانه ترک کرده و بعضی از حقوق و اختیارات خود را به جامعه سپرده اند تا زندگی و دارایی آنها در امان باشد. بنابراین در مدل پیشنهادی روسو، دولت که برخاسته از خواست عموم بود، حافظ امنیت و منافع جامعه می باشد و تک تک افراد جامعه باید احساس آرامش کرده و با وجود دولت از حفظ منافع و منابع خود مطمئن باشند. اما نظریه روسو در عمل تناقضات زیادی بوجود آورد بطوریکه هم دموکراتها و هم طرفداران نظام‌های استبدادی از آن بهره می‌گرفتند. دموکرات‌ها، دولت را نماینده همه مردم میدانستند و

تصور میکردند که تک تک افراد میتوانند در این نمایندگی نقش بازی کنند که در عمل اینطور نشد و کم کم افراد در قالب دستجات و گروه بندی‌های مختلف از منظر سیاسی و اجتماعی و اقتصادی، نقش‌های بیشتری در تعیین این نماینده "بخوانید دولت" را بازی میکردند به طوری که خود روسو اعتراف کرد که دولت نماینده اکثریت است یعنی قبول کرد که تک تک افراد را نمایندگی نمیکند و در جهان واقعی شهروند منفرد به نحو فزاینده‌ای قربانی منافع دولت می‌گردد.

از طرف دیگر طرفداران نظام‌های استبدادی، دولت را مظهر اراده عامه و جامعه قبول داشتند ولیکن برای کنترل حرج و مرج

با وجود صراحت موضوع در

قانون، به دلیل اینکه ضمانت

اجرایی مناسب در قانون

در نظر گرفته نشده است،

دستگاه‌های اجرایی به دلایل

مختلف اقدام به تعریف پروژه

بدون پیش بینی تامین کامل

منابع مالی می‌نمایند حال

سوال اینجاست که آیا نباید

در قوانین برای این عدم تامین

منابع مالی، ضمانت اجراهای

مناسبی در نظر گرفت تا

منبع شاهد این اتفاقات در

سطح کشور نباشیم؟

جامعه، به دنبال دولت مقتدر بودند که با توان بالا و فراتر از جامعه، بدون هیچگونه پاسخگویی، حافظ نظم عمومی باشد.

بحث در این زمینه بسیار گسترده است ولی خلاصه نتایج تفکرات و بحثهای نظری در عالم واقع باعث شدند تا دیدگاههای متفاوتی در خصوص مسئولیت دولتها مطرح و اجرا گردد:

■ زمانی اعتقاد بر این بود که دولت به عنوان جمع اراده عموم، قابل ستایش است و مصونیت مطلق در برابر خسارات دارد. اینجا بحث اختیار و اقتدار دولت دستمایه تمرکز بر این اندیشه و رویه بود.

■ در دوره‌هایی معتقد بودند که دولت باید در برابر افراد و اشخاص جامعه مسئول باشد ولیکن فقط در صورت تقصیر دولت و اثبات تقصیر از جانب زیان‌دیده. این نظریه ادامه تئوریهای "خطر" و "تقصیر" بود که اصل را بر عدم مسئولیت میگذاشت مگر در اثر تقصیر که البته بحث درستی است و خیلی از مسئولیتها در حقوق خصوصی با همین تئوری برخورد میگردد ولیکن در مورد دولت بحث فرق میکرد که کم کم نظرات عوض شدند.

■ در عصر حاضر بیشتر نظرات به طرف "مسئولیت دولت با فرض تقصیر" چرخیده اند و معتقدند که دولت بر اساس نظریه‌های مختلفی از جمله نظریه "مسئولیت تضمین حق"، مسئولیت مطلق در برابر جامعه دارد و نیازی به اثبات تقصیر از جانب زیان‌دیده نیست و فرض بر تقصیر است. بر طبق این نظریه فرض میکنند که دولت میداند که کارکنان و مامورینش، ناتوان از جبران خسارت به زیان‌دیدگان هستند پس مسئولیت بر عهده دولت خواهد بود. بعضی هم پذیرش مسئولیت دولت از طرف کارکنان را در حکم کفالت قانونی تفسیر کرده اند یعنی در حقیقت مسئولیت دولت، غیرمستقیم است و مسئولیت مستقیم با کارکنان متخلف است و دولت میتواند بعد از جبران خسارت زیان‌دیده، به متخلف رجوع کند.

در مورد اقتدار دولت نیز که دستمایه بعضی از دیدگاهها می باشد و حتما هم سخن درستی است نکات زیر قابل ذکر است: در حقوق دولتها و رابطه حقوق ملت و دولت،

اصل برقاعده لاضرر است و دولت نمیتواند اختیار خود را به قصد اضرار به غیر مورد استفاده قرار بدهد یعنی سوء استفاده ممنوع است. اصل، حق مردم است و اختیار واقتدار دولت فرع است یعنی این حق است که اصل و جوهری است نه اقتدار و اختیار دولت.

در قانون مسئولیت مدنی ایران مصوب سال ۱۳۳۹، نیز به طور کلی مسئولیت مدنی همه افراد را (به طور مطلق) بیان میکند در ماده یک قانون مذکور آمده است: "هر کس بدون مجوز قانونی عمداً یا در نتیجه بی احتیاطی به جان یا سلامتی یا مال یا آزادی یا حیثیت یا شهرت تجارتي یا به هر حق دیگری به موجب قانون برای افراد ایجاد گردیده لطمه ای وارد نماید که موجب ضرر مادی یا معنوی دیگری شود مسئول جبران خسارت ناشی از عمل خود می باشد" که چون به طور مطلق بیان گردیده است قابلیت استنتاج مسئولیت دولت را نیز دارد ولیکن ممکن است تناقضی در ماده ۱۱ همین قانون مشاهده شود چون در ماده ۱۱ چنین آمده است: "کارمندان دولت و شهرداریها و مؤسسات وابسته به آنها که به مناسبت انجام وظیفه عمداً یا در نتیجه بی احتیاطی خساراتی به اشخاص وارد نمایند شخصاً مسئول جبران خسارت وارده می باشند ولی هرگاه خسارات وارده مستند به عمل آنان نبوده و مربوط به نقص وسایل ادارات و یا مؤسسات مزبور باشد در این صورت جبران خسارت بر عهده اداره یا مؤسسه مربوطه است ولی در مورد اعمال حاکمیت دولت هرگاه اقداماتی که بر حسب ضرورت برای تأمین منافع اجتماعی طبق قانون به عمل آید و موجب ضرر دیگری شود دولت مجبور به پرداخت خسارات نخواهد بود."

در انتهای ماده ۱۱ ق.م.ا از اعمال حاکمیتی دولت سخن گفته و آنها را از شمول خسارت خارج نموده است که البته به نظر نگارنده استثنا نمودن هرگونه اعمالی از طرف دولت از این قاعده درست نیست ولیکن وقتی به بحث اعمال حاکمیتی و تصدی گری دولت بپردازیم متوجه میشویم که اصلاً اجرای پروژه های عمرانی خارج از اعمال حاکمیتی بوده و بدون هیچ دغدغه ای ماده ۱۱ ق.م.ا را محیط بر بحث خود باید بدانیم.

تعریف درستی از اعمال حاکمیتی و تصدی گری در قانون نیامده است و در آخر هم تفکیک آنها کار ساده ای نیست ولیکن در ماده ۸۶ قانون مدیریت خدمات کشوری آمده است: "امور حاکمیتی آندسته از اموری است که موجب اقتدار حاکمیت کشور است و منافع آن بدون محدودیت شامل همه اقشار جامعه میگردد."

در حقیقت در اعمال حاکمیتی دنبال سود و منفعت نیست و فقط بحث تأمین منافع اجتماعی و برقراری نظم و امنیت و ایجاد عدالت است و بیشتر اساتید اعمال حاکمیتی را رنگ و صبغه سیاسی میدهند و معمولاً کارهای غیر سیاسی را جزو اعمال تصدی گری بر میشمارند چون کارهایی هستند که هرکسی به غیر از دولت نیز میتواند انجام دهد به طور مثال مدیریت پروژه های عمرانی و برگزاری مناقصات و مزایدات نیز جزو اعمال تصدی گری دولت دسته بندی میگردند. بنابراین قسمت آخر ماده ۱۱ نیز دلیلی برای مصونیت دستگاههای اجرایی از مسئولیت نیست و ضمن اینکه اصلاً با وجود صراحت قانون مبنی بر ضرورت تأمین منابع مالی قبل از مناقصه، تخلف کارمند و مامور نمیتواند اعمال حاکمیتی باشد چرا که اگر این چنین بود حکمرانی خوب زیر سوال میرفت و دیگر اطمینان مردم از بین میرفت.

نتیجه گیری:

به هر حال گذشته از بحثهای نظری،

امروزه، دولت باید منافع عموم را حمایت کند و تک تک افراد جامعه حق دارند که از تصمیمات و عملکرد دولت منتفع گردند و در مقابل هم، دولت به بهانه منفعت عام، نمیتواند حقوق اشخاص خصوصی را نادیده گرفته و تضییع نماید بنابراین بسیار مقتضی و لازم است تا قانونگذاران در وضع قانون، به ضمانتهای اجرایی تخلفات کارکنان دولت و خود دولت در جریان موضوع بسیار حیاتی تأمین منابع مالی پروژه ها توجه ویژه نمایند چرا که اهمال در این فقره، باعث سردرگمی بسیاری در فرایند اجرای پروژه ها میگردد و تبعات مالی و اجتماعی فراوانی را در پی دارد که از دید هیچکس پنهان نیست. در حقوق انگلستان هیچ تفاوتی برای اعمال دولت و اشخاص خصوصی قائل نیستند و هیچ یک از اعمال دولت به بهانه اعمال قدرت عمومی از جبران خسارت به شهروندان مستثنی نمیشود ولیکن در ایران به تبعیت از حقوق فرانسه این تفکیک در حقوق عمومی و خصوصی باعث چنین ابهامی گردیده است که قانونگذاران در تدوین قوانین به بهانه حفظ منافع عمومی و منفعت عام، مقررات را بیشتر به نفع دولت نوشته و بخش خصوصی را پاسخگوی بخش دولتی میدانند که البته در سالهای اخیر این موضوع کم رنگ تر شده است و انشالله با اتخاذ روشها و ضمانتهای اجرای خوب و مناسب شاهد رشد تجارت و اقتصاد در کشور باشیم.

پیگیری سهمیه واکسن کرونا

بر به مخاطره انداختن سلامتی همکاران شاغل باعث تحمیل خسارات قابل توجه به فرآیند اجرا و تکمیل پروژه‌ها می‌گردد. با توجه به اجرای پروژه‌های ملی اولویت‌دار در بخش بهداشت و درمان، راه و ابنیه، انرژی و نیروگاهی، تحت تعهد شرکتهای عضو سندیکا و وجود شرایط بسیار سخت و شکننده پاندومی کرونا و احتمال از دست رفتن بسیاری از نیروهای متخصص و متعهد و جوان در خط مقدم اجرای پروژه‌های فوق بدلیل انتشار ویروس کرونا و عدم واکسیناسیون ایشان و وقفه‌های متعدد در اجرای پروژه‌های فوق، خواهشمند است جهت صیانت از جان نیروهای شرکتهای عضو این تشکل و فعال نگهداشتن چرخه سازندگی میهن اسلامی نسبت به اختصاص سهمیه واکسن کرونا برای کلیه نیروهای مستقر در دفتر مرکزی و نیروهای مستقر در کارگاه‌های پروژه‌های مذکور مساعدت لازم معمول فرمایند. امید است با عنایت و توفیق الهی و با حمایت‌های حضرتعالی امکان واکسیناسیون نیروی انسانی مجرب و متخصص و کارگران زحمتکش شرکتهای عضو این سندیکا به سرعت با تدوین فرآیندی واکسینه گردند. سندیکا اعلام آمادگی خود را برای برگزاری نشست و بررسی نحوه اقدام این درخواست اعلام می‌دارد در صورت امکان دستور فرمایند با اختصاص وقتی امکان برگزاری جلسه فراهم گردد.

پیشاپیش از دستور مساعدی که صادر می‌فرمایند سپاسگزاری می‌نماید.

با سپاس
ایرج گلابتونچی
دبیر

لازم به تاکید است که پیگیری‌ها و رایزنی‌های مرتبط با این موضوع تا حصول نتیجه مطلوب ادامه خواهد داشت و آرزوی ما تسریع در امر تکمیل واکسیناسیون کل کشور و حفظ جان و زندگی همه هموطنان گرامی است.

۸ شهریور ۱۴۰۰

و این بار نیز طی نامه‌ای از ریاست محترم سازمان غذا و دارو درخواست تخصیص سهمیه ویژه نیروی انسانی شرکتهای پیمانکاری با توجه به شرایط سخت کاری و اقامت در محل پروژه و عوامل بسیار دیگر صورت گرفته است که متن آن جهت اطلاع اعضا منتشر می‌گردد.

حضور گرامی جناب آقای دکتر شانه ساز

ریاست محترم سازمان غذا و دارو
موضوع: درخواست سهمیه واکسن کرونا
با سلام؛ احتراماً سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران به عنوان قدیمی‌ترین تشکل صنفی کشور با حدود ۷۸۰ شرکت پیمانکاری طراز اول و با اشتغال جمعی از مهندسان مجرب و کارگران زحمتکش ضمن آرزوی توفیق روز افزون، از تلاشها و زحمات جنابعالی و همکاران در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که در خط مقدم صیانت از جان و زندگی ایرانیان در برابر پاندومی کرونا قرار دارید و واکسیناسیون گروه‌های مختلف اجتماعی که به صورت اولویت دریافت واکسن شروع شده است، سپاسگزاری می‌نماید و باستحضار می‌رساند همکاران ما در شرایطی کار می‌کنند که به دلیل الزامات شغلی و در برخی موارد عدم امکان رعایت فاصله‌گذاری اجتماعی با ریسک بالای ابتلا به ویروس منحوس کرونا قرار دارند که علاوه

از شروع شیوع ویروس کووید ۱۹ در کشور و آغاز پاندمی جهانی، دبیرخانه سندیکا با پیگیری‌های مکرر و کارشناسی موفق به تشکیل کمیته‌های کارشناسی و عملیاتی با بدنه وزارت بهداشت و ستاد ملی کرونا در راستای تدوین پروتکل‌های ویژه صنعت احداث از لحاظ کاربردی و عملیاتی و پیگیری موضوع ضرب جبران آثار ناشی از کرونا در صنعت احداث با همکاری سازمان برنامه و بودجه گردید و جلسات متعددی در این خصوص برگزار و نتایج نیز به اطلاع کلیه اعضای محترم و پیمانکاران گرامی رسانده شده است.

همچنین در تابستان سال گذشته و تنها ۴ ماه پس از آغاز کرونا در ایران مجدداً از طریق پیگیری مکرر و همیاری و مساعدتهای صورت گرفته از سوی وزارت بهداشت علی‌الخصوص ستاد ملی کرونا سندیکا موفق به اخذ سهمیه دولتی در تامین اقلام بهداشتی مورد نیاز اعضا همچون ماسک و محلول ضد عفونی با قیمت دولتی گردید و کمیته تامین اقلام بهداشتی اعضا فعالیت عملیاتی خود را آغاز نمود که تا کنون موفق شده است بیش از ۶ هزار لیتر محلول و ۵۰۰ هزار عدد ماسک بین متقاضیان خود که بیش از ۱۰۰ شرکت بوده اند توزیع نماید.

در خصوص موضوع واکسیناسیون نیز رایزنی‌های متعددی صورت گرفته است

پیام‌آبادگران
مهر و آبان ۱۴۰۰
شماره ۳۹۸

تاریخ: ۹۹/۱۲/۱۳
شماره: ۹۹-۶۳۹۲۸
پیوست: —

شماره ثبت: ۹۴
ثبت وزارت کار: ۱۱۰

"بسمه تعالی"

محضر مبارک حضرت آیت الله سید ابراهیم رئیسی
ریاست ارجمند قوه قضائیه و ریاست شورای عالی نظارت و بازرسی قوه قضائیه
موضوع: نحوه محاسبه خسارت تأخیر تأدیه براساس شاخص های اعلامی بانک مرکزی

با سلام و تحیت؛

احتراماً، ضمن پوزش از تصدیع اوقات، همانطور که معظم له مستحضرید برخی از قراردادهای منعقد فیما بین متعاملین در آحاد مختلف جامعه بدلائل گوناگونی از جمله عدم آشنایی به مقررات و مبانی قانونی، نقائص و نکات مبهم موجود در قراردادهای پایان خوشی نداشته تا جاییکه یکی از طرفین اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی ناگزیر به استناد ماده ۱۵۹ قانون اساسی برای احقاق حقوق پایمال شده خود به محاکم محترم قضایی مراجعه می نمایند از جمله تعدادی از شرکت های پیمانکاری عضو این سندیکا نیز در قراردادهای منعقد خود با کارفرمایان مشمول شرایط یاد شده می باشند. از مهمترین معضلات ناشی از اطاله دادخواهی سابقاً از ارزش افتادن میزان مطالبات در طول زمان بدلیل تورم موجود در شرایط اقتصادی جامعه بود که با تصویب ماده ۵۲۲ قانون آئین دادرسی مدنی در مجلس محترم شورای اسلامی و تأیید شورای محترم نگهبان این مشکل حل شد و از سال ۱۳۷۹ به مرحله اجرا درآمد. بر این اساس شاخص های تورم اعلامی از سوی بانک مرکزی شامل شاخص های ماهانه برای محاسبه تأخیر تأدیه و نیز شاخص های سالانه برای محاسبه مهریه بطور منظم اعلام شده که پس از دستور آن مقام عالی در روزنامه رسمی کشور اعلان می شوند تا بعنوان مصوبه آمره و لازم الاتباع قضایی راجع به نحوه محاسبه تأخیر تأدیه ماده ۵۲۲ قانون آئین دادرسی مدنی در کلیه محاکم محترم قضایی در سراسر کشور مبنای عمل و محاسبه قرار گیرند. چنانچه بر همین اساس در طول بیست سال گذشته در کلیه دوائر اجرای احکام مدنی همه ۳۱ استان کشور از جمله استان تهران، از شاخص های ماهانه تورم بانک مرکزی برای محاسبه میزان تأخیر تأدیه از شاخص های ماهانه استفاده شده و می شود.

به استحضار می رساند برخی از دوائر اجرای احکام از جمله مجتمع قضائی شهید صدر در سال جاری برای محاسبه میزان تورم محکوم به، بجای شاخص های ماهانه ویژه محاسبه تأخیر تأدیه اعلام شده توسط بانک مرکزی از شاخص های سالانه تورم ویژه محاسبه مهریه استفاده می شود در حالیکه این بدعت و تغییر رویه ابتدا می باید به سمع و نظر حضرتعالی می رسید تا پس از تأیید و ابلاغ قابلیت اجرایی پیدا می کرد و از آنجا که شاخص سالانه مهریه ۱۳۹۹ در حال حاضر

آدرس: تهران خیابان طالقانی، خیابان شهید برادران مظفر (صبای جنوبی)، پلاک ۸۶، کد پستی: ۱۴۱۶۹۶۴۶۹۱

تلفن: ۶۶۴۶۹۱۰۵ - ۶۶۴۶۰۳۷ - ۶۶۴۶۰۱۹۵ - ۶۶۴۶۴۲۶۱ (ده خط) نمایر: ۶۶۴۶۴۰۸۴ info@acco.ir www.acco.ir

تاریخ: ۹۹/۱۲/۱۳

شماره: ۹۹-۶۳۹۲۸

بیوست: —

شماره ثبت: ۹۴
ثبت وزارت کار: ۱۱۰

اعلام نشده (بطور معمول میانگینی از کل شاخص‌های سالانه از ماه فروردین ۹۹ تا پایان اسفند ۹۹ خواهد بود) و مثل همیشه در ماه فروردین ۱۴۰۰ اعلام خواهد شد، مسئولین اجرای احکام مجتمع شهیدصدر از شاخص نازل مهریه سال گذشته (۱۳۹۸) جهت محاسبه تاخیر تادیه مربوط به آرای که محاسبه تاخیر تادیه تا یوم الادا، از ارکان اصلی آنهاست استفاده می‌کنند که با اعمال این روش حدود بیست تا سی درصد و درنیمه دوم سال تا پنجاه درصد (میزان طلب محکوم‌له تقریباً نصف می‌شود) کاسته شده و متضرر می‌گردند.

شایان ذکر است استفاده از روش مذکور تفسیر شخصی از قانون در دایره اجرای احکام پیش اشاره باعث ایجاد ضرر بسیار به برخی از اعضا این سندیکا (منجمله پرونده جریان شرکت ساختمانی ایران بروکتر به شماره ۹۸۲۹۰۱/ج مربوط به اجرای دادنامه الصداری شعبه ۳۸ دادگاه حقوقی تهران مطروحه در اجرای شعبه یکم مجتمع شهیدصدر) شده است، لذا استدعا دارد در صورت امکان معظم له مقرر فرمایند تا هیأت محترم ویژه‌ای مسلط به نحوه محاسبات برآورد تاخیر تادیه نسبت به بررسی موضوع اقدام عاجل معمول فرمایند تا انشاءالله مشکل با دستور معظم له رفع گردد.

و عضو هیات مدیره سه یکی شرکتی ساختمان

دبیر و عضو هیات مدیره سهامی‌های شرکت‌های ساختمانی ایران

کیرندگان و نوشت :

- جناب آقای حشمتی مذهب رئیس کل محترم دادگستری استان تهران
- جناب آقای ستایشی قائم مقام محترم رئیس کل دادگستری استان تهران
- جناب آقای حجت الاسلام موحدی آزاد ریاست محترم دادرای انتظامی قضات
- جناب آقای ربیعی مدیر کل حقوقی محترم قوه قضاییه
- جناب آقای جعفری ریاست محترم کل محاکم تهران
- جناب آقای دهقانیا نیا معاونت محترم اجرای احکام مدنی تهران

دبیرخانه / اعضای محترم هیات مدیره سندیکا

آدرس: تهران خیابان طالقانی، خیابان شهید برادران مظفر (صای جنوبی)، پلاک ۸۶، کد پستی: ۱۴۱۶۹۶۴۶۹۱

تلفن: ۰۵۶۶۶۹۱-۰۳۷۲۰۶۶۴-۰۱۹۵۶۶۴۶۶-۰۸۴۶۶۴۶۶ (ده خط) نمابر: ۰۸۴۶۶۴۶۶
www.acco.ir info@acco.ir

جناب آقای کنیر کو

سرپرست محترم مجتمع قضائی شهید صدر

با عرض سلام و ادب:

به پیوست تصویر درخواست شماره ۶۳۹۲۸-۹۹ مورخ ۹۹/۱۲/۱۳ آقای ایرج کلابتونچی دبیر و عضو هیات مدیره مستبکای شرکت‌های ساختمانی ایران ارسال، بدینوسیله مجموع نظریات مشورتی درخصوص نحوه محاسبه خسارت تأخیر تأدیه بر اساس شاخص های اعلامی بانک مرکزی به شرح ذیل اعلام می گردد:

الف) محاسبه تفاضل قیمت سالانه موضوع تبصره ماده ۱۰۸۲ قانونی مدنی

۱- نظر مشورتی ۲۰۲۸/۷ مورخ ۱۳۹۰/۹/۵

«نظری به اینکه نرخ تورم هر سال در پایان سال قابل محاسبه است و در سال جاری که به اتمام رسیده تعیین میانگین تورم کل یکسال غیر قابل محاسبه می باشد، به این دلیل در آئین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده ۱۰۸۲ قانون منعی و بخشنامه شماره ۱۱۱۰۲/۸۱/۱ مورخ ۸۱/۶/۱۰ ریاست محترم قوه قضائیه نرخ تورم سال قبل از درخواست زوج به دایر بر مطالبه مهریه ملاک محاسبه قرار می گیرد».

۲- نظر مشورتی ۷۹۵۷/۷ مورخ ۱۳۸۳/۱۰/۲۳

«چنانچه میزان مهریه از شاخص سال قبل محاسبه شده باشد مطالبه مابه التفاوت معنی ندارد».

۳- نحوه محاسب مهریه وجه رایج حسب ماده ۲ آئین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده ۱۰۸۲ قانون منعی بدین صورت است:

«متوسط شاخص بها در سال قبل، تقسیم بر متوسط شاخص بها در سال وقوع عقد، ضربدر مهریه مندرج در عقد نامه».

ب) در خصوص ماده ۵۷۲ قانون آیین دادرسی مدنی

شیوه محاسبه شاخص قیمت سالانه در نظر مشورتی ۷/۹۸/۱۷۱۲ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۶ به شرح ذیل آمده است و در آن نرخ شاخص تورم ضریب نقطه ای (ماهانه) و سالانه هر دو ملاک محاسبه قرار گرفته است.

نظر مشورتی ۷/۹۸/۱۷۱۲ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۶

اولاً؛ «با عنایت به اینکه در جدول شاخص سالانه، در همراه به تفکیک مشخص می شود، در زمان محاسبه خسارت باید عدد مربوط به همان ماه مبنای محاسبه قرار گیرد».

ثانیاً؛ با بررسی بعمل آمده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و نیز مرکز آمار ایران که در حال حاضر متولی اعلام نرخ تورم است، این نرخ را به صورت نقطه ای و سالانه برای همراه مشخص و اعلام می کند نرخ تورم سالانه بر اساس میانگین تغییر اعداد در شاخص قیمت در یک سال منتهی به هر ماه مشخص می گردد لذا برای محاسبه خسارت تأخیر تأدیه نرخ تورم سالانه باید لحاظ شود نه نرخ تورم نقطه ای».

لغت اله پروژی
سرپرست معاونت حقوقی دادگستری استان تهران

سندیکای شترتسای ساختمانی ایران

تاسیس: ۱۳۲۶

تاریخ: ۱۳۹۹/۱۰/۱۴

شماره: ۹۹-۶۳۵۹۸

پیوست: -

شماره ثبت: ۹۴

به نام خدا

حضور گرامی جناب آقای دکتر جهانگیری

معاون اول محترم رئیس جمهور

موضوع: اصلاح مبدا زمانی هزینه تنزیل اوراق مالی اسلامی سال ۹۷ موضوع بخشنامه شماره ۹۴۱۴۱/ت ۵۵۴۵۵ مورخ ۱۳۹۷/۰۷/۱۷

با سلام؛ به استحضار می‌رساند کارفرمایان و دستگاههای دولتی مطالبات پیمانکاران عضو سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران بعنوان مجریان طرحهای عمرانی کشور را از طریق اسناد خزانه اسلامی تسویه می‌نمایند در نتیجه شرکتهای پیمانکاری جهت اجرای پروژه و پرداخت دیون خود به سازمان امور مالیاتی، سازمان تامین اجتماعی، بانکها و سایر ارگان ها و عوامل اجرایی ناگزیر به فروش اسناد مذکور قبل از سررسید می‌باشند که متحمل هزینه تنزیل سنگینی می‌گردند. هزینه تنزیل هزینه مضاعفی بر پیمانکاران تحمیل نموده که این هزینه مشمول معافیت مالیاتی نیز نمی‌گردد یا پیگیریهای انجام شده از طریق شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی در طول سالهای ۹۵ الی ۹۷ در خصوص مشکلات و چالشهای هزینه تنزیل اسناد خزانه اسلامی، نهایتاً هیات محترم وزیران با توجه به شرایط موضوع و در جهت کاهش هزینه های تحمیلی به پیمانکاران در بند ۱۳ آئین نامه اجرایی بند "ه" تنصره "۵" قانون بودجه سال ۹۷ به شماره ۹۴۱۴۱/ت ۵۵۴۵۵ مورخ ۱۳۹۷/۰۷/۱۷ هزینه های ناشی از تنزیل اوراق مالی اسلامی واگذار شده به پیمانکاران را به عنوان هزینه های قابل قبول محسوب نمود.

سازمان امور مالیاتی زمان شمول این بخشنامه را از تاریخ لازم الاجرا شدن آئین نامه اجرایی و ابلاغ بخشنامه سازمان که تاریخ ۹۷/۰۹/۱۸ می باشد ملاک عمل قرار می دهد. با عنایت به اختلاف نظر بر مبدا زمانی اجرای آئین نامه از اول سال یا از زمان ابلاغ آئین نامه موضوع در کمیته موضوع ماده ۱۳ قانون احکام دائمی کشور مطرح و پس از بررسی موضوع و اظهار نظر طرفین مصوب گردید این تفسیر توسط معاونت محترم حقوقی رئیس جمهور انجام و بر سنی این تفسیر اقدام لازم صورت گیرد نظر معاونت محترم حقوقی طی نامه شماره ۳۱۴۸۸ مورخ ۹۷/۰۳/۲۷ با این تفسیر که زمان اجرای ماده ۱۳ آئین نامه اجرایی بند "ه" تنصره "۵" قانون بودجه سال ۹۷ از ابتدای سال ۹۷ می باشد ابلاغ و اعلام گردید لیکن سازمان امور مالیاتی علیرغم نظر معاونت محترم حقوقی از اجرای آئین نامه از ابتدای سال خودداری نموده و همچنان مشکل پابرجاست که پس از پیگیری های متوالی در آخرین جلسه معاونت حقوقی در تاریخ ۹۷/۰۶/۲۵ مقرر گردید موضوع اصلاح آئین نامه در جلسه هیات محترم وزیران مطرح و عیناً زمان اجرای این ماده از ابتدای سال ۹۷ اعلام گردد.

خواهشمند است با عنایت به پیگیری شرکتهای عضو این شکل و هم چنین ابلاغ نظر معاونت حقوقی موضوع در جلسه هیات وزیران برای اصلاح مبدا زمانی در دستور کار قرار گیرد.

پیشاپیش از دستوری که صادر می فرمایند سپاسگزاری می نماید.

با تقدیم احترام
ابرج لانولوی
دیسر

۱۴/۱/۹۹

شماره ۱۴۸۵۷۶/ت ۵۷۹۸۲

تاریخ ۱۳۹۹/۰۷/۱۷

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت صنعت، معدن و تجارت
سازمان برنامه و بودجه کشور

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۹/۱۲/۱۳ به پیشنهاد شماره ۶۲۷۰۳ مورخ ۱۳۹۹/۶/۴ معاونت حقوقی رئیس جمهور و به استناد ماده (۱۴۷) قانون مالیاتهای مستقیم - مصوب ۱۳۶۶- تصویب کرد:

هزینه ناشی از تنزیل اوراق بهادار اسلامی اعم از اسناد خزانه اسلامی، اوراق مشارکت و سایر اوراق مالی اسلامی که توسط دولت منتشر شده و تضمین صد درصد بازپرداخت آن بر عهده دولت است و در قبال طلب اشخاص از دولت بابت درآمدهای غیرمعاف مالیاتی نظیر فعالیت های پیمانکاری مستقیماً به آنها واگذار شده است، حداکثر معادل سود مورد انتظار عقود مشارکتی مصوب شورای پول و اعتبار، برای کل سال ۱۳۹۷ به عنوان هزینه های قابل قبول مالیاتی محسوب می شود.

اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس جمهور

پیام آبادگران

مهر و آبان ۱۴۰۰

شماره ۳۹۸

بسمه تعالی

سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران
 موضوع: بخشنامه شماره ۴۷۷۰۷/۱۰۰ مورخ ۱۳۸۹/۰۶/۲۷

بلافاصله و اتمام!

بازگشت به نامه شماره ۶۳۷۳۴-۹۹ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۰۵، حاوی درخواست اصلاح بخشنامه موضوع فوق، ضمن اعلام این که پاسخگویی راجع به ضوابط و دستورالعملها در حوزه اختیارات مرجع صادر کننده (در این مورد امور نظام فنی اجرایی، مشاورین و پیمانکاران) است، حسب نظر شورای عالی فنی در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۱۸ موارد زیر را به آگاهی می‌رساند:

۱- بخشنامه ۴۷۷۰۷ محدود کننده اختیارات قانونی شورای عالی فنی و شورای فنی استانها نبوده و در مواردی که وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی، عدول یا عدم احراز شروط تعیین شده در بخشنامه را توجیه نموده و با تأیید کامل برای طرح در شورا ارسال می‌نماید، قابل بررسی خواهد بود.

۲- اختیارات موضوع بند (ج) ماده واحده راجع به اصلاح تبصره ۸۰ قانون بودجه سال ۱۳۵۶ کل کشور و تبصره‌های (۱) و (۲) ذیل آن توسط قانون‌گذار مشخص شده و تغییر آن خارج از اختیارات شورای عالی فنی و سازمان برنامه و بودجه کشور است. علاوه بر آن، اختیارات بند یاد شده و تبصره‌های آن بر اساس نوع اعتبار پیمانها و فارغ از نام دستگاه اجرایی تنظیم شده است.

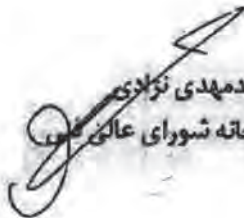
۳- مفاد بخشنامه نافی رسیدگی به تأخیرات طبق شرایط عمومی منضم به پیمان نیست. (رجوع به بند ۱)

۴- شرط «۵۰ درصد پیشرفت کار» بر اساس رویه شورا در ادوار مختلف، در بخشنامه قید گردیده است. (رجوع به بند ۱)

۵- «عدم تکافوی نرخ قرارداد» توجیه کلی تمام درخواستهای تجدید نظر است (موضوع بند (ج) قانون شورا) و درج آن به عنوان یکی از موارد «عدم قابلیت طرح در شورا» یا موضوع بخشنامه در تناقض خواهد بود.

۶- به استثنای مواردی که مبتنی بر مصوبه شماره ۳۸۰۸/ش ف مورخ ۱۳۸۳/۰۳/۱۷ شورا، متمم پیمان با شرایط پیمان اولیه (از جمله فهرست پایه منضم به پیمان) به همان پیمانکار واگذار می‌شود، استفاده از آخرین فهرستهای پایه ابلاغی برای برآورد، طبق بخشنامه ابلاغی فهرستهای پایه، الزامی است.

۷- در ارتباط با «نبود محدودیت برآورد اقلام ستاره‌دار در طرحهای غیر عمرانی» نظر سندیکای محترم را به حوزه شمول قیمت‌های پایه، در بخشنامه ابلاغی فهرستها معطوف می‌دارد.

 محمد مهدی نورانی
 رئیس دبیرخانه شورای عالی فنی

سندیکای شرکتسای ساختمانی ایران
تأسیس ۱۳۲۶

تاریخ: ۹۹/۱۱/۰۵
شماره: ۹۹-۶۳۷۳۴
پیوست: —

شماره ثبت: ۹۴
ثبت وزارت کار: ۱۱۰

حضور محترم آقایان مهندس تفضلی، مهندس الماسی و مهندس دادمان

اعضای محترم شورای عالی فنی

موضوع: درخواست اصلاح بخشنامه شماره ۱۰۰/۴۷۷۰۷ مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۲۷ (دستورالعمل نحوه درخواست تجدید نظر در نرخ پیمان ها)

با سلام: احتراماً" باستحضار می رساند بخشنامه فوق الاشاره با موضوع دستورالعمل نحوه درخواست تجدید نظر در نرخ پیمان ها که جهت احیای قراردادهایی که تحت شرایط غیر قابل پیش بینی دچار خسران گردیده اند پیش بینی گردیده است، به درخواست تعدادی از شرکت های عضو، در کمیسیون فنی سندیکای شرکتسای ساختمانی ایران مورد بررسی قرار گرفته و ملاحظه گردید که به دلیل برخی از ضوابط موجود در بخشنامه امکان استفاده از آن برای همه قراردادهای میسر نمی باشد.

لذا بدینوسیله درخواست اصلاح برخی از مفاد آن به شرح زیر مورد نظر می باشد.

۱- متن بخشنامه در پاراگراف دوم

اختیارات درج شده در بند (ج) ماده واحده فوق علی الاطلاق به کل طرح های اجرا شده از بودجه کل کشور و تبصره های (۱) و (۲) بند (ج) منحصرأ در ارتباط با پیمان هایی است که از محل اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای (عمرانی) منعقد شده اند.

پیشنهاد سندیکا: حذف متن فوق و مشمول کردن دستگاههای اجرایی ماده ۱۶۰ قانون برنامه چهارم توسعه و ماده ۲۲۲ قانون برنامه پنجم توسعه و ماده (۲۳) قانون برنامه و بودجه و ماده ۳۴ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور می باشد.

بدیهی است در صورت اصلاح ردیف فوق متن انتهای پاراگراف اول که اشعار می دارد (تا در پیمانهای منعقد شده از محل بودجه کل کشور برای طرحهای ملی، ملی استانی شده و استانی رعایت شود) حذف می گردد.

۲- متن بخشنامه در بند ۱-۲-۸ و متناظر آن در طرحهای استانی و ملی استانی شده قید گردیده است، تاخیر ناشی از قصور پیمانکار (تاخیر غیرمجاز) در کار ایجاد نشده باشد.

پیشنهاد سندیکا: حذف مفاد این بند بوده و موضوع تاخیرات مطابق شرایط عمومی پیمان رسیدگی و اعمال گردد.

۳- متن بخشنامه در بند ۱-۲-۱۰ و متناظر آن در طرحهای استانی و ملی استانی شده قید گردیده است پیشرفت فیزیکی بیش از ۵۰ درصد باشد.

آدرس: تهران خیابان طالقانی، خیابان شهید برادران مظفر (صبای جنوبی)، پلاک ۸۶، کد پستی: ۱۴۱۶۹۶۴۶۹۱

تلفن: ۶۶۴۶۹۱۰۵ - ۶۶۴۶۰۳۷ - ۶۶۴۶۰۱۹۵ - ۶۶۴۶۴۲۶۱ (ده خط) نمابر: ۶۶۴۶۴۰۸۴ info@acco.ir www.acco.ir

پیام آبادگران
مهر و آبان ۱۴۰۰
شماره ۳۹۸

سندیکای شرکتسای ساختمانی ایران
تأسیس: ۱۳۲۶

تاریخ: ۹۹/۱۱/۰۵
شماره: ۹۹-۶۳۷۳۴
پیوست: —

شماره ثبت: ۹۴
ثبت وزارت کار: ۱۱۰

پیشنهاد سندیکا : با توجه به غیر قابل پیش بینی بودن زمان حادث شدن بحرانهای خارج از اختیار در پروژه ها ، پیشنهاد می گردد درصد پیشرفت به ۳۰ درصد پیشرفت کار تغییر یابد .

۴- متن (توجه) ذیل بند ۱-۲-۱۱

توجیهاتی از قبیل شرایط نامناسب اقلیمی و منطقه ای ، تاخیر در پرداختها ، پایین بودن برآورد ، عدم تکافوی مبلغ تعدیل ، جنس خاک ، فاصله حمل ، صعوبت ترافیک و مانند اینها قابل طرح در شورا نخواهد بود .
پیشنهاد سندیکا : توجیهاتی از قبیل شرایط نامناسب اقلیمی و منطقه ای ، تاخیر در پرداختها ، پایین بودن برآورد ، عدم تکافوی نرخ قرارداد ، جنس خاک ، فاصله حمل ، صعوبت ترافیک و مانند اینها قابل طرح در شورا نخواهد بود .

۵- متن بخشنامه در بند (ت) تاکید می نماید آخرین فهرست بهای پایه در زمان واگذاری ملاک برآورد قرار گرفته باشد .

پیشنهاد سندیکا : حذف قید آخرین فهرست بها می باشد چرا که بعضاً اتفاق می افتد که برآورد بر اساس آخرین فهرست بها نباشد .

۶- بخش دوم در بند (ت) بخشنامه تاکید بر محدودیت اقلام ستاره دار را مطرح می کند .

پیشنهاد سندیکا : نظر به اینکه این محدودیت در طرحهای غیر عمرانی وجود ندارد پیشنهاد می گردد این قید برداشته شود .

لذا از اعضای محترم آن شورا تقاضا می گردد در صورت صلاحدید بر رسی اصلاح بخشنامه فوق را در دستورکار قرار دهند .

با تشکر و احترام

ایرج کلاتونچی

دبیر

۵/۱۱/۹۹

آدرس: تهران خیابان طالقانی، خیابان شهید برادران مظفر (صبای جنوبی)، پلاک ۸۶ ، کد پستی: ۱۴۱۶۹۶۴۶۹۱

تلفن: ۶۶۴۶۹۱۰۵ - ۶۶۴۰۲۰۳۷ - ۶۶۴۶۰۱۹۵ - ۶۶۴۶۴۲۶۱ (ده خط) نمابر: ۶۶۴۶۴۰۸۴
www.acco.ir info@acco.ir

پیام آبادگران
مهر و آبان ۱۴۰۰
شماره ۳۹۸

ضوابط تعدیل

مطالعه دانش تجربی قوانین و مقررات را بدون حضور در مجامع صنفی تخصصی فراهم می‌نماید. قبل از آنکه گرفتار مشکلات گردید با مطالعه تجربیات رخ داده توسط پیمانکاران دیگر خود را از بروز مشکلات ایمن نمایید و در صورتی که دچار مشکل گشته اید با مطالعه آن از مسیر صحیح نسبت به حل آن اقدام نمایید. این یک پیشنهاد صنفی تخصصی است که سالها تجربه شده است. همسو بودن با دانش تخصصی جمعی.

جلد چهارم این مجموعه با موضوع **“ضوابط تعدیل”** تهیه و تدوین شده است و شامل مهمترین ابهامات و سوالات شرکت‌های پیمانکاری با موضوع “ضوابط تعدیل” می‌باشد که توسط سندیکا در طی سالها فعالیت و ارتباط با سازمان برنامه و بودجه کشور تجميع گشته است.

هر سوال با پاسخ کارشناسی و رسمی سازمان برنامه همراه بوده و شما می‌توانید با در اختیار داشتن تصاویر پاسخ، نسبت به استناد در دعاوی نیز اقدامات لازم را بعمل آورید. امکان مطالعه فهرست این جلد و اطمینان از موضوع ابهام مورد نظر درج شده در

پس از سالها حضور فعال صنفی و به پشتوانه هزاران نفر/ساعت تجربه مهندسی و فعالیت عمرانی اعضا در کشور، سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران با توجه به مشکلات پیش روی شرکت‌ها بر آن شد تا با تدوین مجموعه ای کاربردی از ابهامات و مشکلات پیمانکاران در حوزه‌های مختلف که توسط سندیکا و با مکاتبات رسمی با سازمان برنامه و بودجه و نظام فنی و اجرایی حل و فصل شده است، سعی در رفع مشکلات مشابه و افزایش دانش فنی پیمانکاران در امور قراردادی و فنی باشد.

این مجموعه در جلدهای مختلف منتشر می‌گردد که در هر جلد به موضوعی خاص با فهرستی تخصصی تنظیم شده است. پرسش اولیه، بررسی کارشناسی و پاسخ نهایی از سوی سازمان برنامه و بودجه و یا ارگانهای مرجع مرتبط با موضوع در اختیار متخصصین گرامی قرار دارد.

این مجموعه موضوعی با نام **“مجموعه پرسش و پاسخ در ارتباط با امور پیمانکاری”** همچون جعبه ابزاری برای شرکت‌های مهندسی پیمانکاری است و به مدیران و مهندسان امکان

هر جلد از این مجموعه برای تمامی فعالین حوزه صنعت احداث در وبسایت رسمی سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران (acco.ir) و همچنین سفارش و تهیه آن یا از طریق سایت یا با شماره‌های ۶۶۴۶۴۲۶۱ و ۶۶۴۰۲۰۳۷ داخلی ۱۰۰ و ۱۴۰۰ میسر است.

HESAB & KETAB
Accounting Institute.

مشاوره مالی و مالیاتی
انجمن شرکتهای ساختمانی

موسسه
حساب و کتاب

این موسسه آمادگی دارد تا با گروهی متخصص و باتجربه پیمانکاران محترم را با آخرین تغییرات قوانین و مقررات مالی و مالیاتی و رعایت آن آشنا نموده و در راستای پیشگیری از پرداخت مالیاتها و جرائم سنگین و ناعادلانه بصورت رایگان اقدام به ارائه مشاوره نماید.

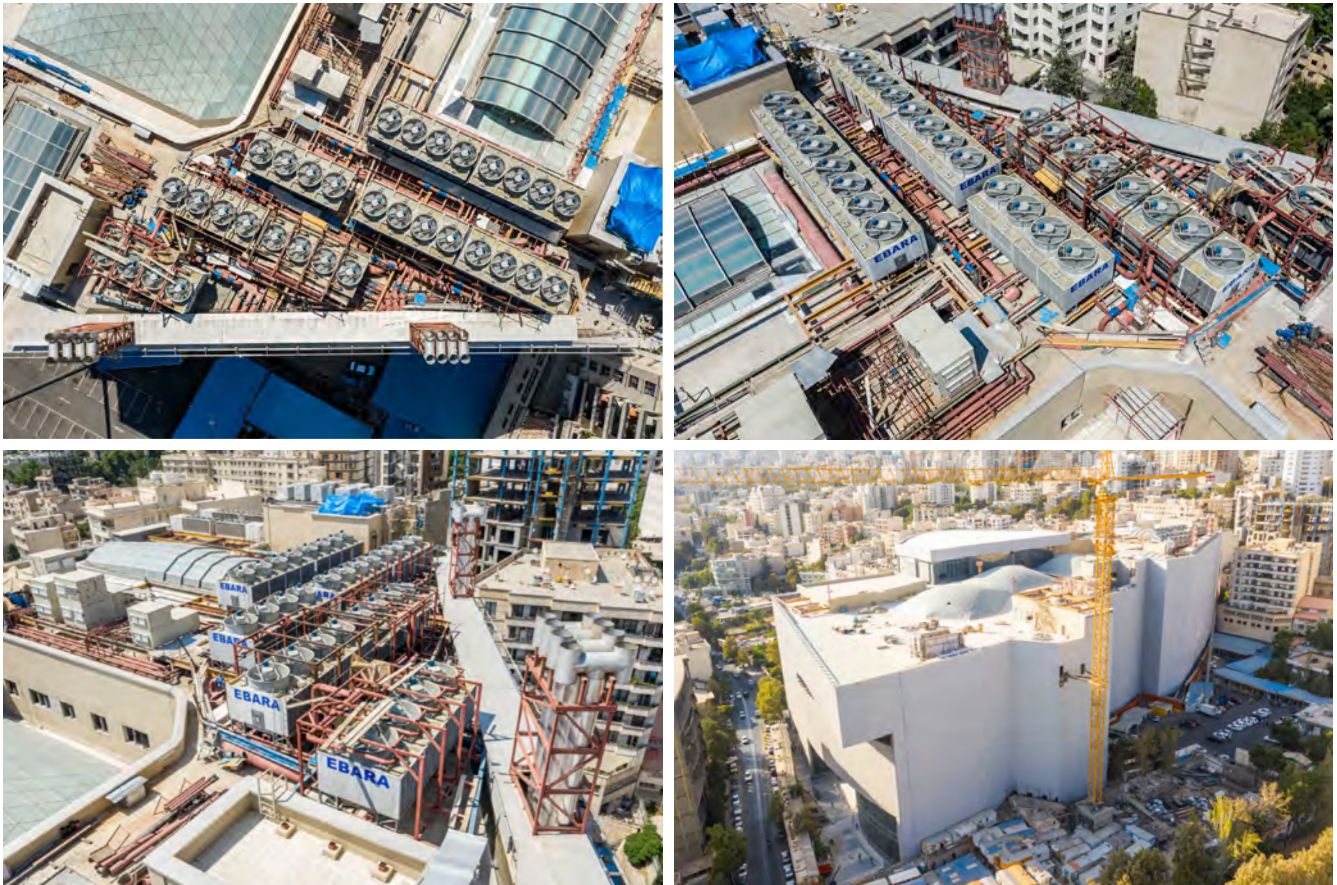
- ۱- ارائه کلیه خدمات حسابرسي صورتهای مالی در جهت اطمینان بخشی، مناقصات، باکسها (اخذ تسهیلات و ضمانت نامه) و ...
- ۲- ارائه کلیه خدمات حسابداری به شرکت‌ها بصورت پیمانی با بهره‌گیری از نیروهای حرفه‌ای در تمام سطوح
- ۳- نظارت بر واحد مالی شرکت‌ها بصورت پیمانی و ارائه راهکارهای مورد لزوم در جهت بهبود فرآیندهای مالی
- ۴- تنظیم لایحه دفاعیه و شرکت در کمیسیون‌های حل اختلاف مالیاتی
- ۵- انجام کلیه امور مربوط به اصلاح حسابهای ستواتی و رفع مغایرتها
- ۶- ارائه مشاوره مورد لزوم در ارتباط با قوانین و آخرین بخشنامه‌های مالیاتی و استناداردهای حسابداری
- ۷- مشاوره و راهنمایی در جهت خرید و ارتقاء نرم‌افزارهای مالی

- ✓ عضو انجمن حسابداری ایران (عضویت حقوقی و حقیقی)
- ✓ عضو انجمن حسابداران خبره ایران (عضویت حقیقی)
- ✓ عضو انجمن حسابرسان داخلی ایران (عضویت حقیقی)

مشاوره مالی و مالیاتی بصورت رایگان در محل سندیکا روزهای چهارشنبه از ساعت ۱۳ الی ۱۶- برای اطلاع بیشتر با تلفن ۶۶۴۶۴۲۶۱ داخلی ۱۰۸ تماس حاصل فرمائید.

برج‌های خنک کننده EBARA

مجتمع فرهنگی، ورزشی، اداری و تجاری فرمانیه

- بدون پاشش آب به بیرون
- بدون لرزش و ارتعاش
- فوق کم صدا
- فیلپک‌ها با قابلیت رسوبزدایی آسان
- حداقل مصرف انرژی در بارهای جزئی
- حداقل مصرف آب
- ۵ سال گارانتی
- وزن کم
- طول عمر بالا

سامانه نرم افزاری
تدابیر تدگار
(تحت وب)

مشاور سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
در سامانه ملی فهرست بها و تعدیل

- + مدیریت و کنترل پروژه / سبد پروژه‌ها
- + داشبورد مدیریتی
- + گردش کار تهیه، ارسال و رسیدگی
- + الکترونیکی به صورت وضعیت‌ها

SHAHABTADKAR
Construction Software Web Application

شرکت مهندسی
تدگار نرم افزار

تدگار، تدویم ارتباط

• تهران . خیابان کارگر شمالی . بالاتر از بزرگراه جلال آل احمد . خیابان هفتم . پلاک ۳۳ . واحد ۸
• تلفکس: ۸۸۳۳۰۳۷۲ . ۸۸۳۳۰۳۷۶ . ۸۸۰۲۱۵۰۱ . ۸۸۰۲۱۴۶۰
• www.TADKAR.com | Email: info@tadkar.com